

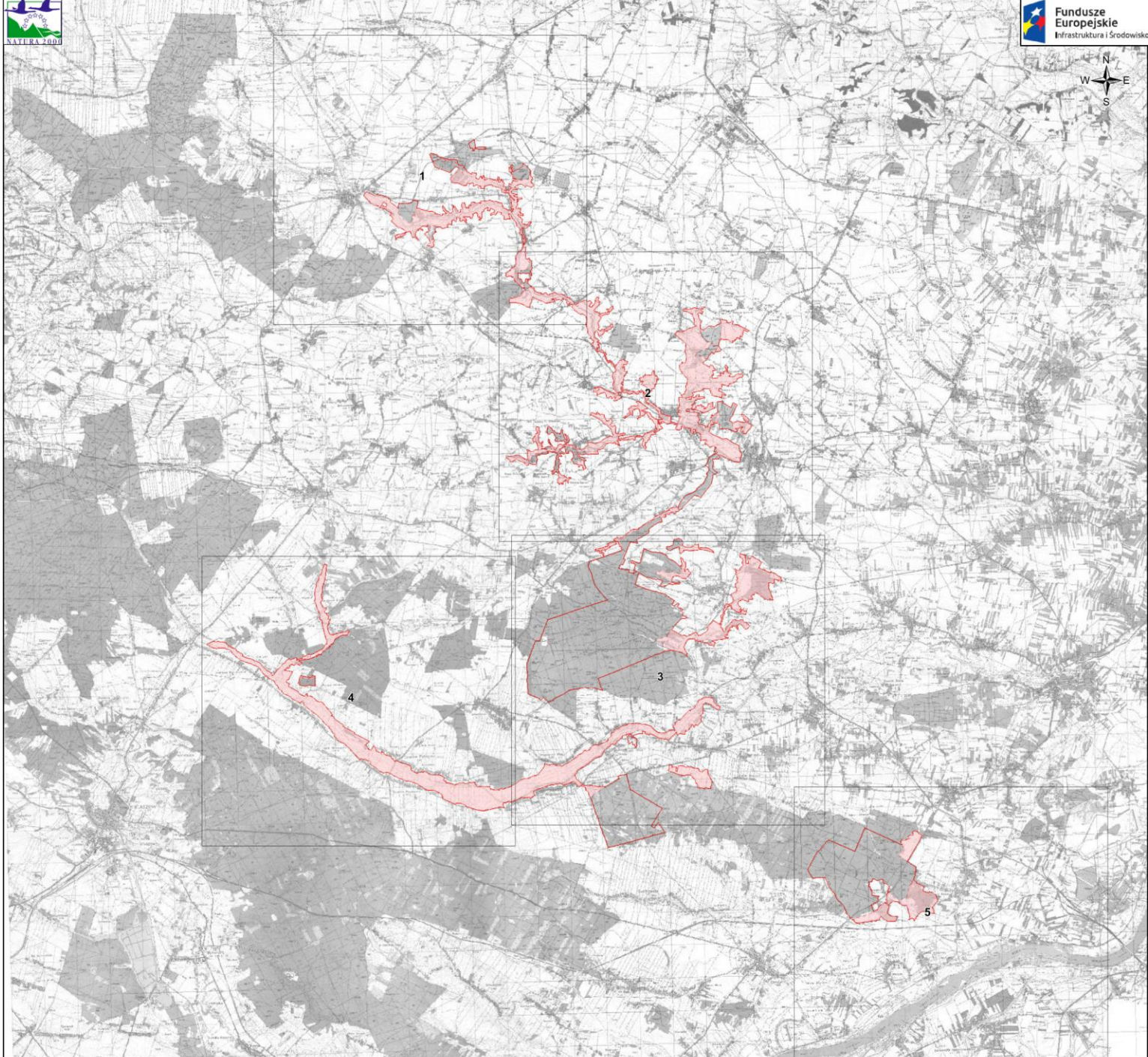
Unia Europejska
Fundusz Spójności

**EKSPERTYZA PRZYRODNICZA DLA OBSZARU NATURA 2000
OSTOJA ŻYZNÓW PLH260036 NA POTRZEBY PROJEKTU
POIS.02.04.00-00-0193/16,
PN.: „OPRACOWANIE PLANÓW ZADAŃ OCHRONNYCH DLA
OBSZARÓW NATURA 2000”**

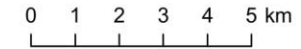
Zadanie finansowane w ramach projektu POIS.02.04.00-00-0193/16 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000” w ramach działania 2.4: Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna. Oś priorytetowa II Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.

Mapa nr 1
Granice obszaru Natura 2000
"Ostoja Żywnów" PLH260036

1:110 000

- granica ostoi
- granica ostoi poza PGL LP
- arkusze map

Wykonawca:

Opracowanie tech. & GIS:
Jan Starus

Obszar Natura 2000 Ostoja Żywnów PLH260036

POWIERZCHNIA:

4480,03 ha

GMINY:

- Bogoria
- Iwaniska
- Klimontów
- Lipnik
- Łoniów
- M. Osiek
- Opatów
- Osiek
- Staszów

Całkowita powierzchnia obszaru Natura 2000 Ostoja Żywnów
PLH260036: 4480,03 ha

Powierzchnia inwentaryzacji: 2191,66 ha

Ekspertyza dotyczyć będzie obszaru Natura 2000 Ostoja Żywnów w
części położonej poza terenem zarządzanym przez Państwowe
Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe

Na każdym z badanych stanowisk siedlisk przyrodniczych określono wartość 3 podstawowych parametrów: „powierzchnia”, „specyficzna struktura i funkcje”, „perspektywy ochrony”, dla gatunków zwierząt „populacja”, „siedlisko”, „perspektywy zachowania” oraz wyprowadzono ocenę ogólną stanu zachowania siedliska przyrodniczego/gatunku na stanowisku:

FV – stan właściwy

U1 – niezadowalający

U2 – zły

- Przewodniki metodyczne wydawane w ramach Biblioteki Monitoringu Środowiska przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
- Strona internetowa <http://siedliska.gios.gov.pl>

Obszar Natura 2000 Ostoja Żywnów PLH260036

Przedmioty ochrony - siedliska przyrodnicze

Przedmioty ochrony objęte zakresem ekspertyzy:

- 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion, Potamion*;
- 6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*);
- 6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*);
- 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*);
- 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*);
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*);
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe)

Siedliska objęte zakresem ekspertyzy

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*

3150-2 – Eutroficzne starorzecza i naturalne, drobne zbiorniki wodne

Fot. A. Przemyski

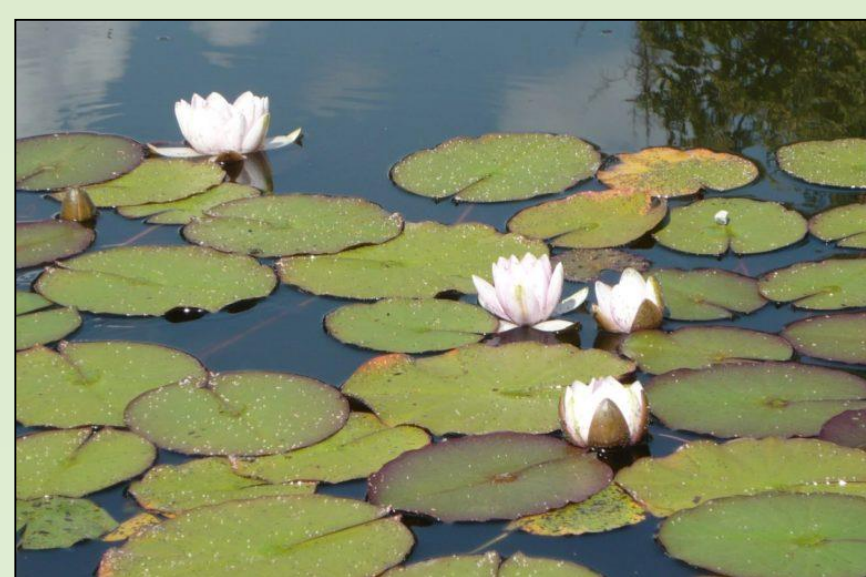
3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*

3150-2 – Eutroficzne starorzecza i naturalne, drobne zbiorniki wodne

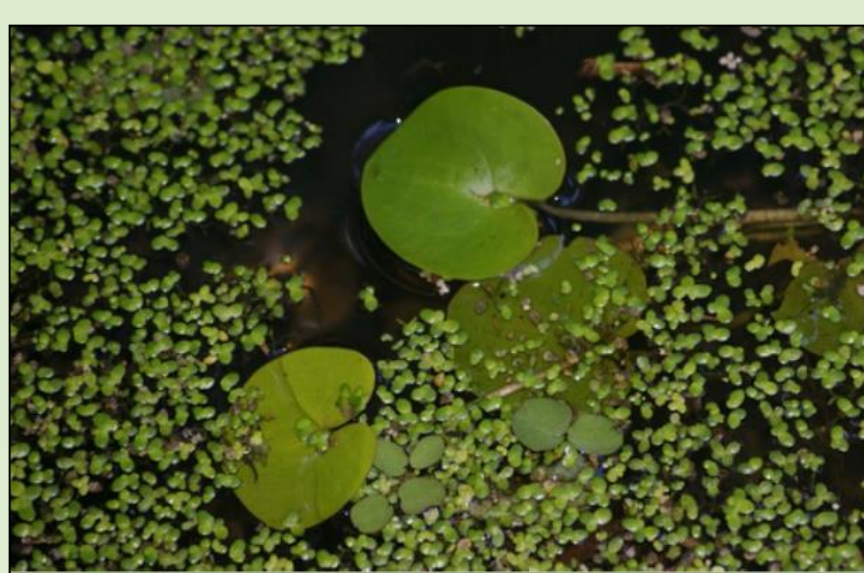
Charakterystyka

Naturalne jeziora i stałe niewielkie zbiorniki wodne oraz odcięte fragmenty koryt rzecznych z wolno pływającymi w toni wodnej makrofitami (*Potamion* i częściowo *Nymphaeion*), makrofitami zakorzenionymi w dnie oraz o liściach pływających (część *Nymphaeion*), a także prymitywnymi skupieniami drobnych roślin pływających po powierzchni wody (*Lemnetea*). Charakterystycznymi roślinami dla siedliska są m. in.: rdestnica grzebieniasta *Potamogeton pectinatus*, rdestnica ostrolistna *P. acutifolius*, rdestnica połyskująca *P. lucens*, rdestnica pływająca *P. natans*, zamętnica błotna *Zannichellia palustris*, włosienicznik krążkolistny *Batrachium circinatum*, moczarka kanadyjska *Elodea canadensis*, rogatek sztywny *Ceratophyllum demersum*, wywłócznik kłosowy *Myriophyllum spicatum*, wywłócznik okółkowy *M. verticillatum*, rdest ziemnowodny *Polygonum amphibium*, żabiściek pływający *Hydrocharis morsus-ranae*, rzęsa drobna *Lemna minor*.

grzybienie białe
(*Nymphaea alba*)

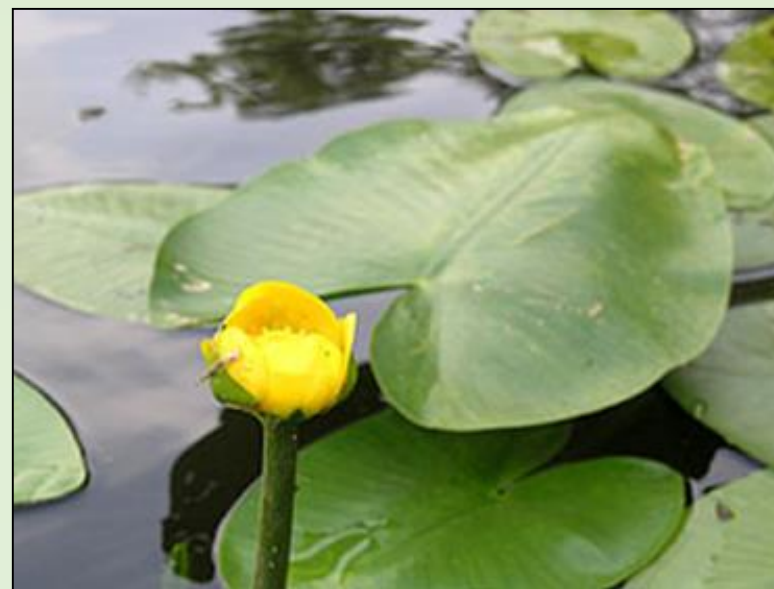
rzęsa drobna *Lemna minor*,
żabiściek pływający *Hydrocharis morsus-ranae*

rogatek sztywny
Ceratophyllum demersum

wywłócznik okółkowy
Myriophyllum verticillatum

grażel żółty
Nuphar lutea

Moczarka kanadyjska
Elodea canadensis

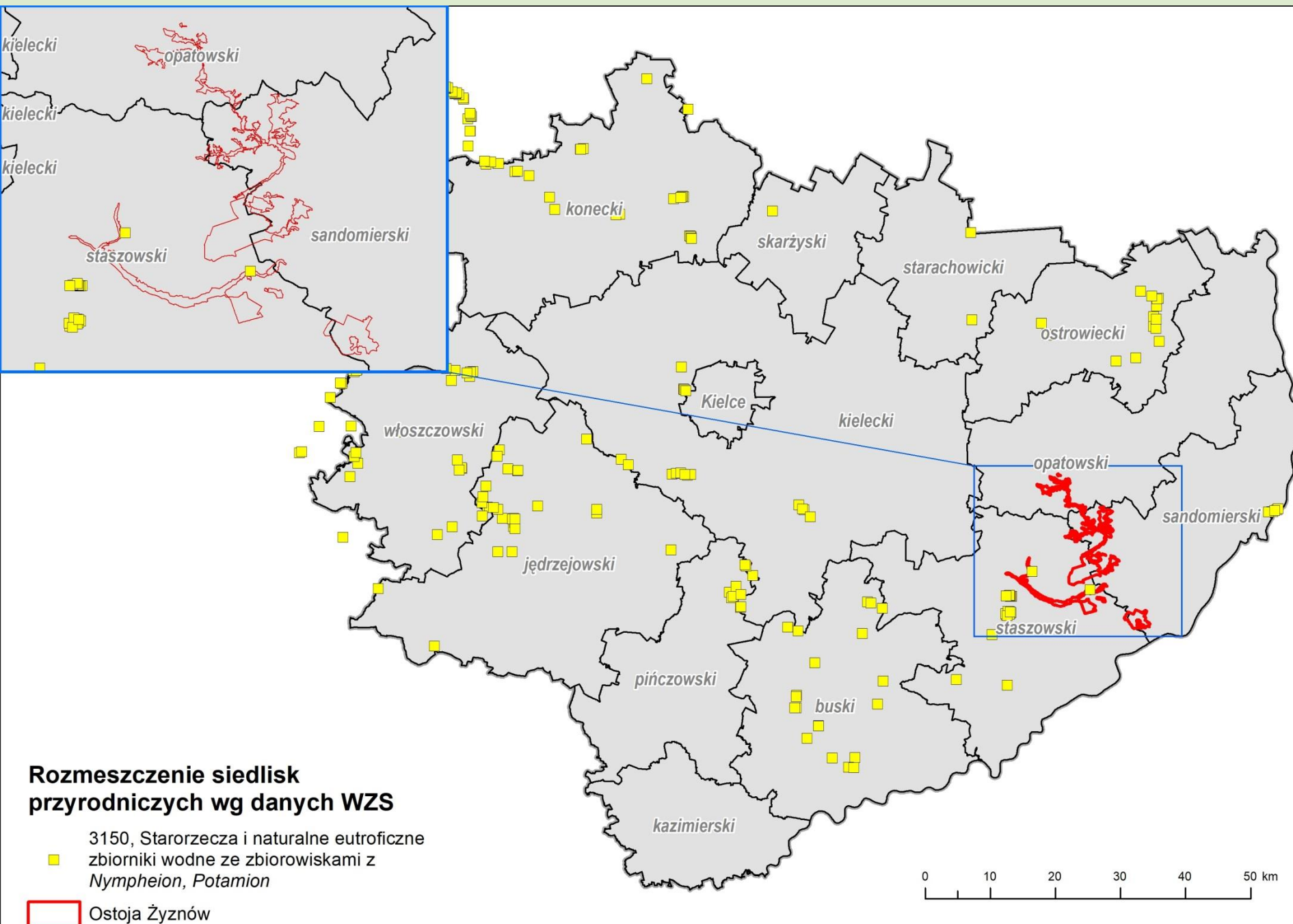
3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*

Zasięg występowania
siedliska 3150 na
terenie Polski

Źródło: <http://siedliska.gios.gov.pl>

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*

Rozmieszczenie siedliska 3150 na terenie województwa świętokrzyskiego

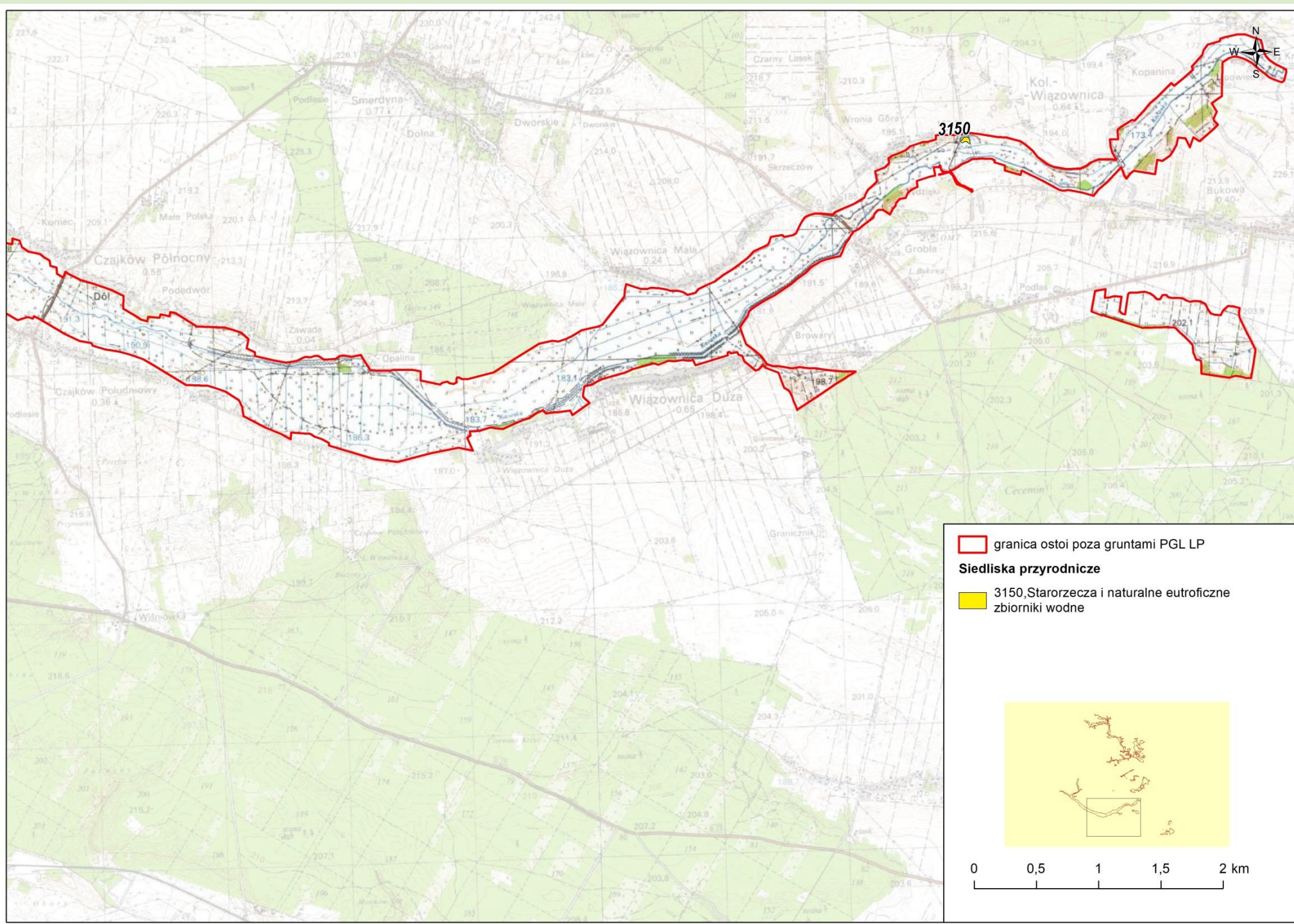
Źródło:
Wojewódzki Zespół Specjalistów

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*

Na obszarze Natura 2000 Ostoja Żywnów stwierdzono 1 płat siedliska 3150
Powierzchnia zajęta przez siedlisko: 0,23 ha

Siedlisko 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*, (fot. J. Starus)

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion, Potamion*

Stan zachowania siedliska w Obszarze

Stan zachowania w obszarze jest niezadowalający (U1)

Reprezentatywność siedliska oceniono jako znaczącą (C), a powierzchnię względną na C. Ocenę stanu zachowania określono jako **niezadowalającą (U1)**. Oparto ją na porównaniu obecnego stanu zachowania płatów siedliska występujących w obszarze z danymi z podręczników interpretacji siedlisk oraz zasobami wiedzy ekspertów. Siedlisko stwierdzono na jednym stanowisku na południowy-zachód od miejscowości Kolonia Wiązownica. Na obniżenie oceny wpływ ma niska różnorodność fitocenotyczna zbiorowisk roślin wodnych. Pogorszenie stanu tego parametru związane jest ze zubożeniem zbiorowisk makrofitów w obrębie transektu, co objawia się brakiem nymfeidów lub elodeidów, lub jeśli obecni są przedstawiciele obu grup, to w zbiorowiskach elodeidów przeważa rogatek sztywny *Ceratophyllum demersum*. Z gatunków charakterystycznych stwierdzono żabiściek pływający *Hydrocharis morsus-ranae*, rzęsę drobną *Lemna minor*, rzęsę trójrowkową *L. trisulca*, rdestnicę pływającą *Potamogeton natans*, a także rogatka sztywnego *Ceratophyllum demersum*. Obserwuje się zarastanie siedliska trzcina pospolita *Phragmites australis*.

6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)

Charakterystyka

Śródlądowe murawy napiaskowe to ciepłolubne zbiorowiska trawiaste, zbliżone charakterem do muraw kserotermicznych i stepów piaskowych, których występowanie uwarunkowane jest warunkami klimatycznymi, edaficznymi i antropogenicznymi. Mają one zwykle postać niskich, luźnych i dość barwnych zbiorowisk trawiastych, o wyraźnie kępowej budowie. Typowe gatunki roślin to m.in.: lepnica wąskopłatkowa *Silene otites*, szczytlika siwa *Corynephorus canescens*, rozchodnik sześciorzędowy *Sedum sexangulare*, goździk kartuzek *Dianthus carthusianorum*, strzęplica sina *Koeleria glauca*, strzęplica nadobna *K. macrantha*, kostrzewa piaskowa *Festuca psammophila*, traganek piaskowy *Astragalus arenarius*, goździk piaskowy *Dianthus arenarius*, naradka północna *Androsace septentrionalis*, trzcinnik piaskowy *Calamagrostis epigejos*, turzyca wczesna *Carex praecox*, pięciornik piaskowy *Potentilla arenaria*, pylenieć pospolity *Berteroa incana*, kocanki piaskowe *Helichrysum arenarium*. Sporadycznie w płatach muraw pojawiają się pojedyncze krzewy.

goździk kartuzek *Dianthus carthusianorum*

ilepnica wąskopłatkowa *Silene*

kocanki piaskowe *Helichrysum arenarium*

rozchodnik sześciorzędowy
Sedum sexangulare

pyleniec pospolity
Berteroa incana

macierzanka piaskowa
Thymus serpyllum

szczotlika siwa
Corynephorus canescens

jasieniec piaskowy
Jasione montana

goździk piaskowy
Dianthus arenarius

koniczyna polna
Trifolium arvense

rozchodnik ostry
Sedum acre

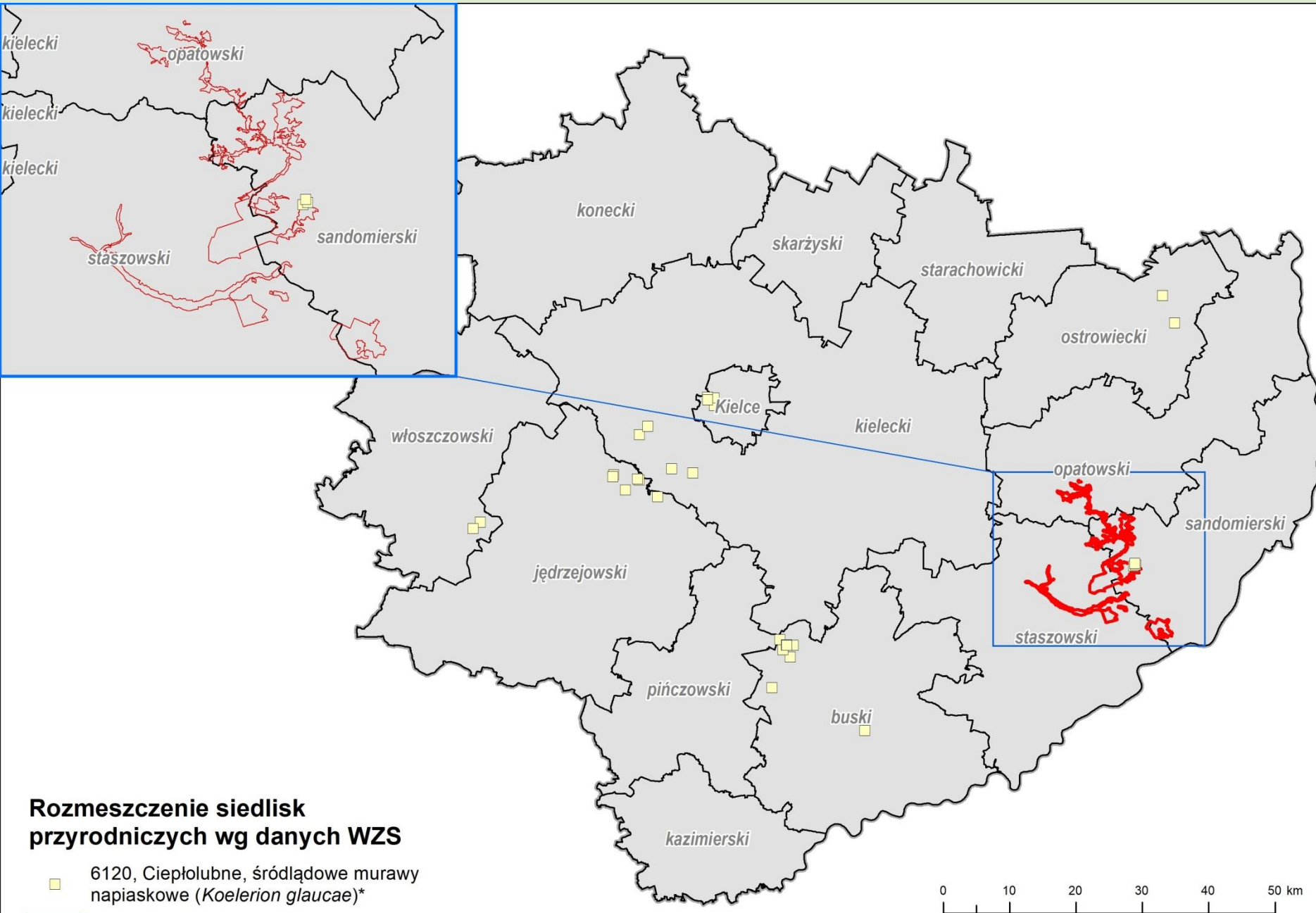
6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)

Zasięg występowania
siedliska 6120 na
terenie Polski

Źródło: <http://siedliska.gios.gov.pl>

6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)

Rozmieszczenie siedliska 6120 na terenie województwa świętokrzyskiego

Źródło:
Wojewódzki Zespół Specjalistów

6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)

Stan zachowania siedliska w Obszarze

W trakcie badań terenowych prowadzonych w 2018-2020 r. nie potwierdzono występowania siedliska w obszarze. Zweryfikowano płaty WZS, ale nie potwierdzono obecności siedliska 6120. We wskazanych miejscach były młodniki lub drągowiny sosnowe, a w innych potencjalnych miejscach stary betonowy plac oraz trzcinowisko. Prawdopodobnie siedlisko zostało błędnie wyznaczone na etapie wyznaczania obszaru Natura 2000.

6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*)

6210-3 Kwieciste murawy kserotermiczne

6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*)

6210-3 Kwieciste murawy kserotermiczne

Charakterystyka

Ciepłolubne zbiorowiska trawiaste o charakterze stepowym, których występowanie uzależnione jest od warunków klimatycznych, geologiczno-glebowych, orograficznych, a głównie historii użytkowania. Występują w miejscach o dużym nasłonecznieniu, przy ekspozycji południowej, przy wysokich temperaturach powietrza i gleby. Są to zbiorowiska mające postać barwnych muraw, o bogatej i zróżnicowanej florze, często z udziałem gatunków reliktowych rzadkich (chronionych i zagrożonych). Na przedmiotowym obszarze wykazano obecność następujących gatunków charakterystycznych: kłosownica pierzasta *Brachypodium pinnatum*, lebiodka pospolita *Origanum vulgare*, ciemiężyk białokwiatowy *Vincetoxicum hirundinaria*, rutewka żółta *Thalictrum flavum*, dzwonek syberyjski *Campanula sibirica*, pszeniec różowy *Melampyrum arvense*, wiązówka bulwkowata *Filipendula vulgaris*, klinopodium pospolite *Clinopodium vulgare*, przytulia północna *Galium boreale*.

Siedlisko stwierdzono m.in. na wschód od Pokrzywianki i na północny-zachód od Klimontowa.

Siedlisko 6210 murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*) (Fot. J. Starus)

aster gawędka *Aster amellus*

centuria pospolita *Centaurea erythraea*

lebiodka pospolita
Origanum vulgare

rutewka żółta
Thalictrum flavum

dzwonek syberyjski
Campanula sibirica

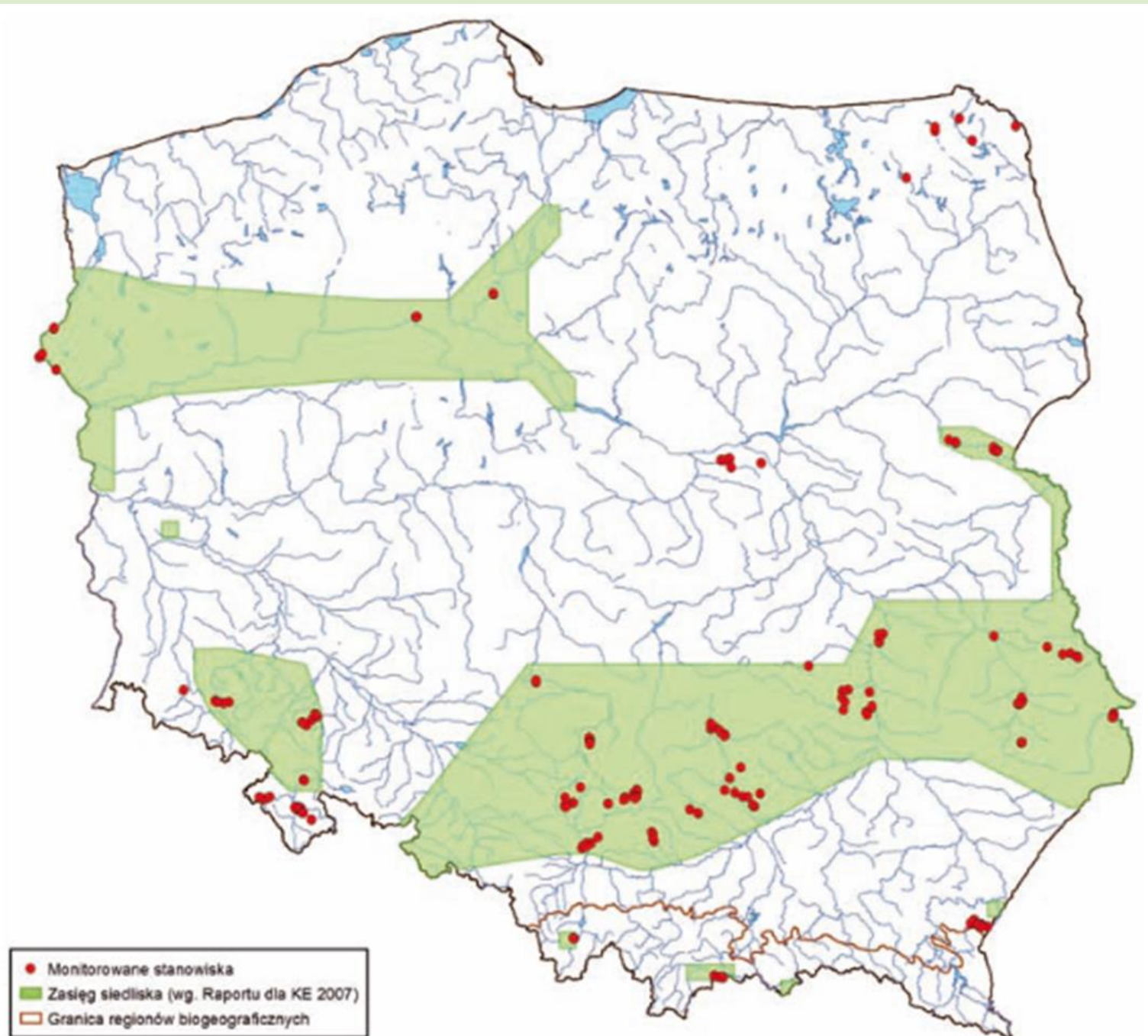

ciemieżyk białokwiatowy
Vincetoxicum hirundinaria

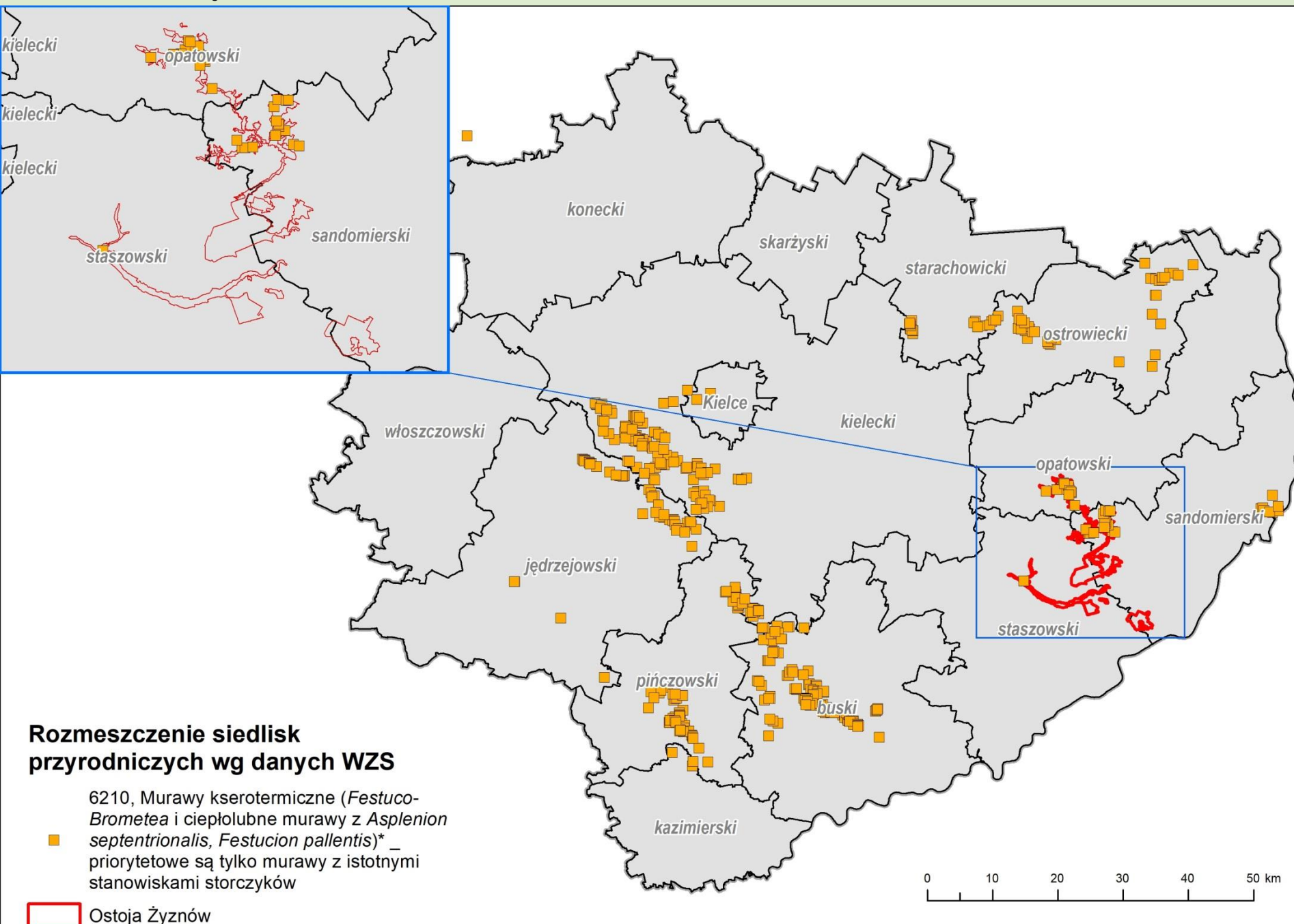
goryczka krzyżowa
Gentiana cruciata

6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*)

Zasięg występowania
siedliska 6210 na
terenie Polski

6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*)

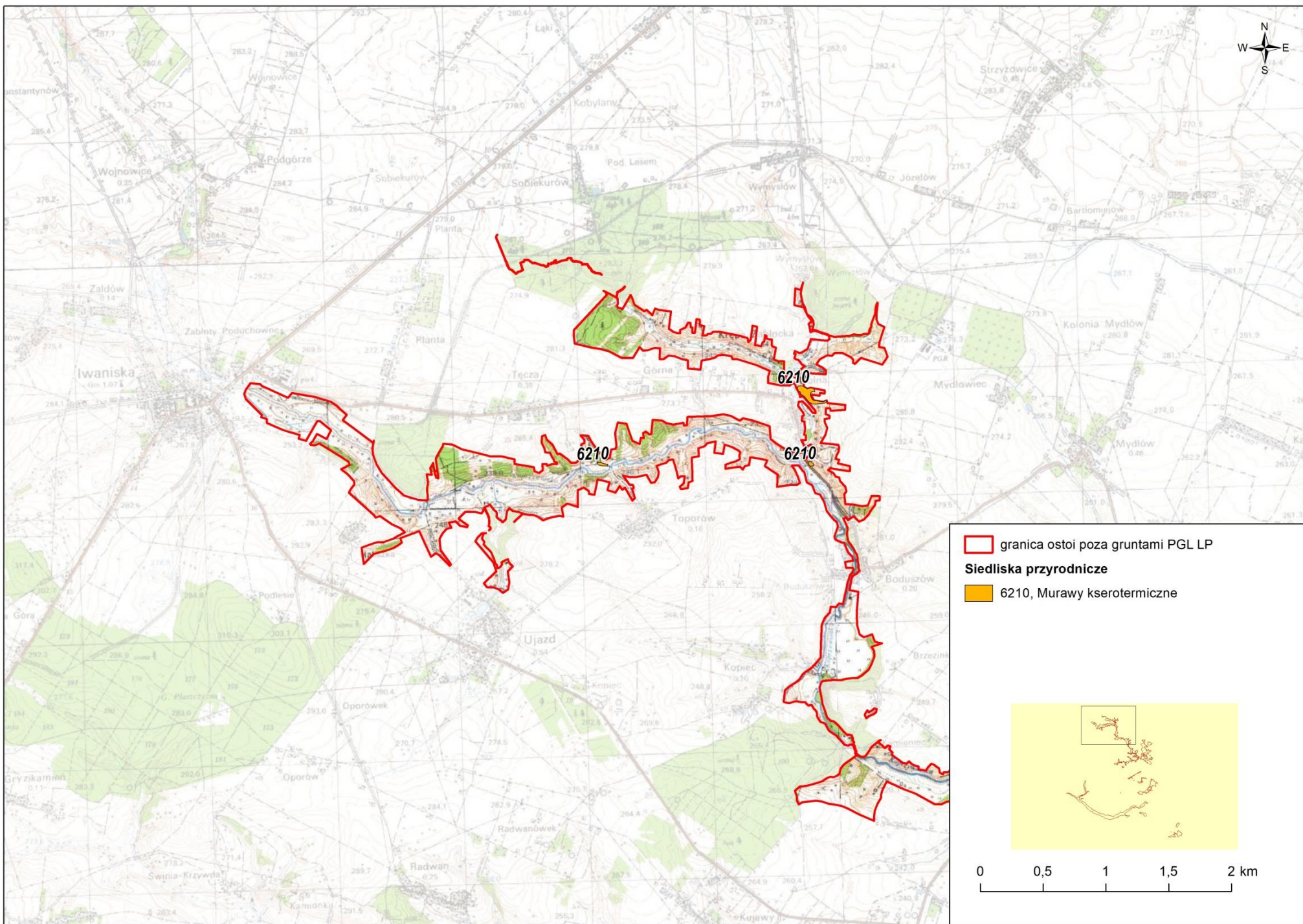

Rozmieszczenie siedliska 6210 na terenie województwa świętokrzyskiego

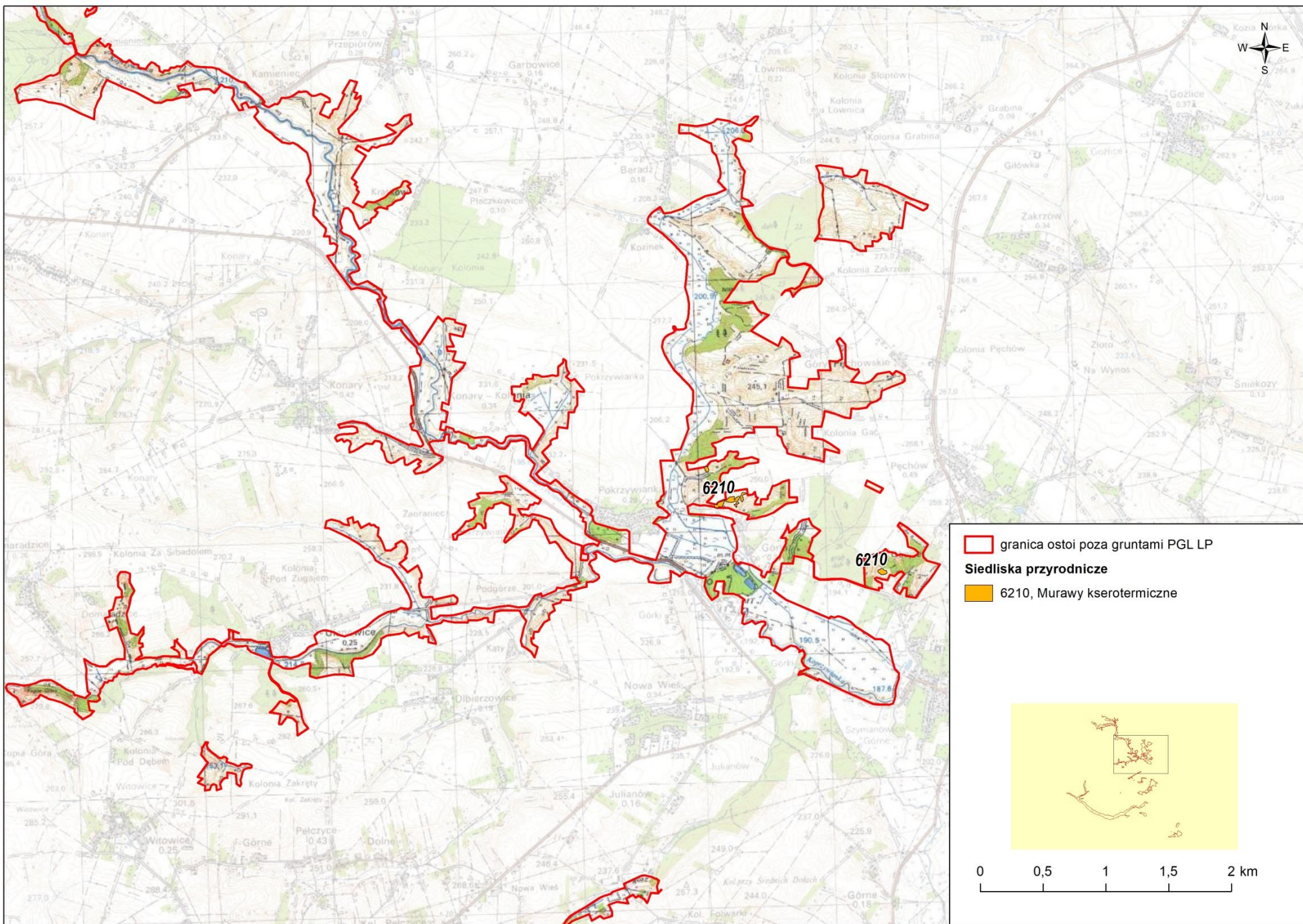
Źródło:
Wojewódzki Zespół Specjalistów

6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*)

Na obszarze Natura 2000 Ostoja Żywnów stwierdzono 6 płątów siedliska 6210
Powierzchnia zajęta przez siedlisko: 2,59 ha

Źródło:
Opracowanie na
podstawie badań
terenowych w
2018-2020 r.

Źródło:
Opracowanie na
podstawie badań
terenowych w
2018-2020 r.

Siedlisko 6210 murawa kserotermiczna (*Festuco-Brometea*) ze śliwą tarniną *Prunus spinosa*, (fot. A. Przemyski)

6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*)

6210-3 Kwieciste murawy kserotermiczne

Stan zachowania siedliska w Obszarze

Stan zachowania w obszarze – zły (U2)

Reprezentatywność siedliska oceniono jako znaczącą (C), a powierzchnię względną na C. Ocenę stanu zachowania określono jako **złą (U2)**. Ocena taka wynika z faktu, że siedlisko w ostoi znacznie odbiega od postaci uznawanej za typową. Na obniżenie oceny wpływ ma zubożony skład florystyczny. Strukturę siedliską uznano za źle zachowaną. Na taki stan rzeczy miały wpływ obniżone oceny cząstkowe, m.in. obecność gatunków inwazyjnych (nawłoc późna *Solidago gigantea*; przymiotno białe *Erigeron annuus*; klon jesionolistny *Acer negundo*; robinia akacjowa *Robinia pseudoacacia*), ekspansja drzew i krzewów oraz występowanie rodzimych gatunków ekspansywnych roślin zielnych takich jak kłosownica pierzasta *Brachypodium pinnatum*, trzcinnik piaskowy *Calamagrostis epigejos*, kostrzewa czerwona *Festuca rubra*, śliwa tarnina *Prunus pissnosa*. Płaty siedliska są mocno zarośnięte, lecz możliwe do odtworzenia przy zastosowaniu odpowiednich zabiegów.

Siedlisko 6210 murawa kserotermiczna (*Festuco-Brometea*) z licznym nalotem krzewów (fot. A. Przemyski)

Siedlisko 6210 murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*), (Fot. J. Starus)

Centuria pospolita *Centaureum erythraea* na murawie kserotermicznej (*Festuco-Brometea*), (Fot. J. Starus)

6410 Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

6410-1 Łąki olszewnikowo-trzęślicowe *Selino carvifoliae*-*Molinietum*

6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

6410-1 Łąki olszewnikowo-trzęślicowe *Selino carvifoliae-Molinietum*

Charakterystyka

Bogate florystycznie, wilgotne lub okresowo suche łąki z udziałem trzęślicy modrej *Molinia caerulea*. Powstają zarówno na podłożach zasobnych, jak i mezotroficznych i oligotroficznych, wilgotnych i świeżych. Specyficzną cechą siedliska jest zmienny poziom wody gruntowej w ciągu roku, stanowiący zasadniczy element różnicujący i decydujący o wykształceniu się swoistej roślinności. Szczególnie cenne są zbiorowiska rozwijające się na siedliskach węglanowych o odczynie obojętnym do zasadowego. Fizjonomicznie łąki trzęślicowe odznaczają się stałym udziałem trzęślicy modrej *Molinia caerulea*, która ma jednak małą wartość diagnostyczną. Do gatunków reprezentatywnych stwierdzonych na przedmiotowym obszarze należą: przytulia północna *Galium boreale*, bukwica zwyczajna *Betonica officinalis*, trzęślica modra *M. caerulea*, krwiściąg lekarski *Sanguisorba officinalis*, rdest wężownik *Polygonum bistorta*.

Siedlisko na przedmiotowym obszarze występuje w postaci jednego niedużego płatu na zachód od Mała Bukowa.

bukwnica zwyczajna
Betonica officinalis

czarcikęs łakowy
Succisa pratensis

kosaciec syberyjski
Iris sibirica

mieczyk dachówkowaty
Gladiolus imbricatus

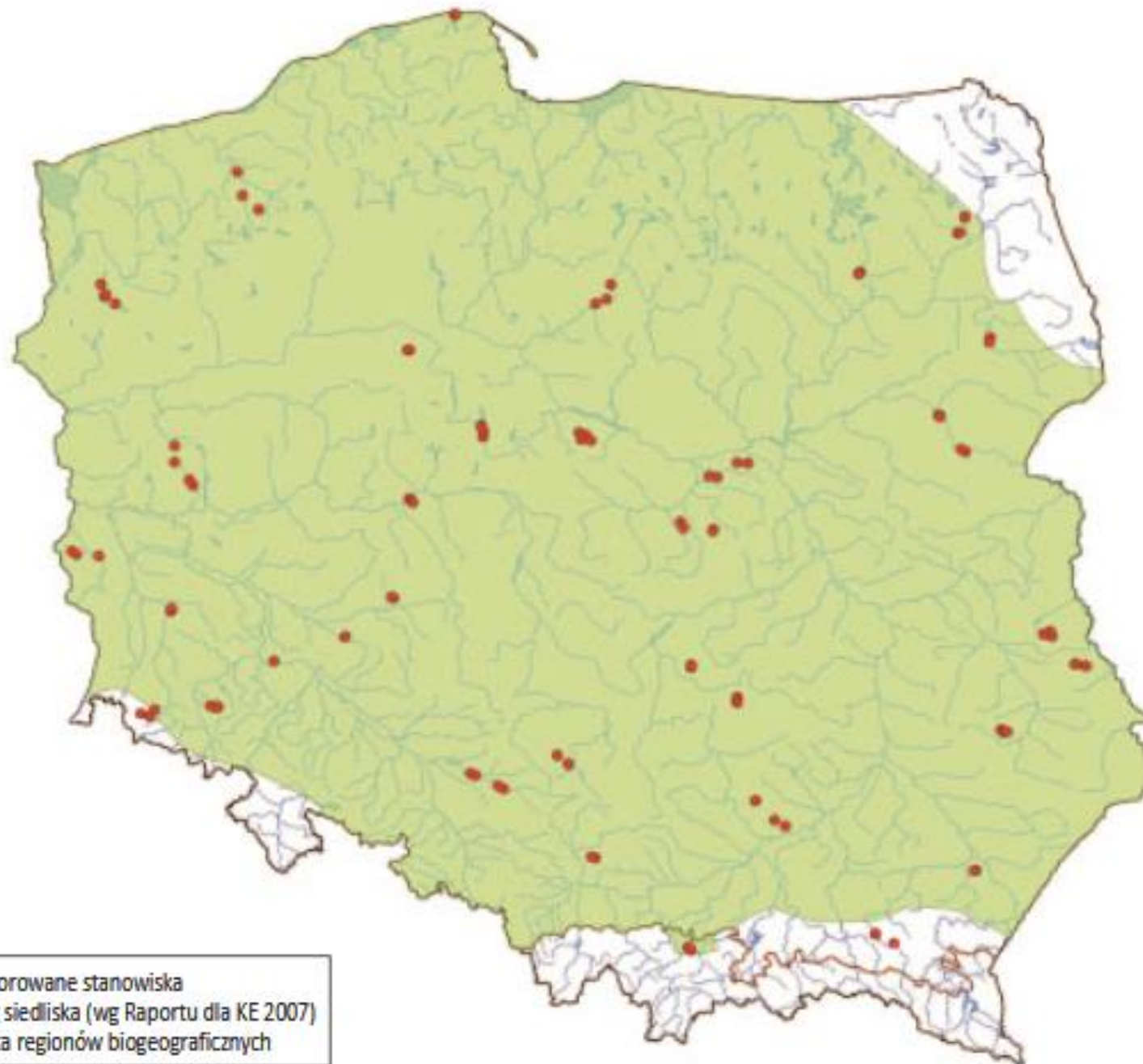
przytulia północna *Galium*
boreale

trzęślica modra *Molinia caerulea*

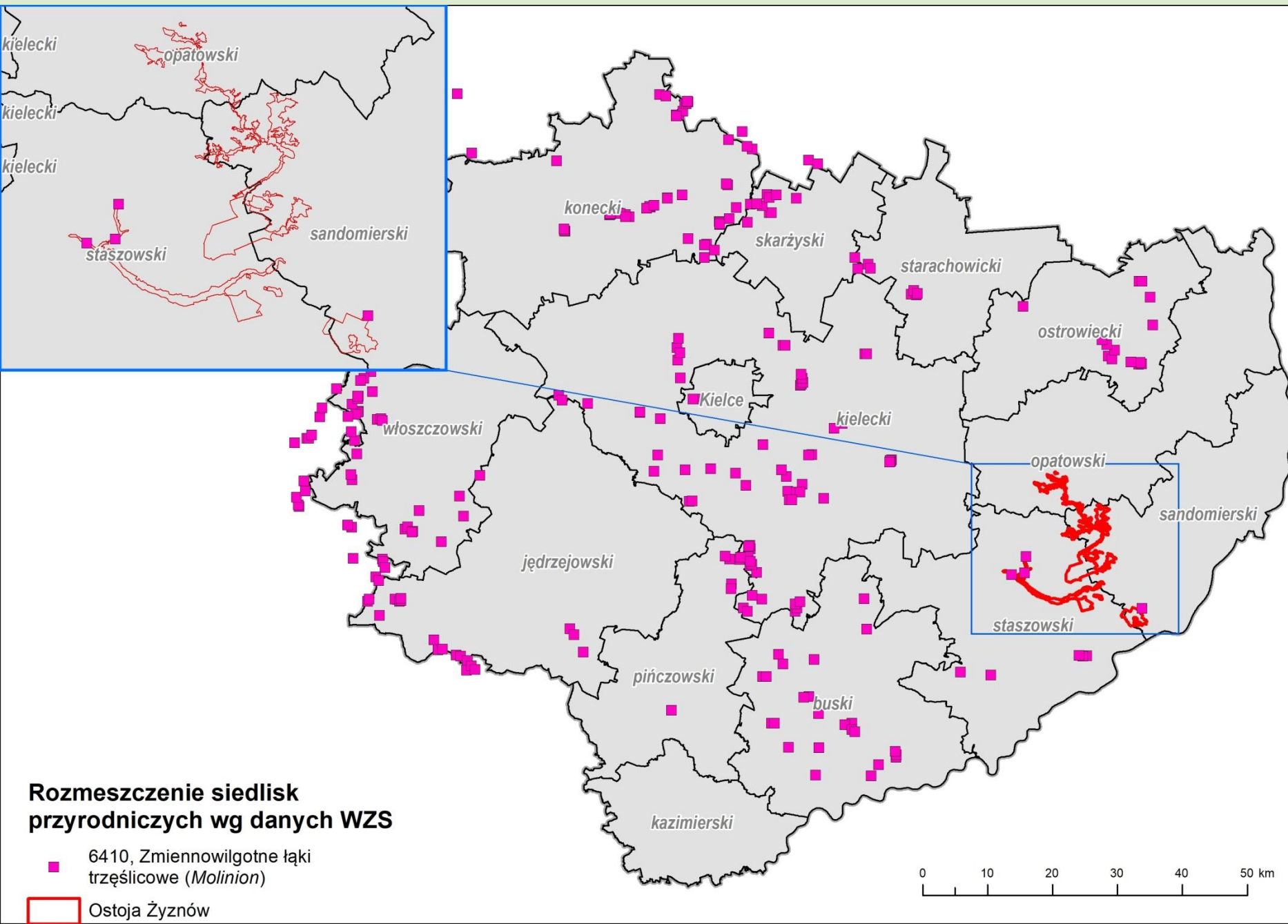
6410 Zmiennewilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

Zasięg występowania
siedliska 6410 na
terenie Polski

Źródło: <http://siedliska.gios.gov.pl>

6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

Rozmieszczenie siedliska 6410 na terenie województwa świętokrzyskiego

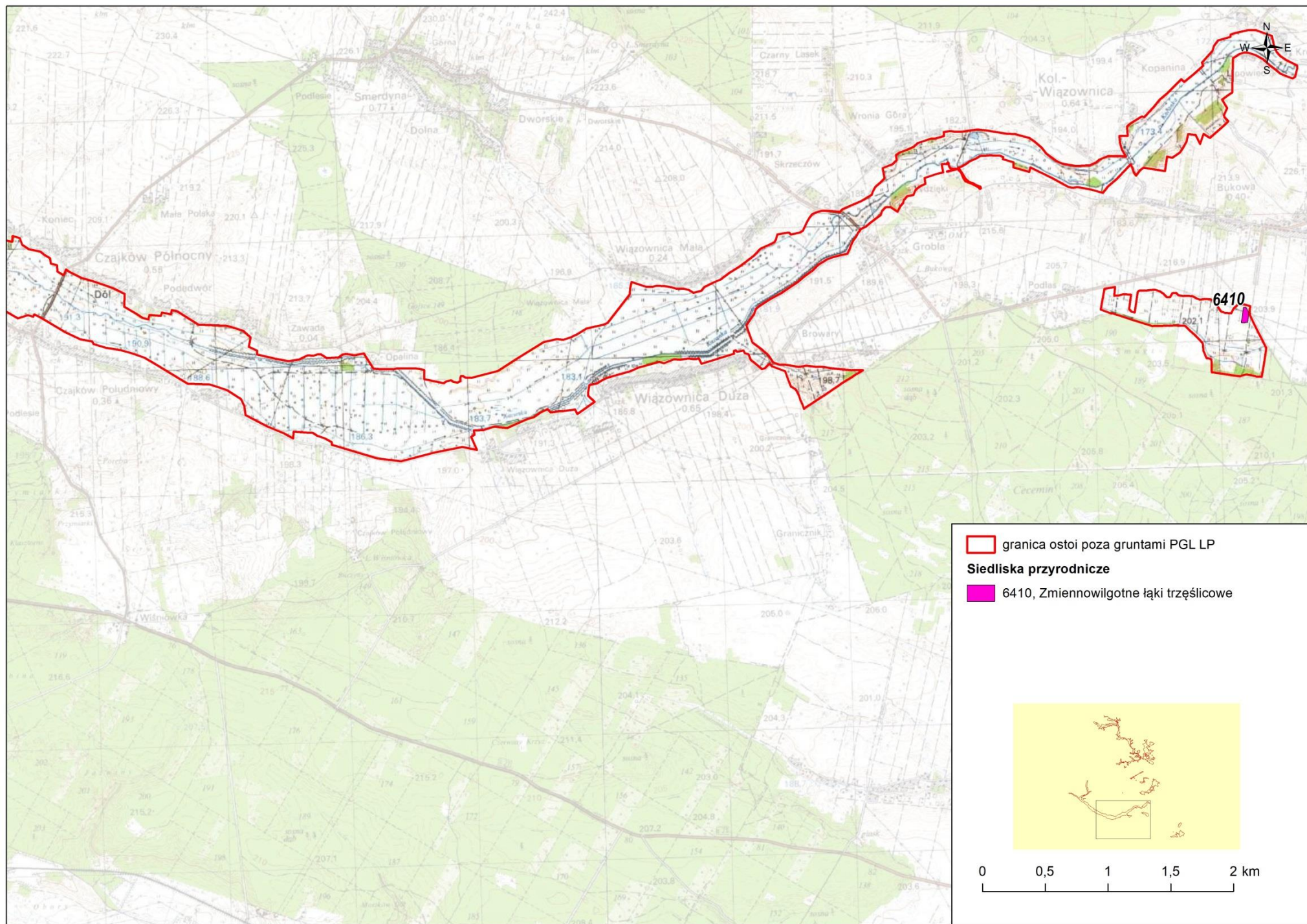
Źródło:
Wojewódzki Zespół
Specjalistów

6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

Na obszarze Natura 2000 Ostoja Żyznów stwierdzono 1 płat siedliska 6410
Powierzchnia zajęta przez siedlisko: 0,54 ha

Trzęślica modra *Molinia caerulea*, (fot. J. Starus)

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Siedlisko 6410 Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*), (fot. J. Starus)

Trzęślica modra *Molinia caerulea* (fot. J. Starus)

Krwiściąg lekarski *Sanguisorba officinalis* i przytulia północna *Galium boreale* na siedlisku 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) (fot. J. Starus)

6410 Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

6410-1 Łąki olszewnikowo-trzęślicowe *Selino carvifoliae-Molinietum*

Stan zachowania siedliska w Obszarze

Stan zachowania w obszarze – zły (U2)

Reprezentatywność siedliska oceniono jako znaczącą (C), a powierzchnię względną na C. Ocena ogólna stanu ochrony siedliska w obszarze jest **zła (U2)**. Czynnikiem obniżającym ocenę są zaburzenia wynikające z małej liczby gatunków charakterystycznych. Wśród nich stwierdzono m.in. trzęślicę modrą *Molinia caerulea*, przytulię północną *Galium boreale*, krwiściąg lekarski *Sanguisorba officinalis*, rdest wężownik *Polygonum bistorta*. Dodatkowo perspektywy ochrony są niezadowalające na co wpływ ma niewłaściwe, zbyt wczesne koszenie.

**6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie
(*Arrhenatherion elatioris*)**

6510-1 Łąka rajgrasowa (owsicowa) (*Arrhenatheretum elatioris*)

Fot. A. Przemyski

6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

6510-1 Łąka rajgrasowa (owsicowa) (*Arrhenatheretum elatioris*)

Charakterystyka

Są to zbiorowiska, w których najczęściej panuje rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius*,. W warunkach typowych do głównych gatunków budujących należą m.in. owsica omszona *Avenula pubescens* i tomka wonna *Anthoxanthum odoratum*, złocień właściwy *Leucanthemum vulgare*, kozibród łąkowy *Tragopogon pratensis*, jaskier ostry *Ranunculus acris*, dzwonek rozpierzchły *Campanula patula*, chaber łąkowy *Centaurea jacea*, barszcz zwyczajny *Heracleum sphondylium*, pasternak zwyczajny *Pastinaca sativa*, koniczyna łąkowa *Trifolium pratense*, komonica pospolita *Lotus corniculatus*, koniczyna biała *Trifolium repens*, bodziszek łąkowy *Geranium pratense*, świerzbica polna *Knautia arvensis*. W miejscach wilgotniejszych obserwuje się płaty ze zwiększonym udziałem bodziszka łąkowego *Geranium pratense* oraz gatunków właściwych dla zbiorowisk ze związku *Calthion*. Płaty na miejscach suchszych oraz płaty będące efektem zarastania ugorów charakteryzują się wyższym udziałem marchwi zwyczajnej *Daucus carota* oraz niewielką obecnością gatunków murawowych. Łąki rozmieszczone są na całym obszarze Ostoja Żyżnów za wyjątkiem południowo-wschodniej części: na północny-zachód od miejscowości Ujazd, na wschód od miejscowości Konary, okolicy Pokrzywnicy, Wiązownica Duża oraz na południowy-zachód od Łazisk.

rajgras wyniosły
Arrhenatherum elatius

bodziszek łąkowy *Geranium pratense*

przytulia pospolita *Galium mollugo*

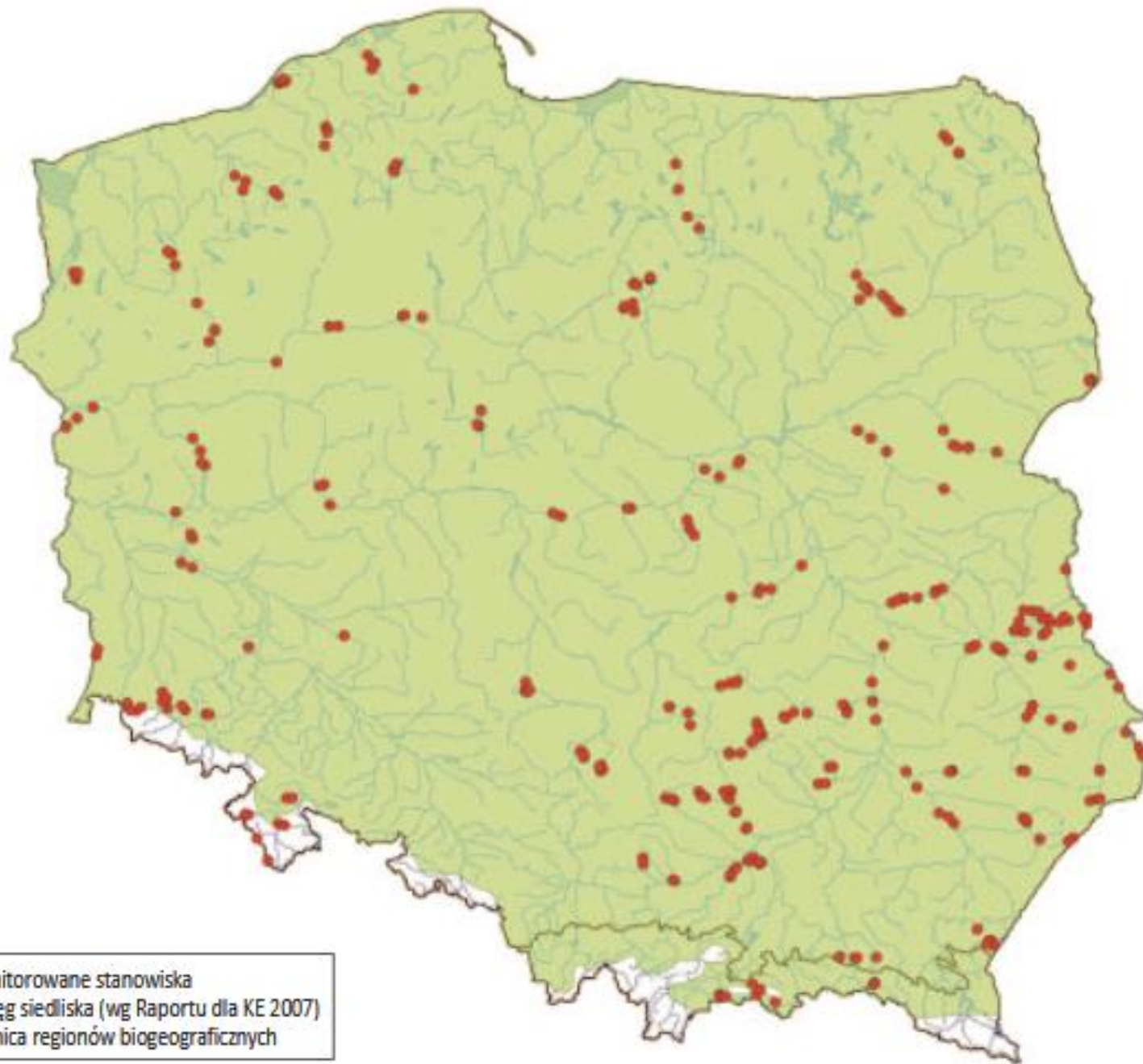

dzwonek rozpierschły
Campanula patula

świerzbica polna *Knautia arvensis*

6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

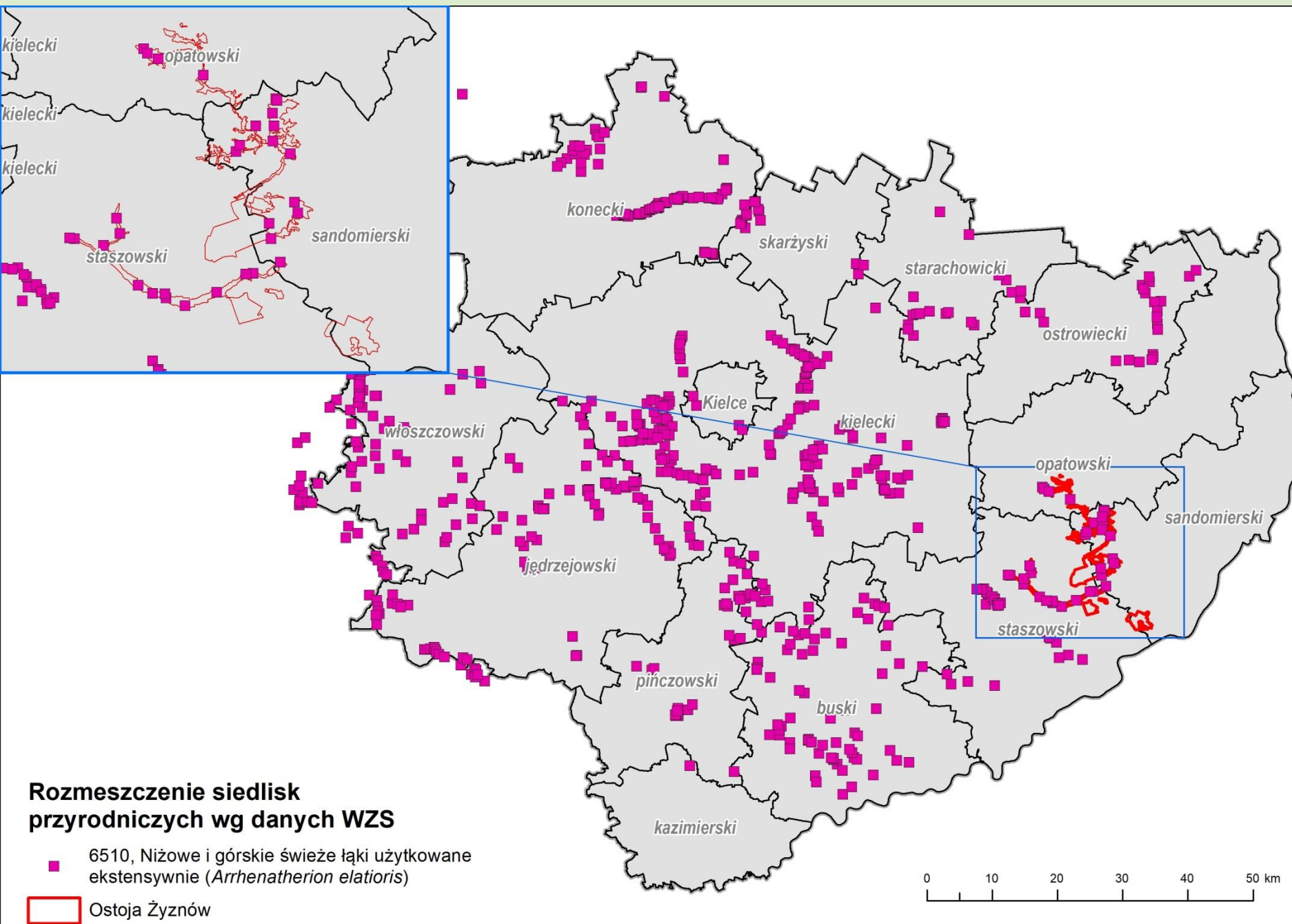
Zasięg występowania
siedliska 6510 na
terenie Polski

Źródło: <http://siedliska.gios.gov.pl>

Siedlisko 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), (fot. A. Przemyski)

6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

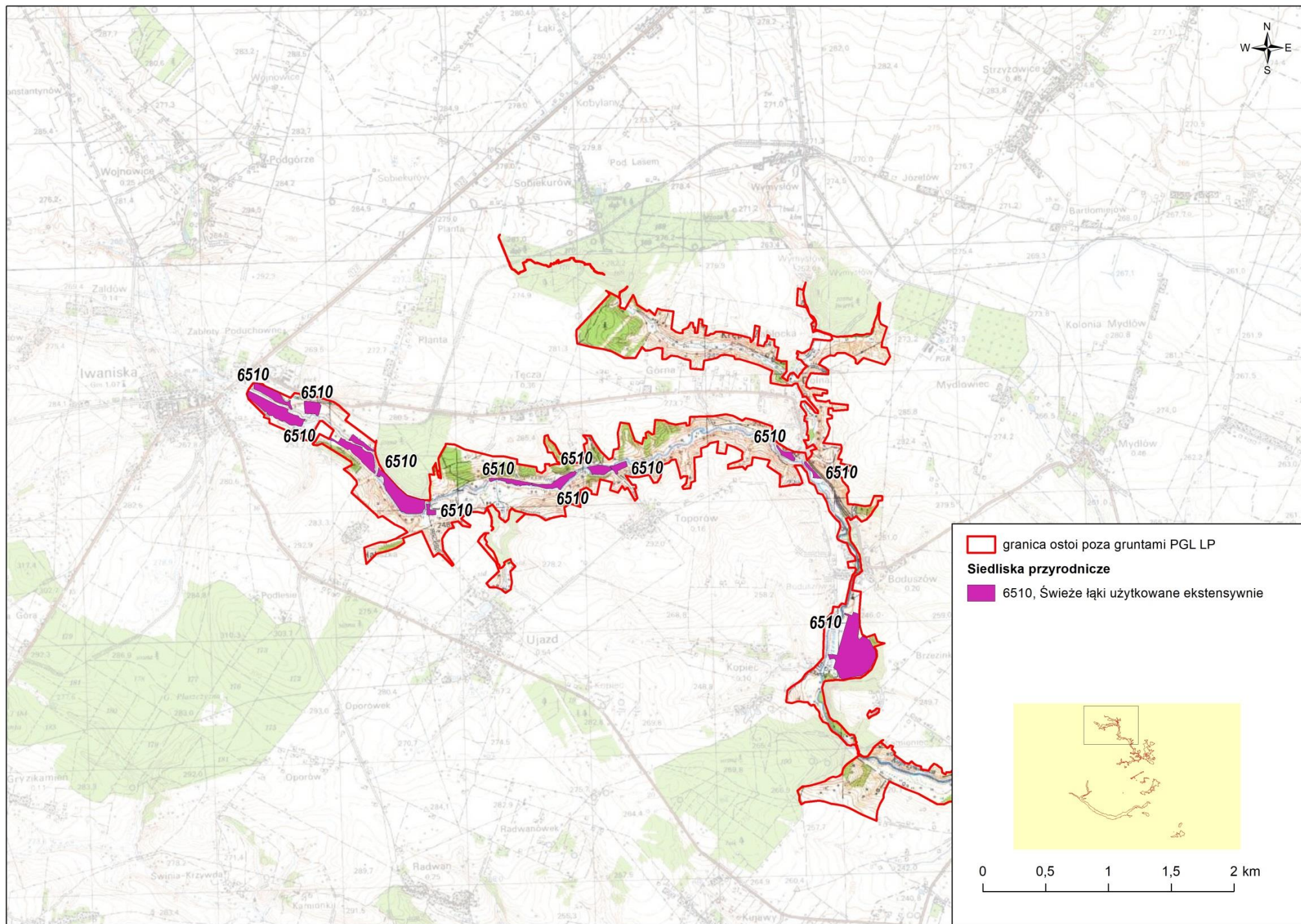

Rozmieszczenie siedliska 6510 na terenie województwa świętokrzyskiego

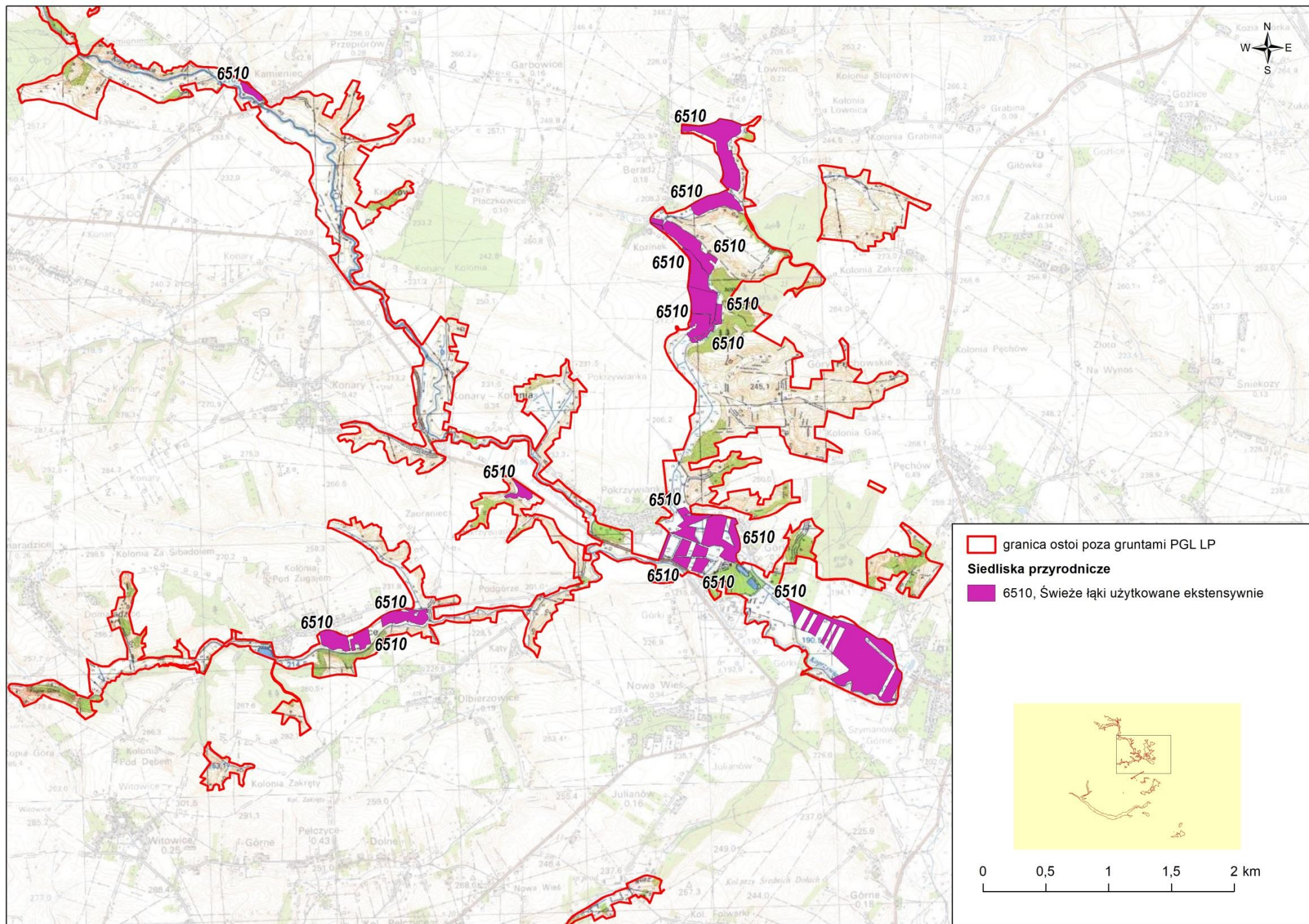
Źródło:
Wojewódzki Zespół
Specjalistów

**6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane
ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)**

Na obszarze Natura 2000 Ostoja Żywnów stwierdzono 44 płaty siedliska 6510
Powierzchnia zajęta przez siedlisko: 180,25 ha

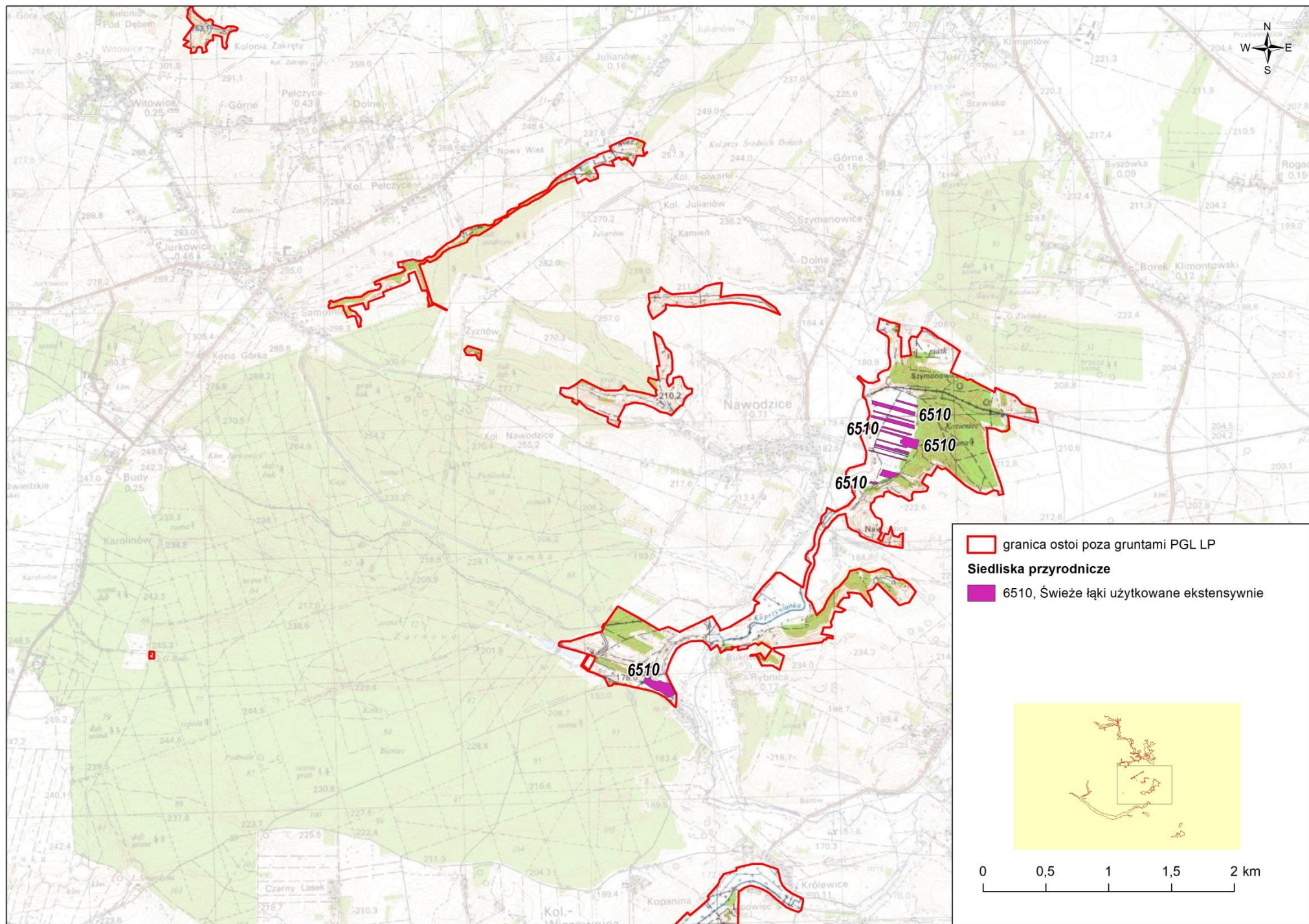

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

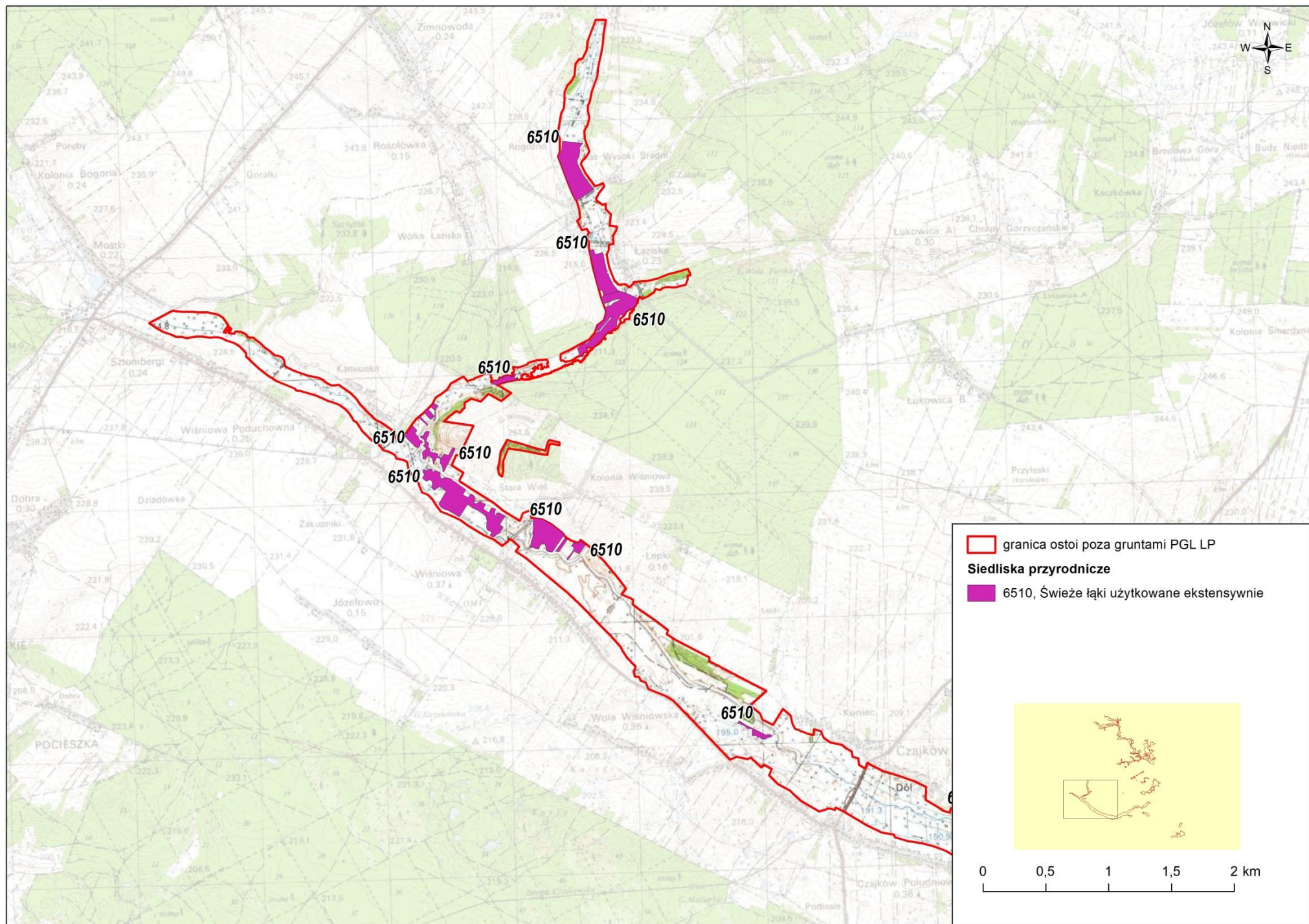

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

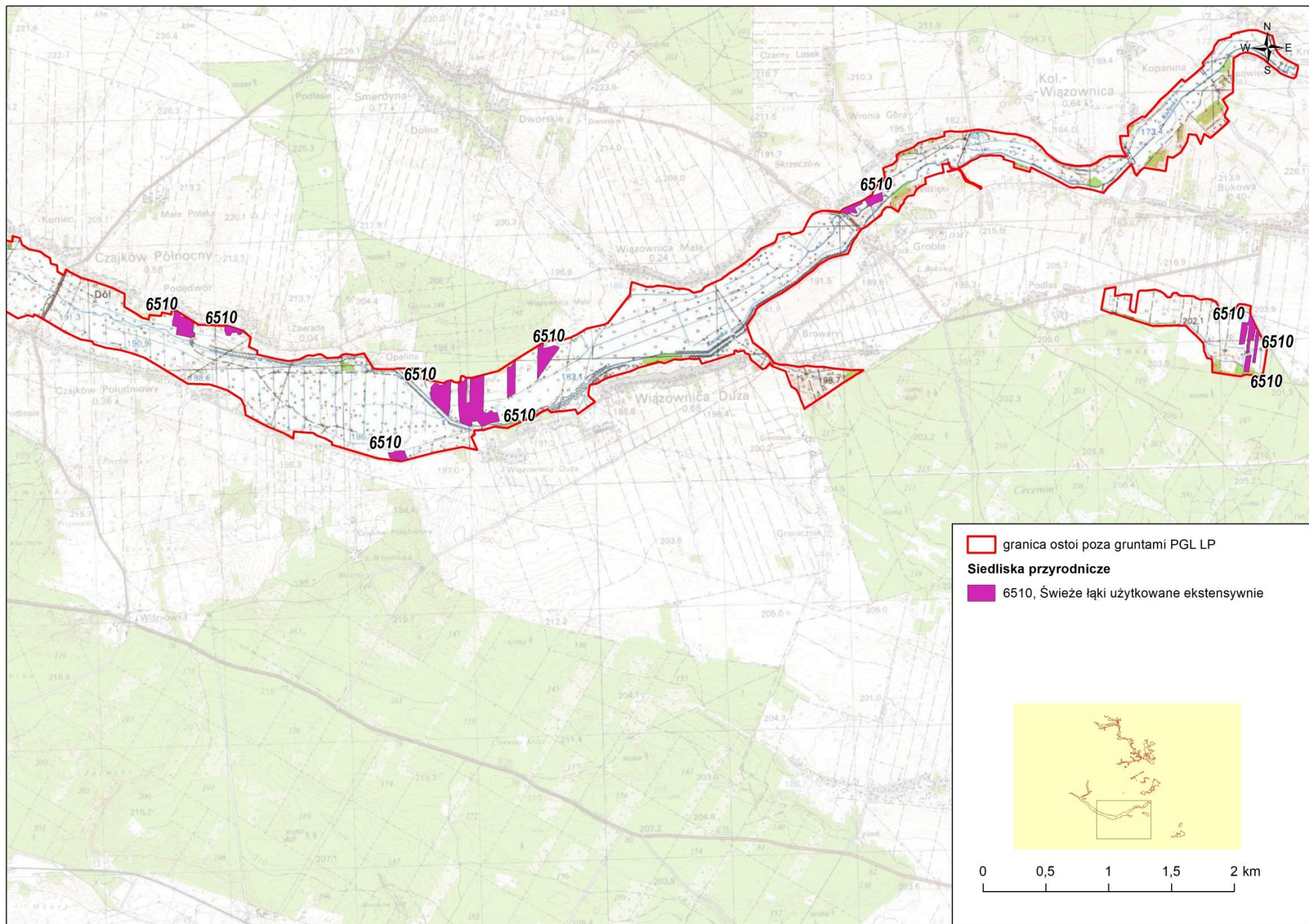

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Siedlisko 6510 z dzwonkiem rozpierchłym *Campanula patula* i rajgrasem wyniosłym *Arrhenatherum elatius*, (fot. A. Chmaruk)

Siedlisko 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), (fot. A. Chmaruk)

Siedlisko 6510 ze świerzbnicą polną *Knautia arvensis*, (fot. A. Chmaruk)

Siedlisko 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) (fot. A. Chmaruk)

Siedlisko 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), (fot. J. Starus)

6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

6510-1 Łąka rajgrasowa (owsicowa) (*Arrhenatheretum elatioris*)

Stan zachowania siedliska w Obszarze

Reprezentatywność siedliska oceniono jako dobrą (B), a powierzchnię względną na C. W wyniku przeprowadzonych badań ocenia się iż, siedlisko łąk świeżych wykształcone jest w sposób **niezadowalający**. Z reguły ocenę obniża mała liczba gatunków charakterystycznych na poszczególnych płatach. Specyficzna struktura i funkcje są zaburzone na skutek udziału gatunków ekspansywnych, takich jak śmiełek darniowy *Deschampsia caespitosa*, ostrożeń łąkowy *Cirsium rivulare*, mozga trzcinowata *Phalaris arundinacea*, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, trzcina pospolita *Phragmites australis*. Ponadto na obniżenie tego parametru ma wpływ udział dobrze zachowanych płątów siedliska – część płątów jest koszona, pomiędzy nimi znajdują się płaty niekoszone. Niektóre płaty wykazują obecność obcych gatunków inwazyjnych takich jak: szczaw omszony *Rumex confertus* i nawłóć późna *Solidago gigantea*. W przypadku perspektyw ochrony łąk decydujący wpływ ma właściwe ich użytkowanie kośne, jego forma i intensywność. Większość płątów siedliska jest właściwie użytkowana – koszona. W przypadku niektórych płątów istnieje ponadto ryzyko zmiany sposobu użytkowania z uwagi na zaorywanie sąsiednich działek, brak koszenia na działkach sąsiednich czy porzucanie łąk.

Siedlisko 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), (fot. J. Starus)

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

9170-2 Grąd subkontynentalny *Tilio-Carpinetum*

Fot. A. Przemyski

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

9170-2 Grąd subkontynentalny *Tilio-Carpinetum*

Charakterystyka

Grądy reprezentują wielogatunkowe lasy liściaste. Na terenie Ostoii grąd subkontynentalnego (*Tilio-Carpinetum*) budują następujące gatunki drzew: grab pospolity *Carpinus betulus*, dąb szypułkowy *Quercus robur*, dąb bezszypułkowy *Q. petraea*, buk zwyczajny *Fagus sylvatica*, lipa drobnolistna *Tilia cordata*. Bogate i zróżnicowane runo tworzą: turzyca orzęsiona *Carex pilosa*, przytulinka wiosenna *Cruciata glabra*, trzmielina brodawkowata *Euonymus verrucosa* i przytulia Schultesa *Galium schultesii*, szczawik zajęczy *Oxalis acetosella*, gwiazdnica wielkokwiatowa *Stellaria holostea*, przylaszczka pospolita *Hepatica nobilis*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*, konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolium*, prosownica rozpięchła *Milium effusum*, czworolist pospolity *Paris quadrifolia*, przytulia wonna *Galium odoratum*, czerniec gronkowy *Actaea spicata*, fiołek leśny *Viola reichenbachiana*, kokoryczka wielokwiatowa *Polygonatum multiflorum*, dąbrówka rozłogowa *Ajuga reptans* i inne.

przysłupia leśna
Galium sylvaticum

przylaszczka pospolita
Hepatica nobilis

przysłupka wiosenna
Cruciata glabra

lilia złotogłów *Lilium martagon*

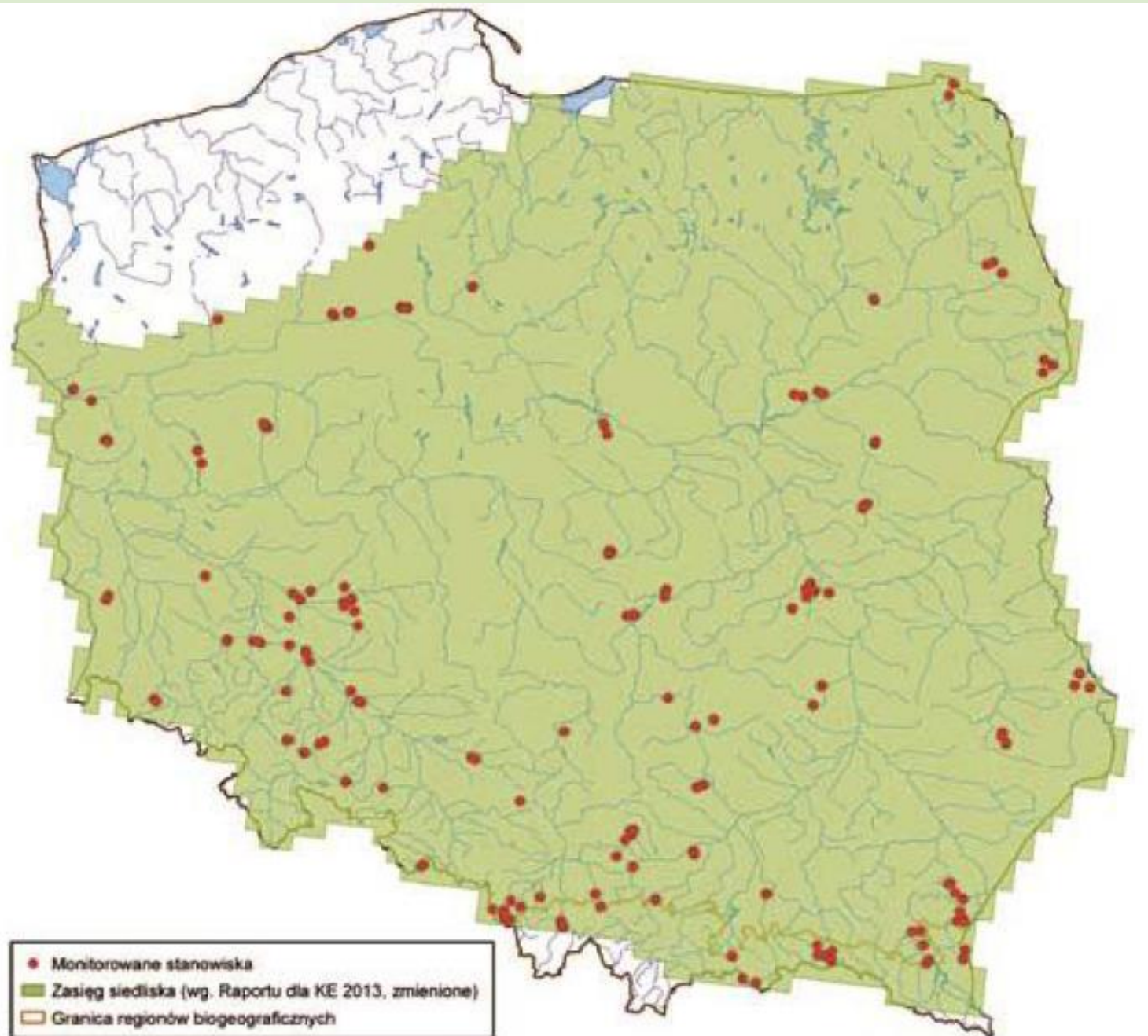

łuskiewnik różowy
Lathraea squamaria

gnieźnik leśny
Neottia nidus-avis

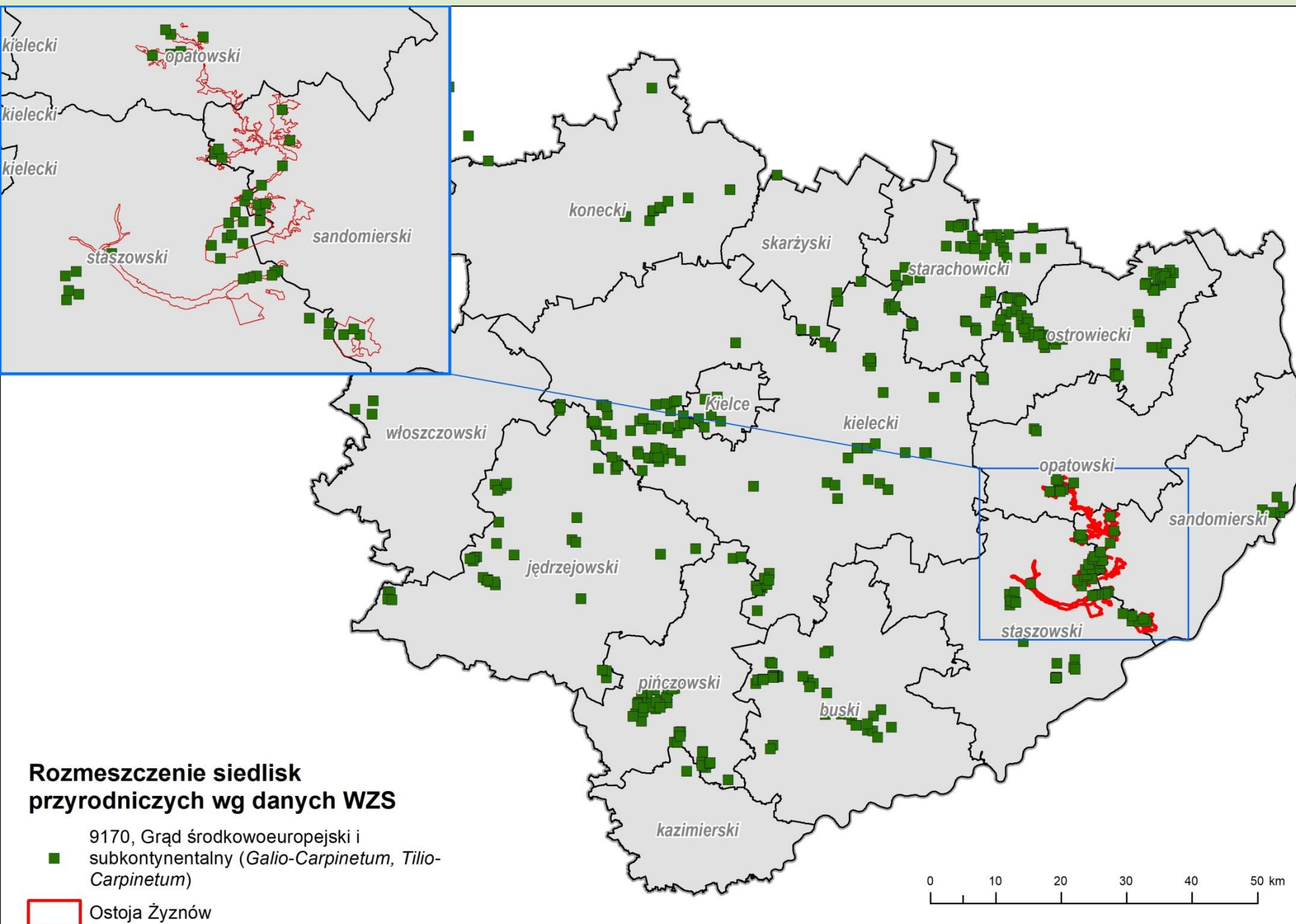
9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

Zasięg występowania
siedliska 9170 na
terenie Polski

Źródło: <http://siedliska.gios.gov.pl>

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

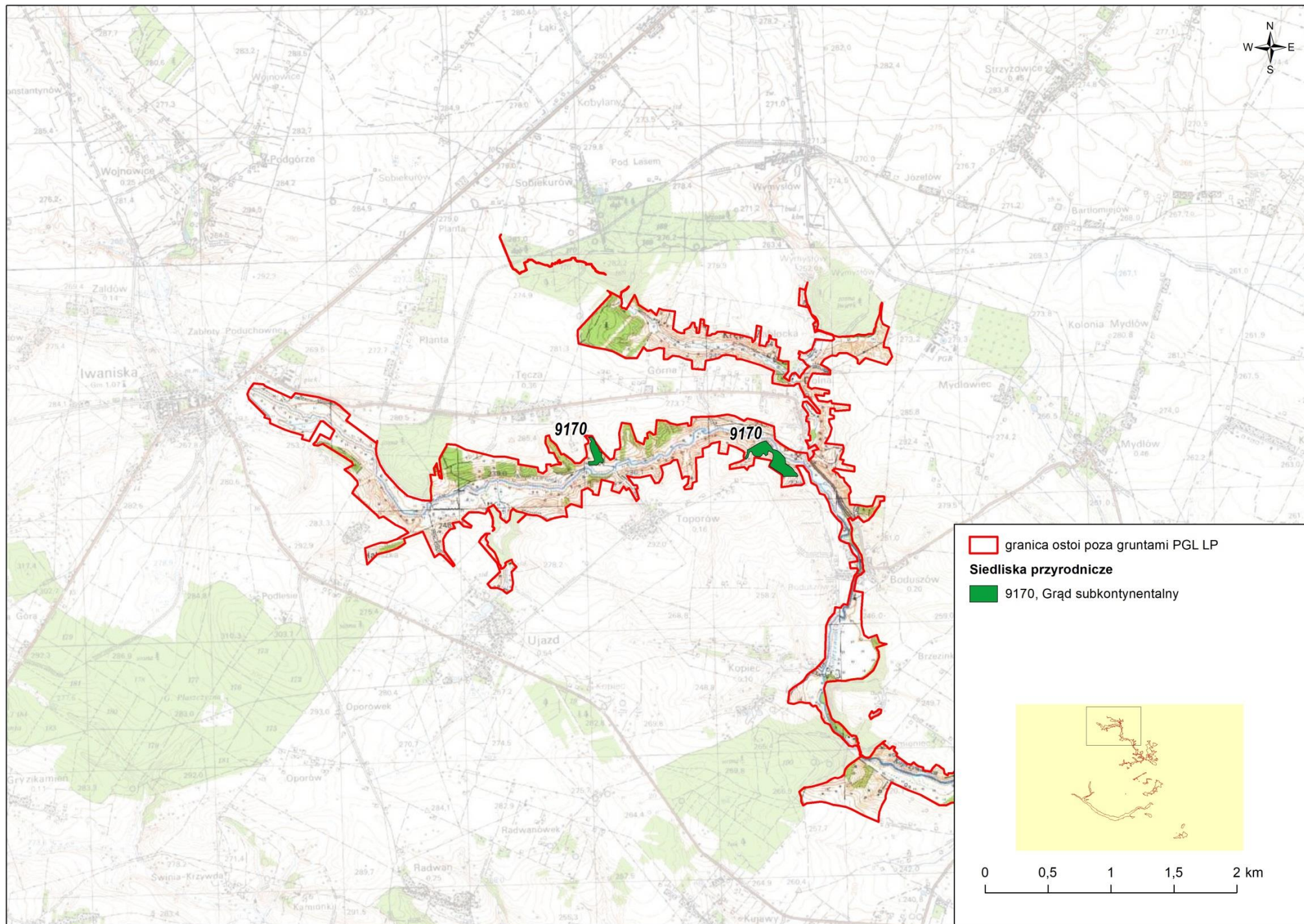
Rozmieszczenie siedliska 9170 na terenie województwa świętokrzyskiego

Źródło:
Wojewódzki Zespół Specjalistów

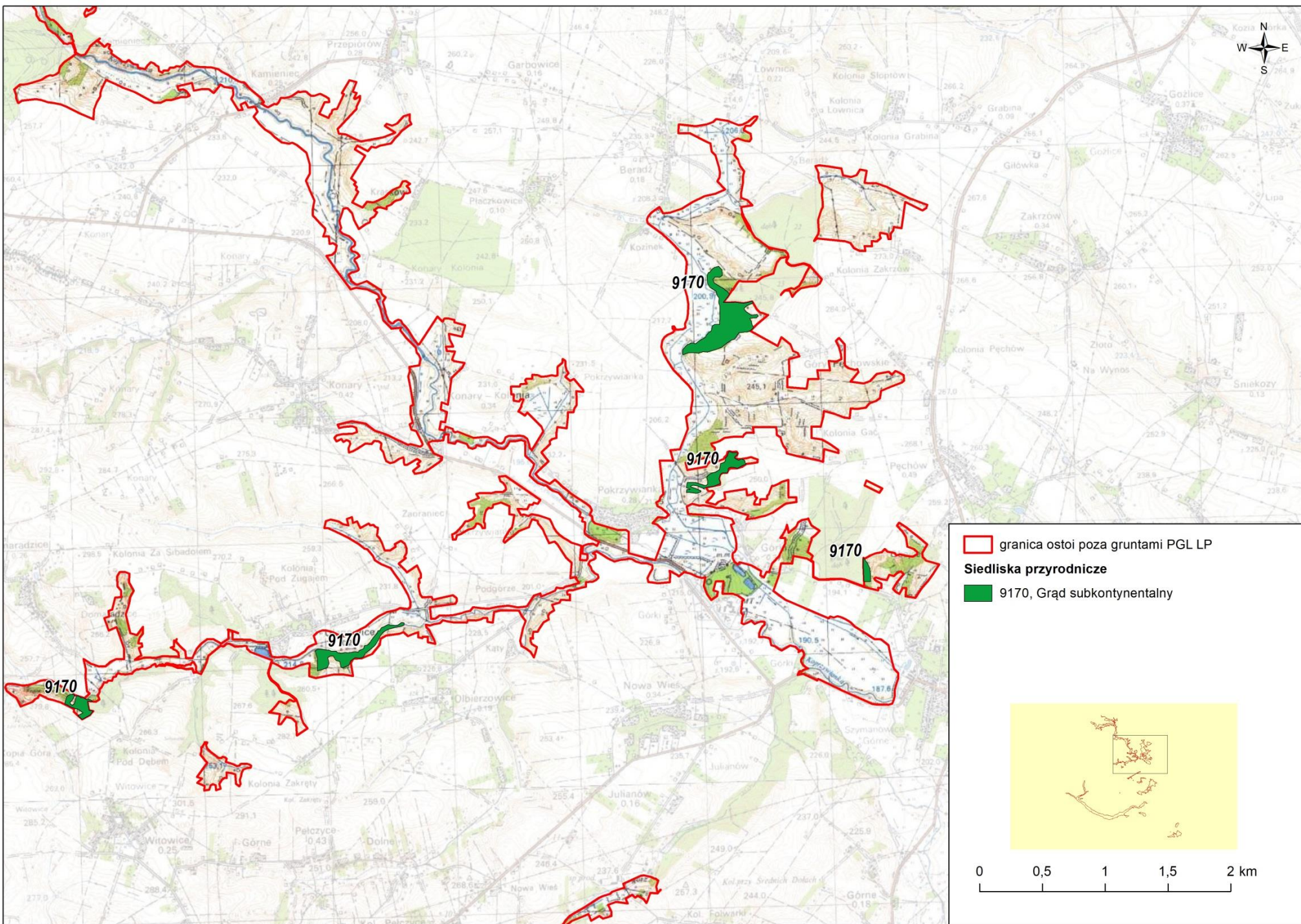

**9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*,
Tilio-Carpinetum)**

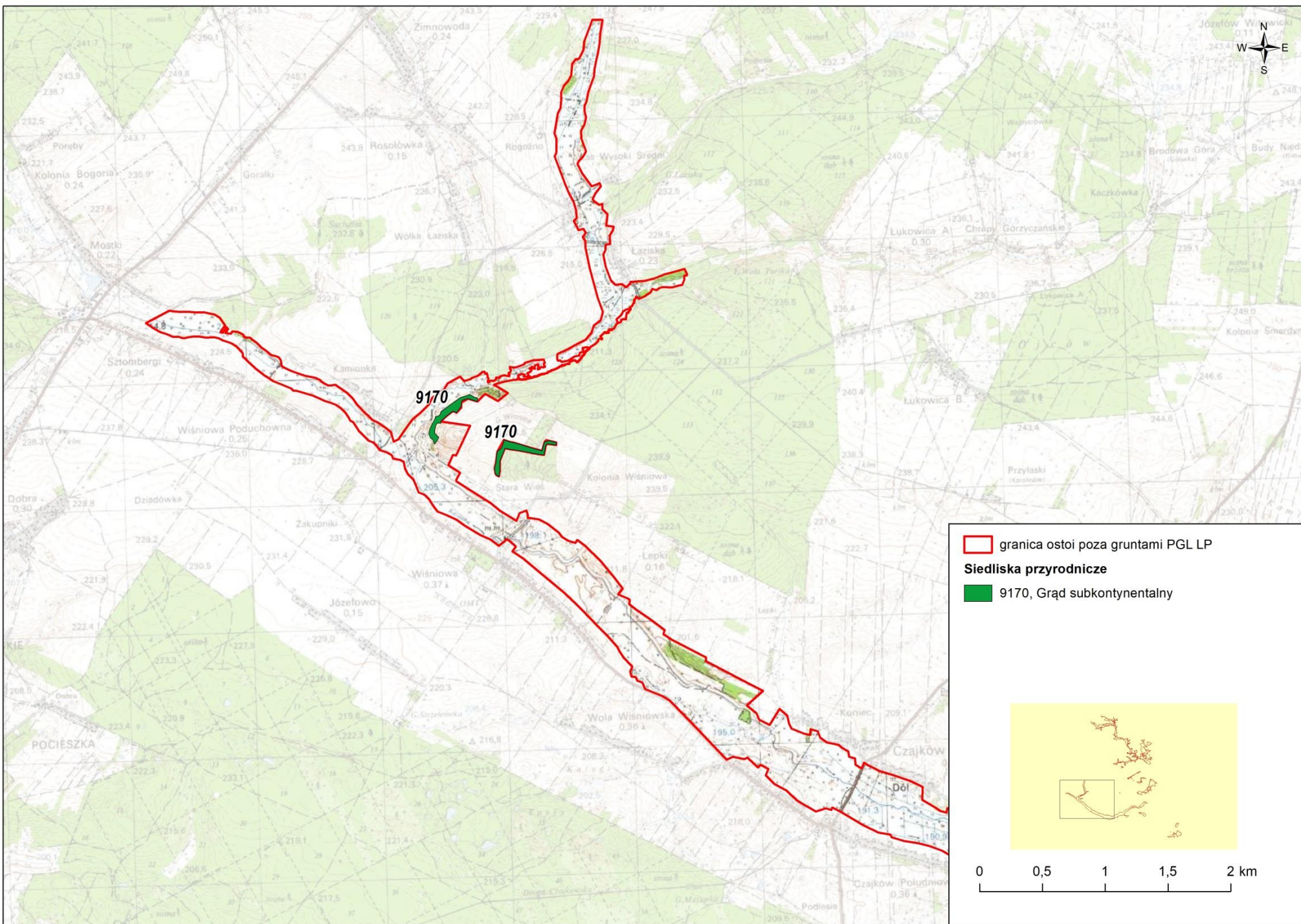
Na obszarze Natura 2000 Ostoja Żyznów stwierdzono 9 płatów siedliska 9170
Powierzchnia zajęta przez siedlisko: 34,40 ha

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Płat siedliska 9170 (fot. A. Przemyski)

Siedlisko 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*), (fot. A. Przemyski)

Siedlisko 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*), (fot. J. Starus)

Siedlisko 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*), (fot. A. Chmaruk)

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

9170-2 Grąd subkontynentalny *Tilio-Carpinetum*

Stan zachowania siedliska w Obszarze

Reprezentatywność siedliska oceniono jako znaczącą (C), a powierzchnię względną na C. Stan zachowania w obszarze jest **zły (U2)**. Powodem tak niskiej oceny są nisko ocenione wskaźniki, szczególnie wskaźnik kardynalny martwe drewno leżące lub stojące oraz struktura drzewostanu (stosunkowo młody drzewostan ok. 60-70 lat). Wśród stwierdzonych płatów siedliska zaznaczał się mały udział martwego drewna oraz martwego drewna wielkowymiarowego. W płatach D12F, 48A3, B2F0 odnotowano inwazyjny gatunek niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora*, a w płacie B2F0 dębu czerwonego *Quercus rubra*. Innym spotykanym zagrożeniem jest obecność gatunków obcych w drzewostanie – sosny zwyczajnej *Pinus sylvestris*. Ponadto w płacie D12F zaznacza się udział gatunków ekspansywnych takich jak wiązy. W perspektywie kilkudziesięciu lat możliwe jest poprawienie stanu zachowania siedliska poprzez ograniczenie wycinki martwych i zamierających drzew.

***91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*,
Populetum albae, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe)**

Fot. A. Przemyski

***91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*,
Populetum albae, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe)**

Charakterystyka

Siedlisko 91E0 obejmuje nadrzeczne, niżowe łęgi wierzbowe i topolowe oraz górskie przypotokowe olszyny i łęgi jesionowe, a także źródliskowe niżowe i górskie łęgi olszowe i jesionowo-olszowe. Drzewostan buduje najczęściej olsza czarna *Alnus glutinosa* i jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*, a także topola czarna *Populus nigra*, wierzba krucha *Salix fragilis*, wierzba biała *Salix alba* i olsza szara *Alnus incana*. Warstwa krzewów jest umiarkowanie obfita, zbudowana najczęściej przez czeremchę zwyczajną *Prunus padus*, jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*, leszczynę pospolitą *Corylus avellana* i bez czarny *Sambucus nigra*. Warstwa zielna osiąga duże pokrycie i charakteryzuje się udziałem gatunków takich jak: pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere*, podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria* i śmiałek darniowy *Deschampsia cespitosa*. Najobficiej w warstwie zielnej występują pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica* i niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere*. Warstwa mszysto-porostowa jest słabo rozwinięta i występuje w niej niewiele gatunków.

olsza czarna *Alnus glutinosa*

trzmielina zwyczajna
Euonymus europaea

kruszyna pospolita
Frangula alnus

topola biała *Populus
alba*

śledziennica skrętolistna
Chrysosplenium alternifolium

podagrycznik pospolity
Aegopodium podagraria

kuklik pospolity
Geum urbanum

przytulica czepna
Galium aparine

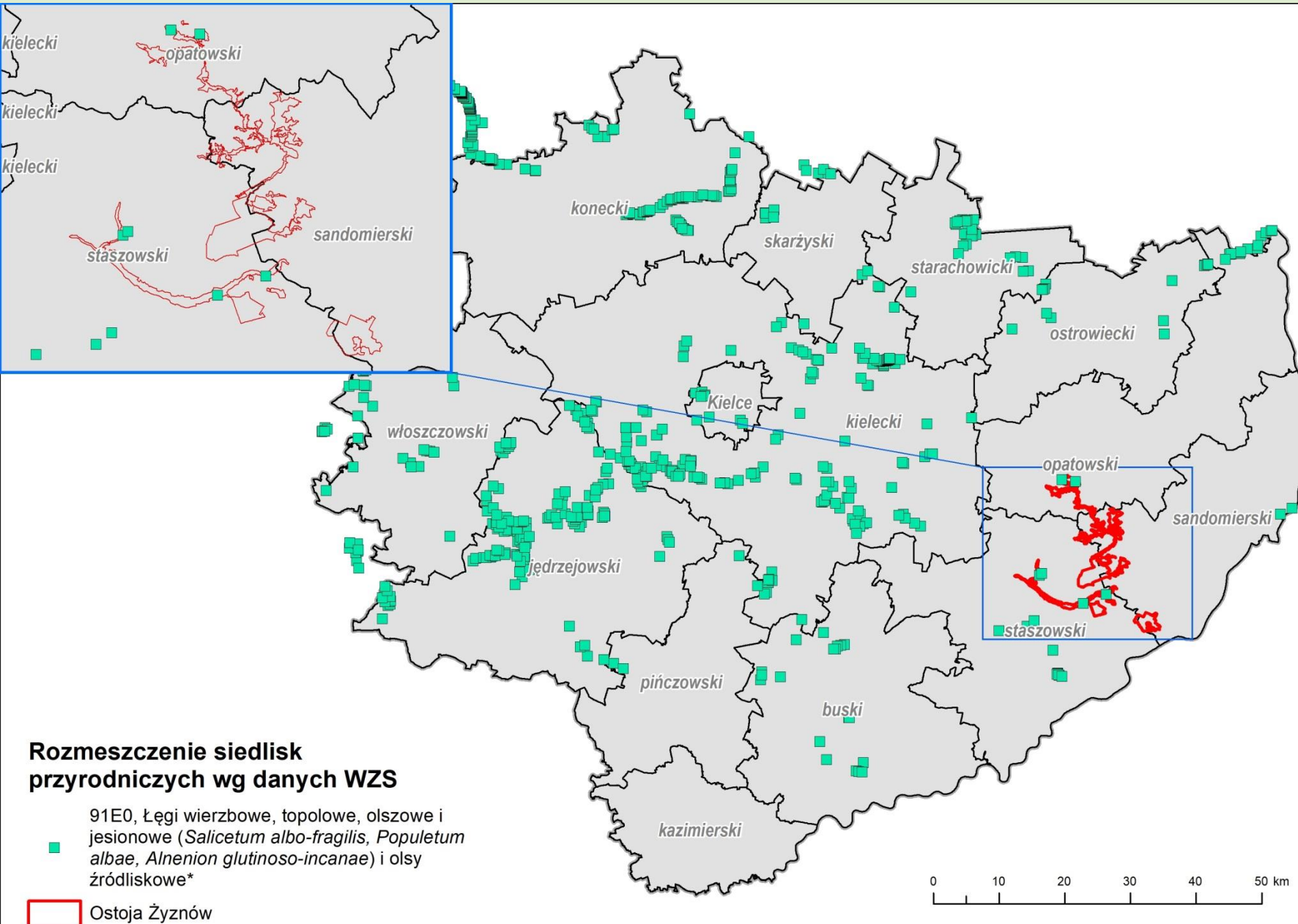
*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe)

Zasięg występowania
siedliska *91E0 na
terenie Polski z
uwzględnieniem
stanowisk
monitorowanych

Źródło: <http://siedliska.gios.gov.pl>

*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe)

Rozmieszczenie siedliska *91E0 na terenie województwa świętokrzyskiego

Źródło:
Wojewódzki Zespół
Specjalistów

*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe)

Stan zachowania siedliska w Obszarze

W trakcie badań terenowych prowadzonych w 2018-2020 r. nie potwierdzono występowania siedliska w obszarze. Zweryfikowano wszystkie potencjalne miejsca, gdzie mogły by występować łągi. Stanowiska te charakteryzowały się niewielką powierzchnią, były silnie antropogenicznie pofragmentowane. Występujący w nich drzewostan był bardzo młody, raczej jednowiekowy. Powierzchnie te odznaczały się brakiem gatunków charakterystycznych, znikomymi zasobami martwego drewna, zaburzonym reżimem wodnym.

Obszar Natura 2000 Ostoja Żywnów

Przedmioty ochrony – gatunki zwierząt

Przedmioty ochrony wykazane w SDF:

- 1163 głowacz białopłetwy *Cottus gobio*
- 1096 minóg strumieniowy *Lampetra planeri*
- 1060 czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*
- 6177 modraszek telejus *Phengaris teleius*
- 1032 skójka gruboskorupowa *Unio crassus*
- 1014 poczwarówka zwężona *Vertigo angustior*

Nowe przedmioty ochrony:

- 1016 poczwarówka jajowata *Vertigo moulinsiana*
- 1098 minogi czarnomorskie *Eudontomyzon* spp.
- 5339 różanka *Rhodeus amarus*

**Gatunki zwierząt objęte zakresem
ekspertyzy- wykazane w SDF**

1163 głowacz białopłetwy *Cottus gobio*

Źródło: https://www.hlasek.com/cottus_gobio1pl.html

1163 głowacz białopłetwy *Cottus gobio*

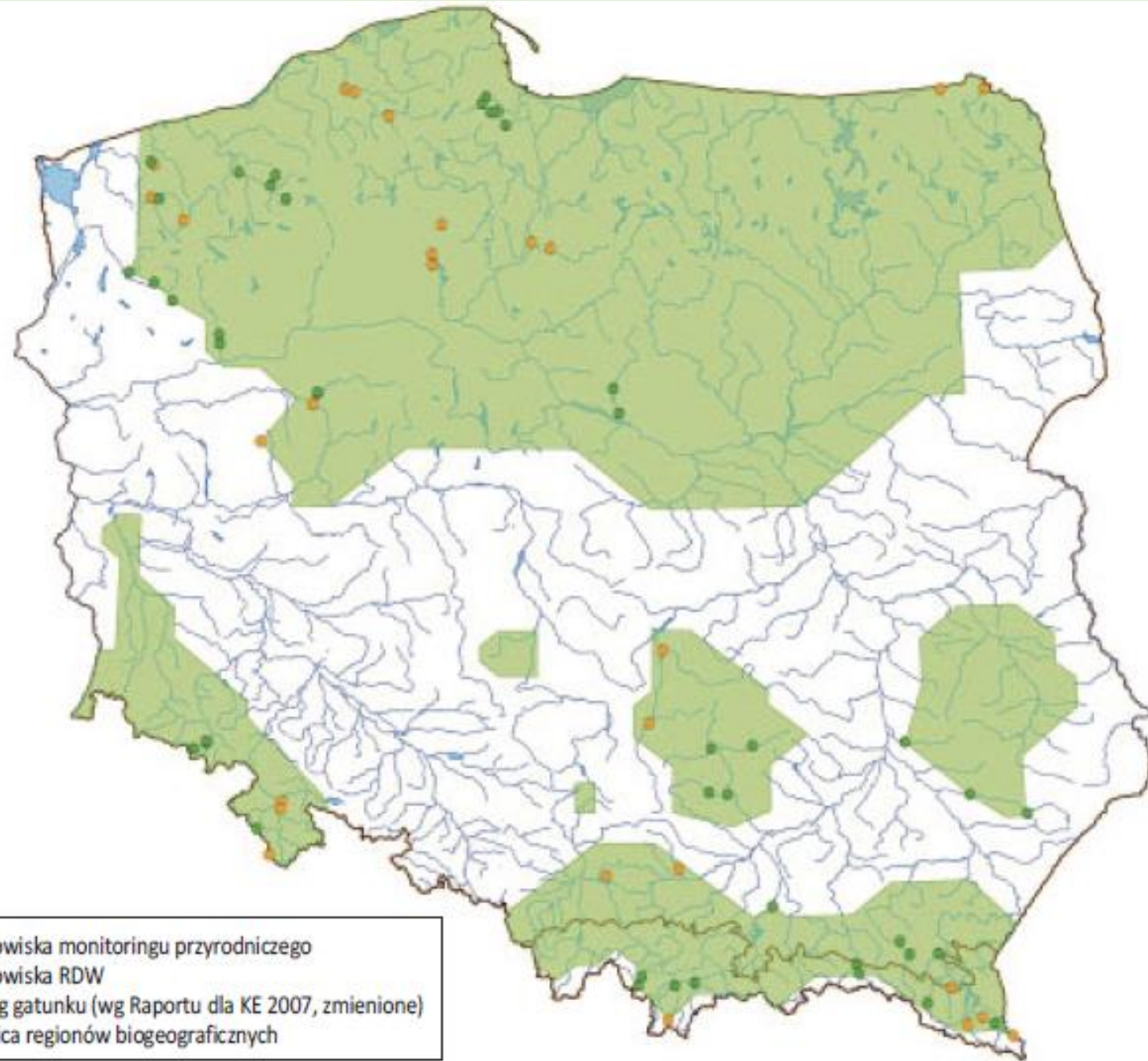
Charakterystyka

Niewielka, dorastająca do 15-17 cm długości ryba, o dużej, spłaszczonej, trójkątnej głowie i zwężającym się ku tyłowi ciele. Posiada dwie płetwy grzbietowe, zaokrągloną płetwę ogonową i duże, wachlarzowate płetwy piersiowe. Ubarwienie, zależne od podłoża, najczęściej szarobrązowe z nieregularnymi ciemniejszymi plamami. Prowadzi nocny tryb życia, w ciągu dnia ukrywając się pod kamieniami. Zasiedla podgórskie rzeki i nizinne strumienie o dużym spadku, żwirowato-kamienistym dnie i dobrze natlenionej wodzie (Witkowski 2004).

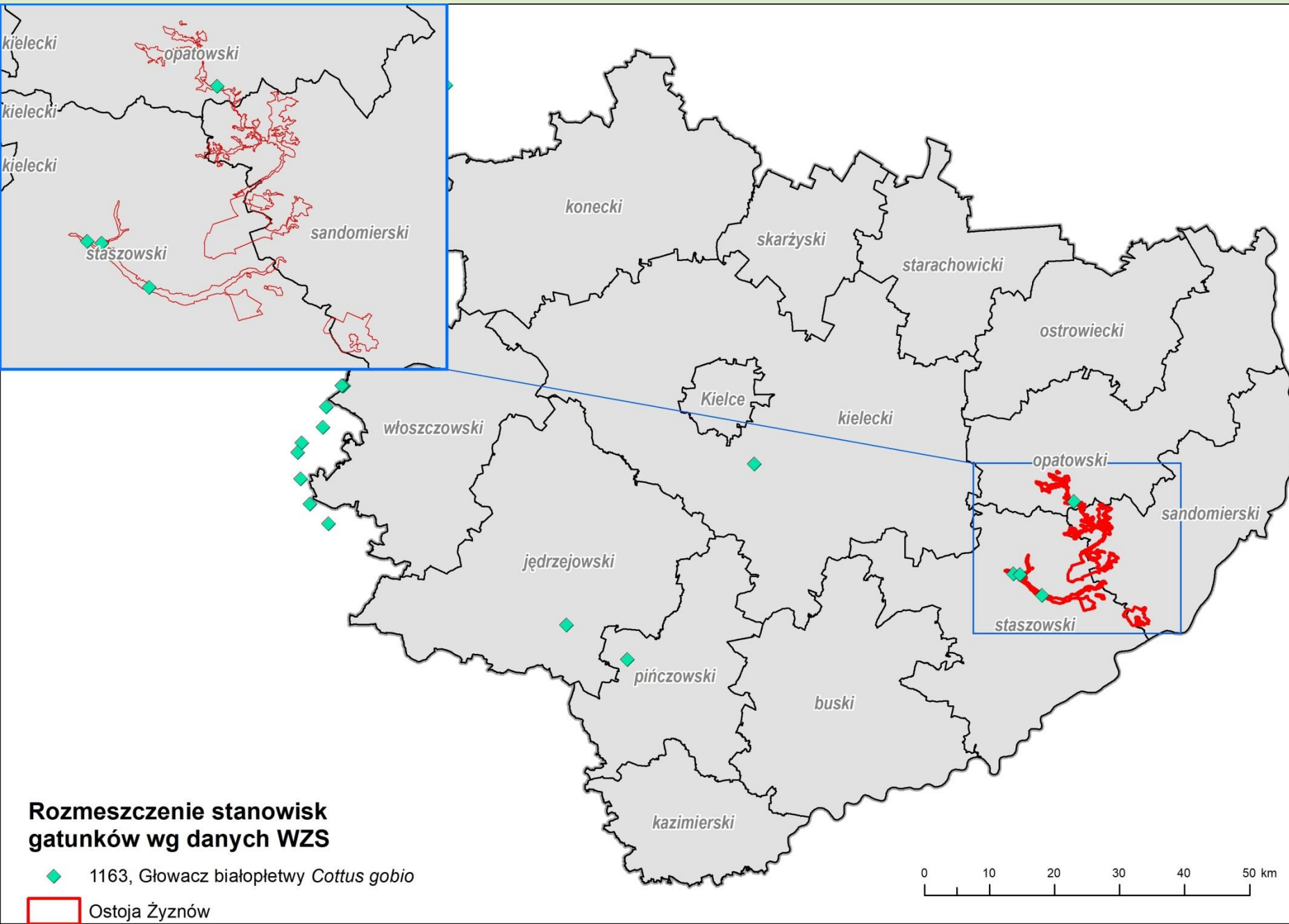
1163 głowacz białopłetwy *Cottus gobio*, (fot. K. Tatoj)

1163 głowacz białopletwy *Cottus gobio*

Zasięg występowania
gatunku 1163 na terenie
Polski

1163 głowacz białopletwy *Cottus gobio*

Rozmieszczenie stanowisk gatunku 1163 na terenie województwa świętokrzyskiego

Źródło:
Wojewódzki Zespół
Specjalistów

1163 głowacz białopłetwy

Cottus gobio

Na obszarze Natura 2000 Ostoja Żyznów stwierdzono głowacza białopłetwego *Cottus gobio* na 1 stanowisku

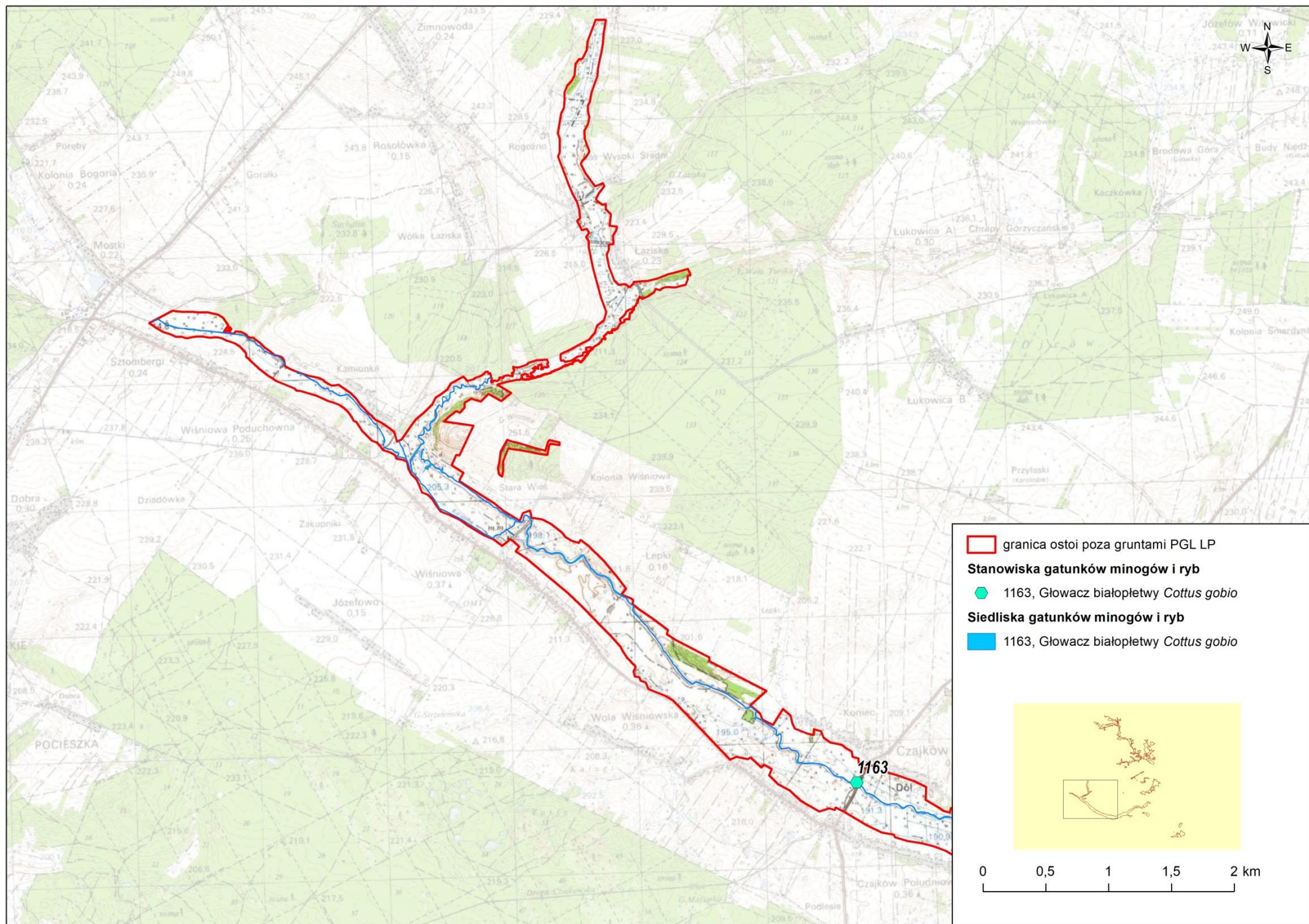

Fot. 2. Głowacz białopłetwy – strona boczna
(© J. Kotusz).

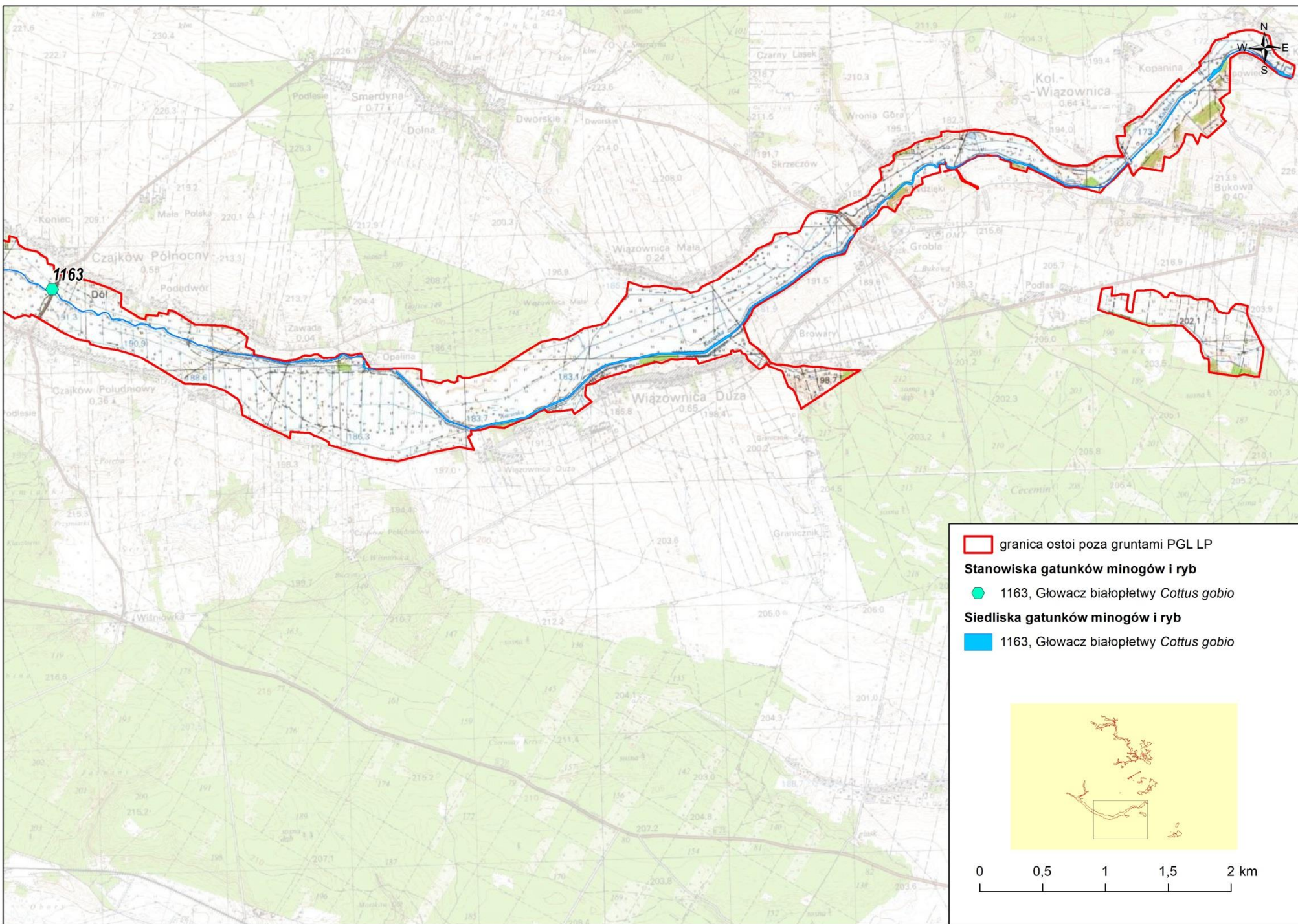

Fot. 3. Głowacz białopłetwy – strona brzuszna
(© J. Kotusz).

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Stanowisko głowacza białopłetwego *Cottus gobio* (fot. K. Tatoj)

1163 głowacz białopłetwy *Cottus gobio*

Stan zachowania gatunku w obszarze

Stan zachowania w obszarze – niezadowalający (U1)

W obszarze zachowany w sposób niezadowalający. Występuje tam mało dogodnych siedlisk, jednak na dogodnych siedliskach występuje dość licznie. Na jednym stanowisku odłowiono 16 szt. należących do wszystkich klas wiekowych. wielkość populacji można ocenić na C - poniżej 2% wielkości populacji krajowej (min. 16, max. 0), izolacja C, typ populacji: p.

1096 minóg strumieniowy *Lampetra planeri*

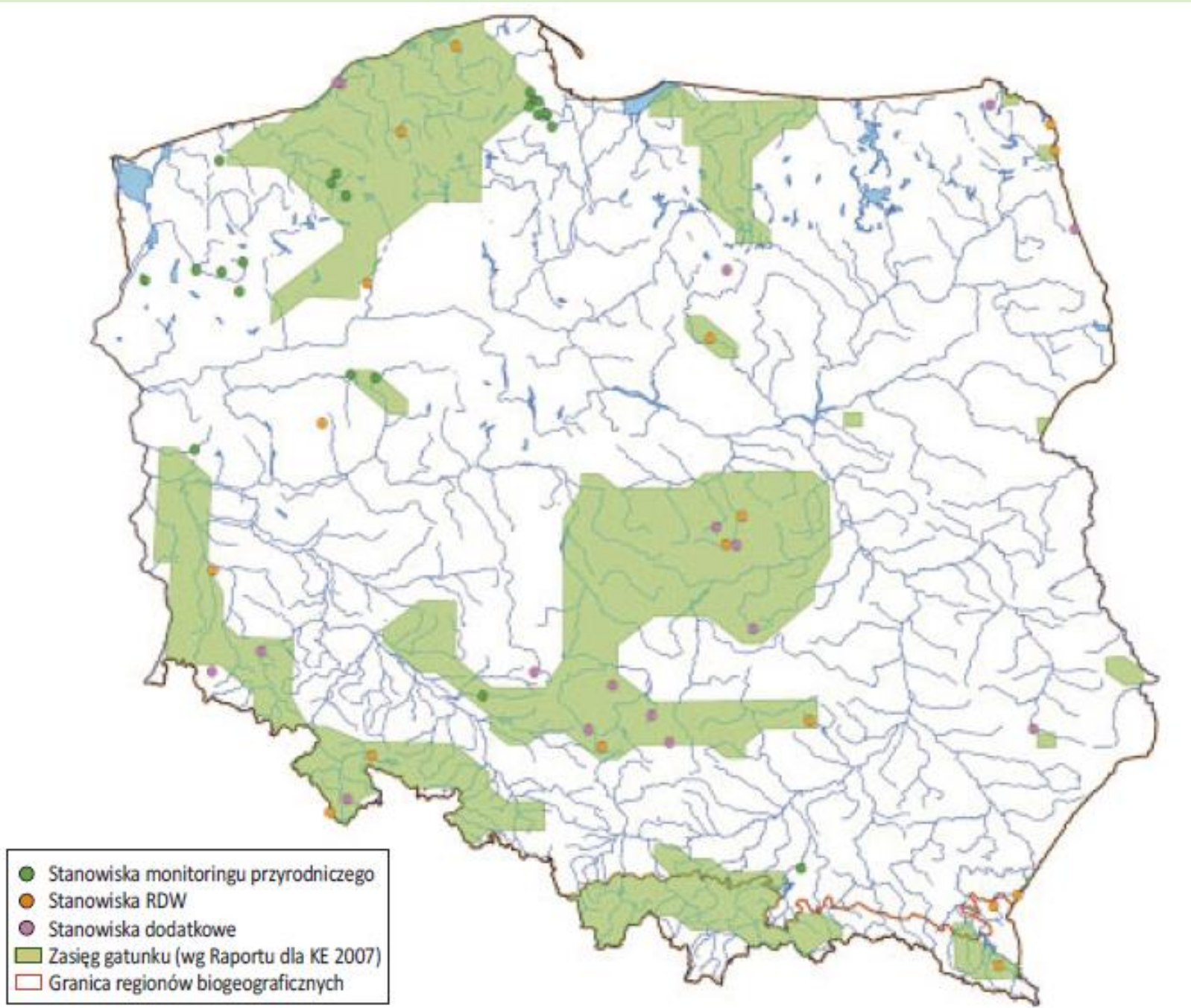

1096 minóg strumieniowy *Lampetra planeri*

Charakterystyka

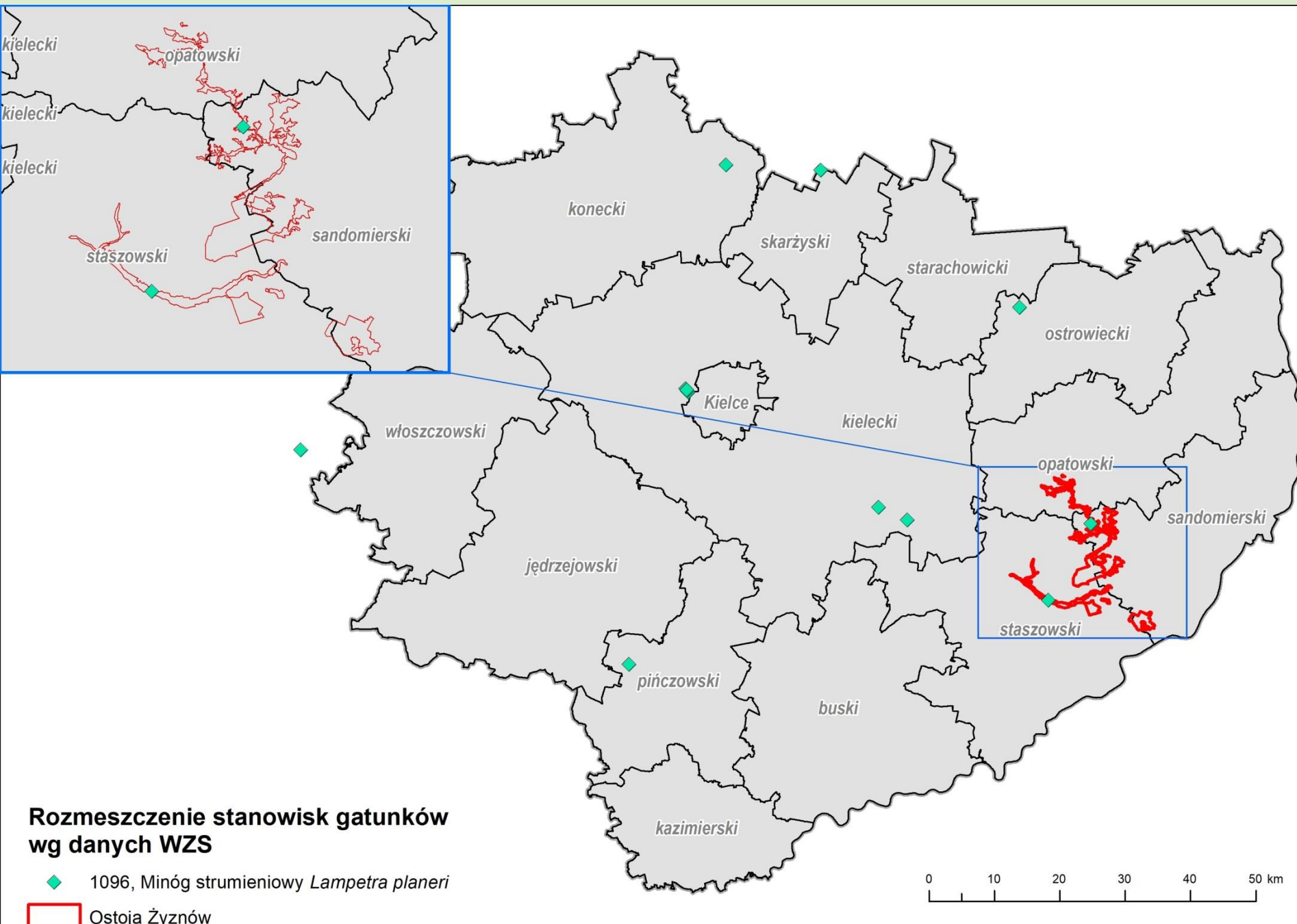
Charakterystyczny robakowaty kształt ciała, długość osobników dorosłych do 18,5 cm. Posiada krótką głowę zakończoną przyssawką i oddzielone, stykające się ze sobą płetwy grzbietowe. Ubarwienie osobników dorosłych z wierzchu niebieskawoszare, boki i brzuch jaśniejsze, larwy jasne, kremowe lub brązowawe. Tarło odbywa się od końca kwietnia do połowy maja na zacienionych, bystrych odcinkach potoków o żwirowato-kamienistym dnie. Siedliskiem gatunku jest górny bieg podgórskich i wyżynnych potoków i nizinne strumienie z silnym prądem i żwirowato-piaszczystym dnem (Witkowski 2004).

1096 minóg strumieniowy *Lampetra planeri*

Zasięg występowania
gatunku 1096 na terenie
Polski

1096 minóg strumieniowy *Lampetra planeri*

Rozmieszczenie stanowisk gatunku 1096 na terenie województwa świętokrzyskiego

Źródło:
Wojewódzki Zespół
Specjalistów

1096 minóg strumieniowy *Lampetra planeri*

Stan zachowania gatunku w obszarze

W trakcie prowadzonych inwentaryzacji terenowych w 2018-2020 r. nie stwierdzono gatunku. Ze względu na specyficzny tryb życia (larwy żyją nawet do 20 lat zagrzebane w piaszczystym dnie) trudno jednoznacznie określić powody takiej sytuacji. Może to być spowodowane zmniejszeniem populacji w trakcie ingerencji w koryta rzeczne, koncentracją larw w nielicznych, nienaruszonych miejscach które podczas obecnej inwentaryzacji zostały zidentyfikowane, zanikiem populacji, a nawet pierwotnym błędem naukowym (minogi wprowadzone do SDF mogły należeć do potwierdzonych obecnie minogów czarnomorskich, lecz zostały błędnie zidentyfikowane). Pierwotny błąd naukowy trzeba by jednak zweryfikować np. na podstawie fotografii, które nie są dostępne. Gatunek ten może także współwystępować z potwierdzonymi minogami czarnomorskimi, jak ma to miejsce np w Mierzawie. Dla bardziej precyzyjnego potwierdzenia lub wykluczenia obecności tego gatunku w Obszarze, zaleca się ukierunkowane badania monitoringowe za 3-5 lat.

1060 czerwонецzek nieparek *Lycaena dispar*

1060 czerwонецzyk nieparek *Lycaena dispar*

Charakterystyka

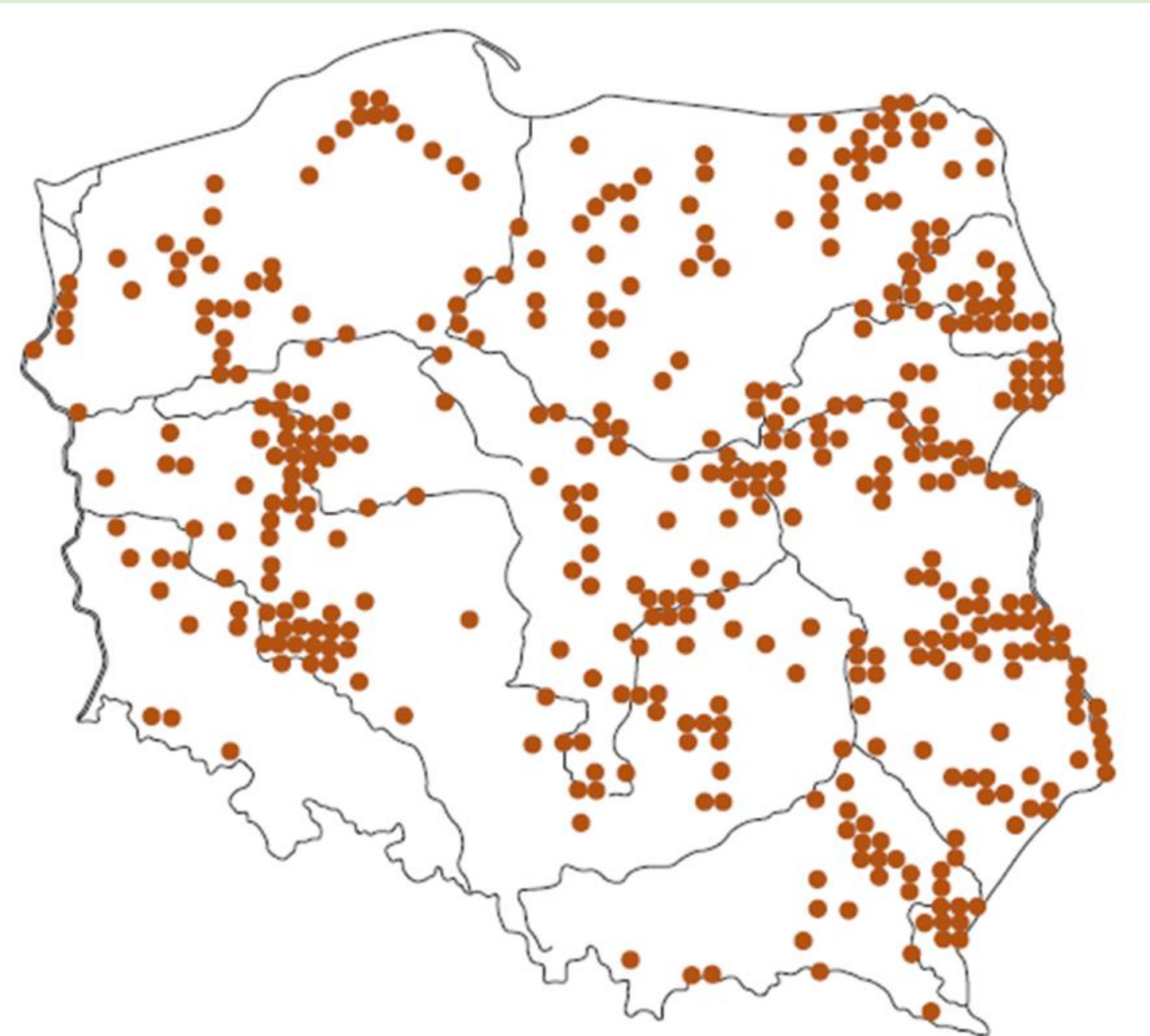
Motyl o rozpiętość skrzydeł 32-40 mm i złocistoczerwonym ubarwieniu z czarnym obrzeżeniem. U samca czarna krótka kreska w połowie długości przedniego skrzydła. U samicy, obrzeżenie przedniego skrzydła szersze a na pomarańczowym tle widoczne są rzędy czarnych kropek. U obu płci spód tylnych skrzydeł z błękitnym nalotem. Występuje w jednym (koniec czerwca-koniec lipca) lub dwóch pokoleniach (początek –początek lipca i koniec lipca-koniec sierpnia). Gąsienice żerują na różnych gatunkach szczawiu, głównie na szczawiu lancetowatym - *Rumex hydrolapathus*. Gatunek związany z wilgotnymi łąkami i torfowiskami niskimi i okrajkami w obrzeżach zbiorników i cieków wodnych.

Według wniosków z Seminarium Biogeograficznego (marzec 2010) stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000 jest wystarczający. Jak podaje Buszko (2004a) stan populacji w Polsce należy uznać za bardzo dobry, w ostatnich latach widoczna jest tendencja do wzrostu liczebności i rozprzestrzeniania się na obszary, na których gatunek wcześniej nie występował.

Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar* stanowisko Łoniów, (Fot. K. Werstak)

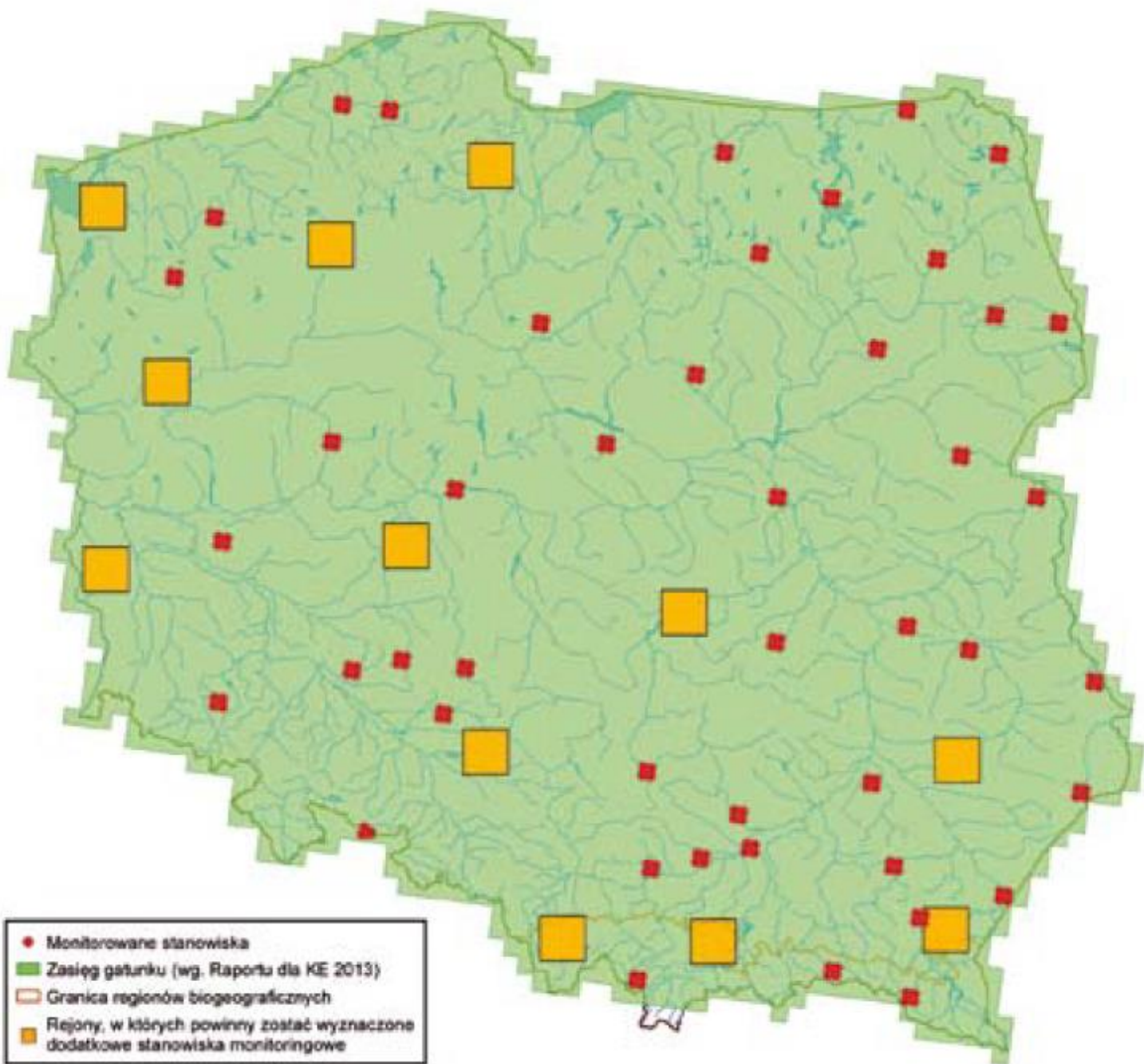
1060 czerwóńczyk nieparek *Lycaena dispar*

Zasięg występowania
gatunku 1060 na terenie
Polski

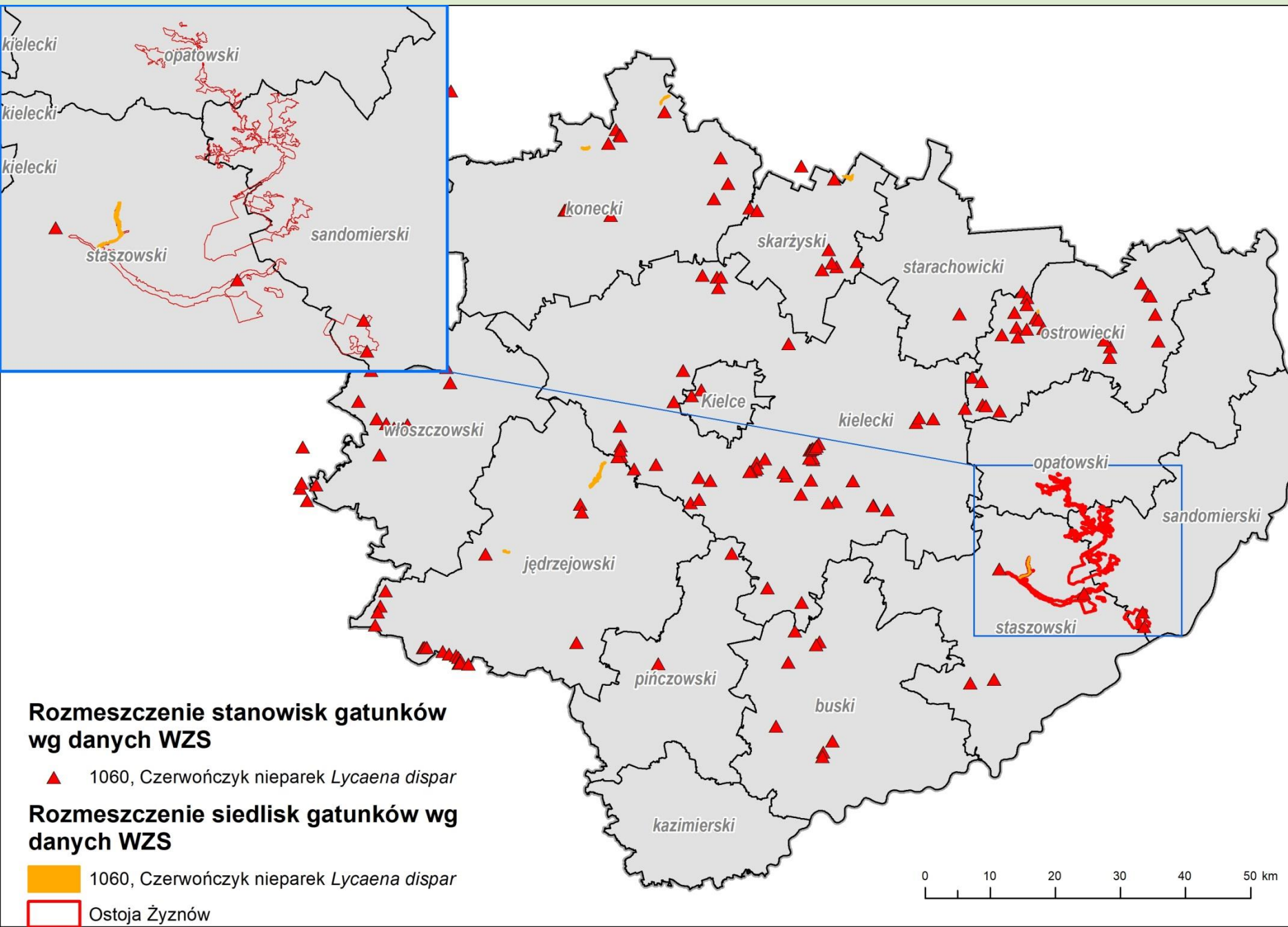
Źródło: Adamski i in. 2004

1060 czerwонецzyk nieparek *Lycaena dispar*

Zasięg występowania
czerwownicyka nieparka
Lycaena dispar na terenie
Polski z uwzględnieniem
stanowisk monitorowanych

1060 czerwонецzyk nieparek *Lycaena dispar*

Rozmieszczenie stanowisk gatunku 1060 na terenie województwa świętokrzyskiego

Źródło:
Wojewódzki Zespół
Specjalistów

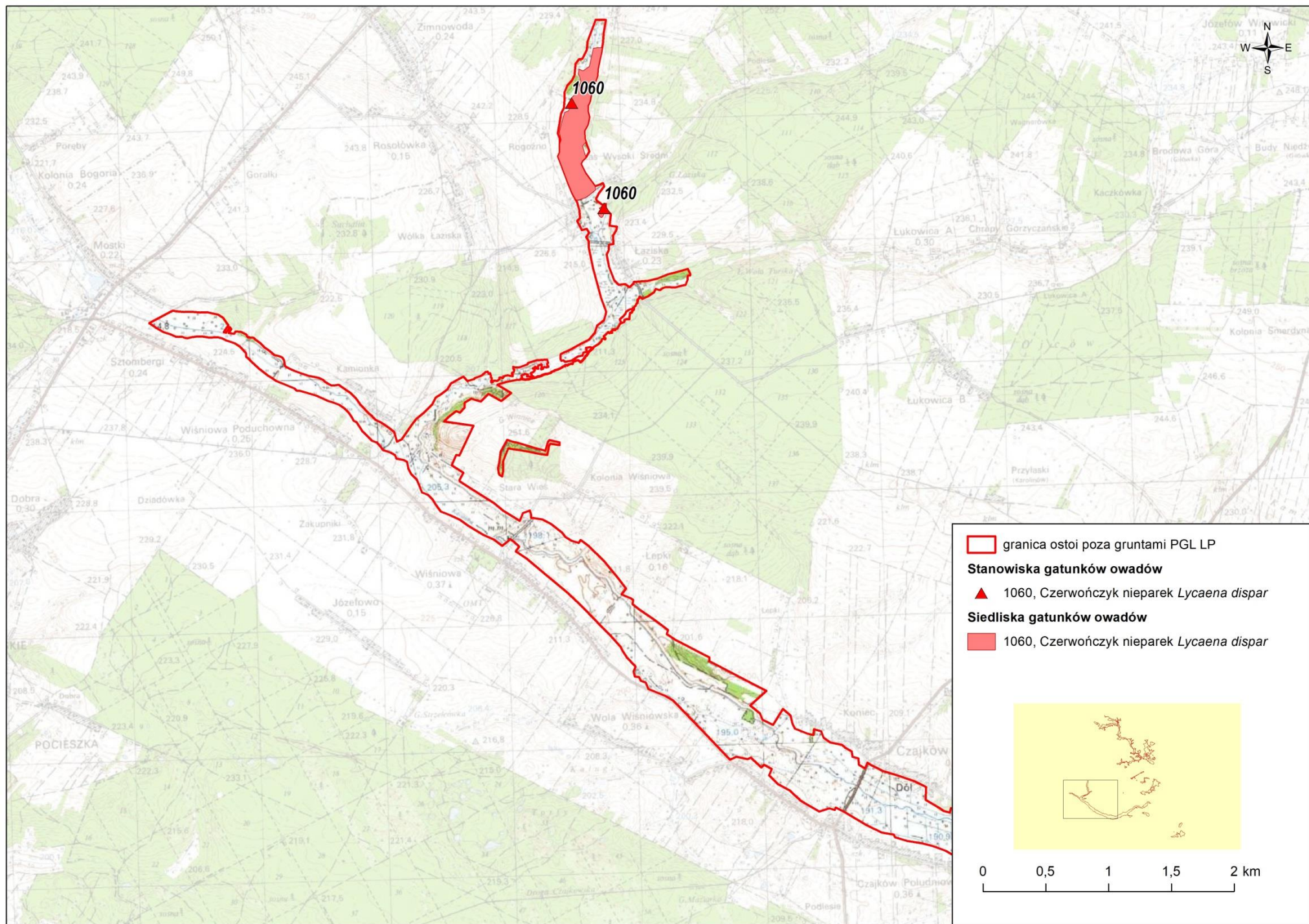
1060 czerwończyk nieparek

Lycaena dispar

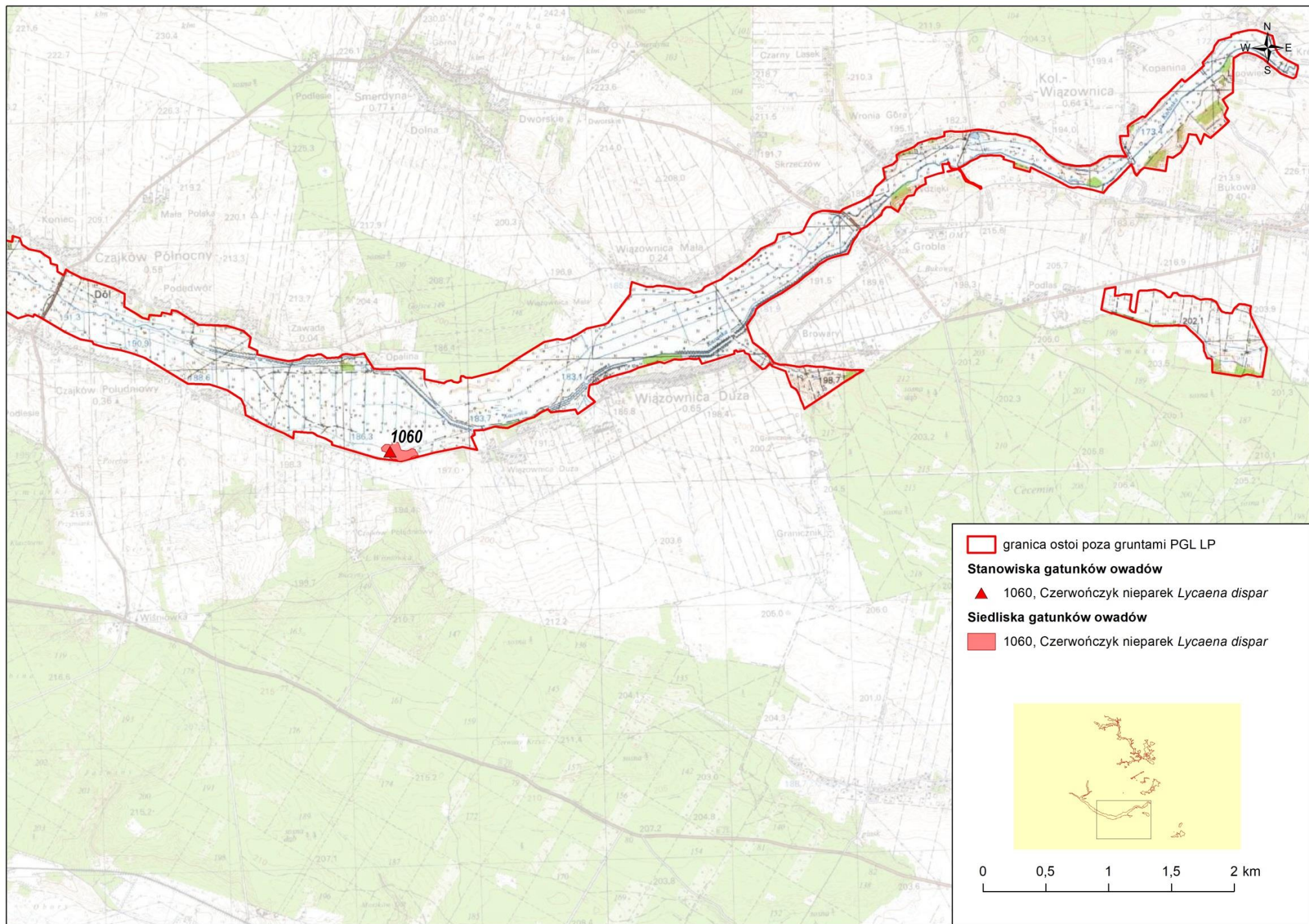
Na obszarze Natura 2000 Ostoja Żyznów stwierdzono czerwończyka nieparka *Lycaena dispar* na 4 stanowiskach

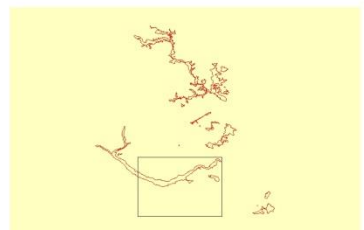

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

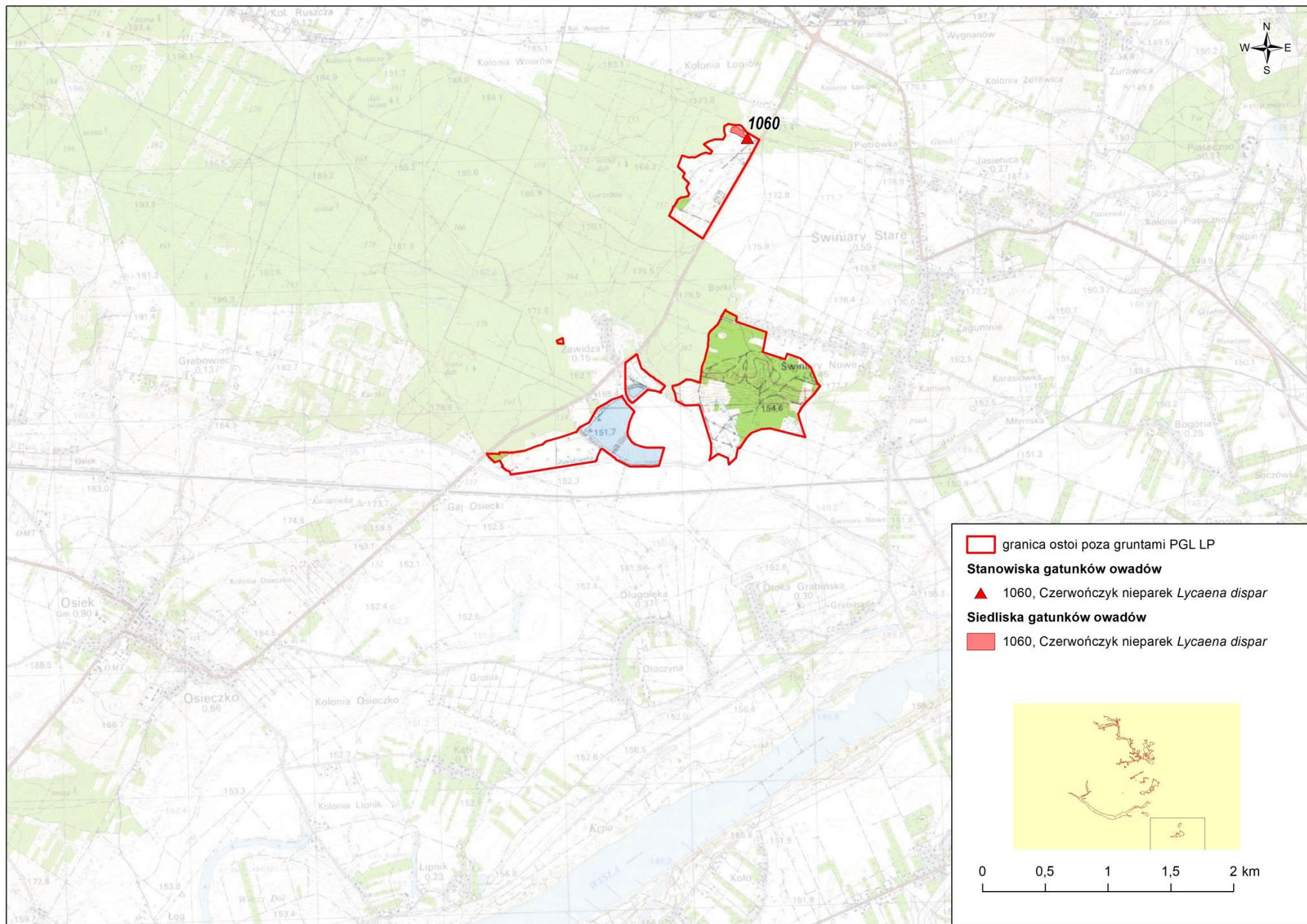

- granica ostoi poza gruntami PGL LP
- Stanowiska gatunków owadów**
- ▲ 1060, Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*
- Siedliska gatunków owadów**
- 1060, Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*

0 0,5 1 1,5 2 km

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Łaziska stanowisko czerwończyka nieparka *Lycaena dispar* (Fot. K. Werstak)

Czajków stanowisko czerwończyka nieparka *Lycaena dispar* (Fot. K. Werstak)

Łoniów stanowisko czerwończyka nieparka *Lycaena dispar* (Fot. K. Werstak)

1060 czerwńczyk nieparek *Lycaena dispar*

Stan zachowania gatunku w obszarze

Stan zachowania w obszarze - właściwy (FV)

Odnotowany na obszarze podmokłych łąk w dolinie rzeki Kacanki i jej dopływów, oraz na zarastającej łące w pobliżu wsi Łoniów. Ocena populacji przypisana została do klasy C, co oznacza, że liczebność występującego na tym obszarze gatunku nie przekracza 2%. Liczebność gatunku oceniono na 51-100 osobników.

6177 modraszek telejus *Phengaris teleius*

samica

samiec

6177 modraszek telejus *Phengaris teleius*

Charakterystyka

Gatunek motyla z rodziny modraszkwowatych, pasożyt społeczny mrówek. Rozpiętość skrzydeł 34-38 mm. Wierzch skrzydeł samców koloru jasnoniebieskiego z szeroką ciemną obwódką brzeżną z czarnymi plamkami oraz z ciemno zaznaczonym użyłkowaniem. W połowie długości przedniego skrzydła dodatkowa kropka lub mała poprzeczna kreska. Wierzch skrzydeł u samic jest czarnobrunatny (z nieco szerszą ciemną obwódką niż u samców) zazwyczaj z niebieskim nalotem ze słabo widocznymi czarnymi plamkami. Spód skrzydeł u obu płci szary, popielato-brązowy lub lekko beżowy, z dwoma rzędami czarnych kropek o jasnych obwódkach. Zasiedla przede wszystkim tradycyjnie zagospodarowane ekosystemy łąkowe, torfowiska niskie oraz węglanowe. Gąsienice żerują w kwiatostanach krwiściągu lekarskiego *Sanguisorba officinalis*, a następnie kontynuują swój rozwój w gniazdach niektórych gatunków mrówek odżywiając się ich larwami. Ze względu na duże wymagania ekologiczne motyl uważany za wskaźnik dobrego stanu zachowania środowiska (Buszko 2004).

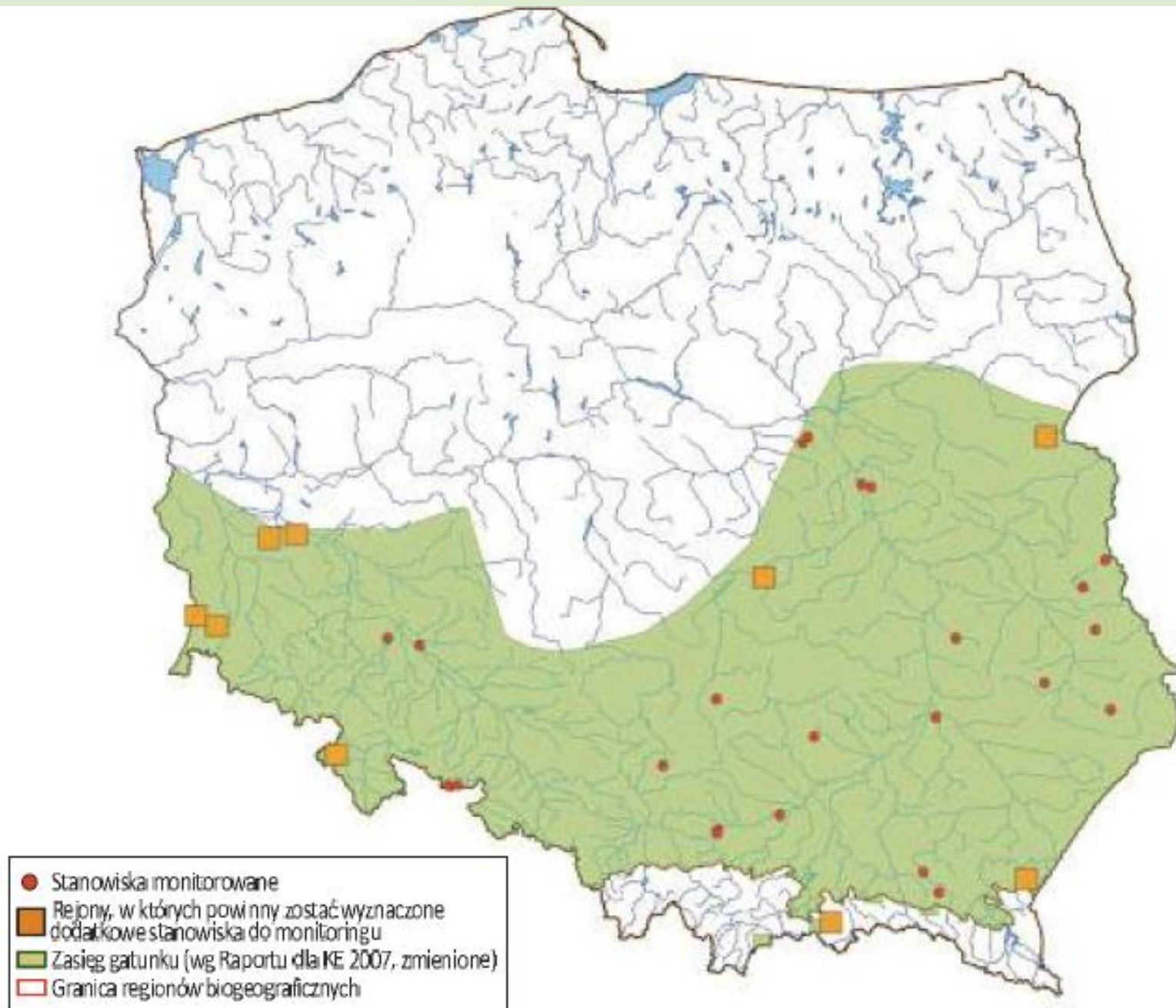
Modraszek telejus *Phengaris teleius* stanowisko Bukowa, (Fot. K. Werstak)

6177 modraszek telejus *Phengaris teleius*

Zasięg występowania
gatunku 6177 na terenie
Polski

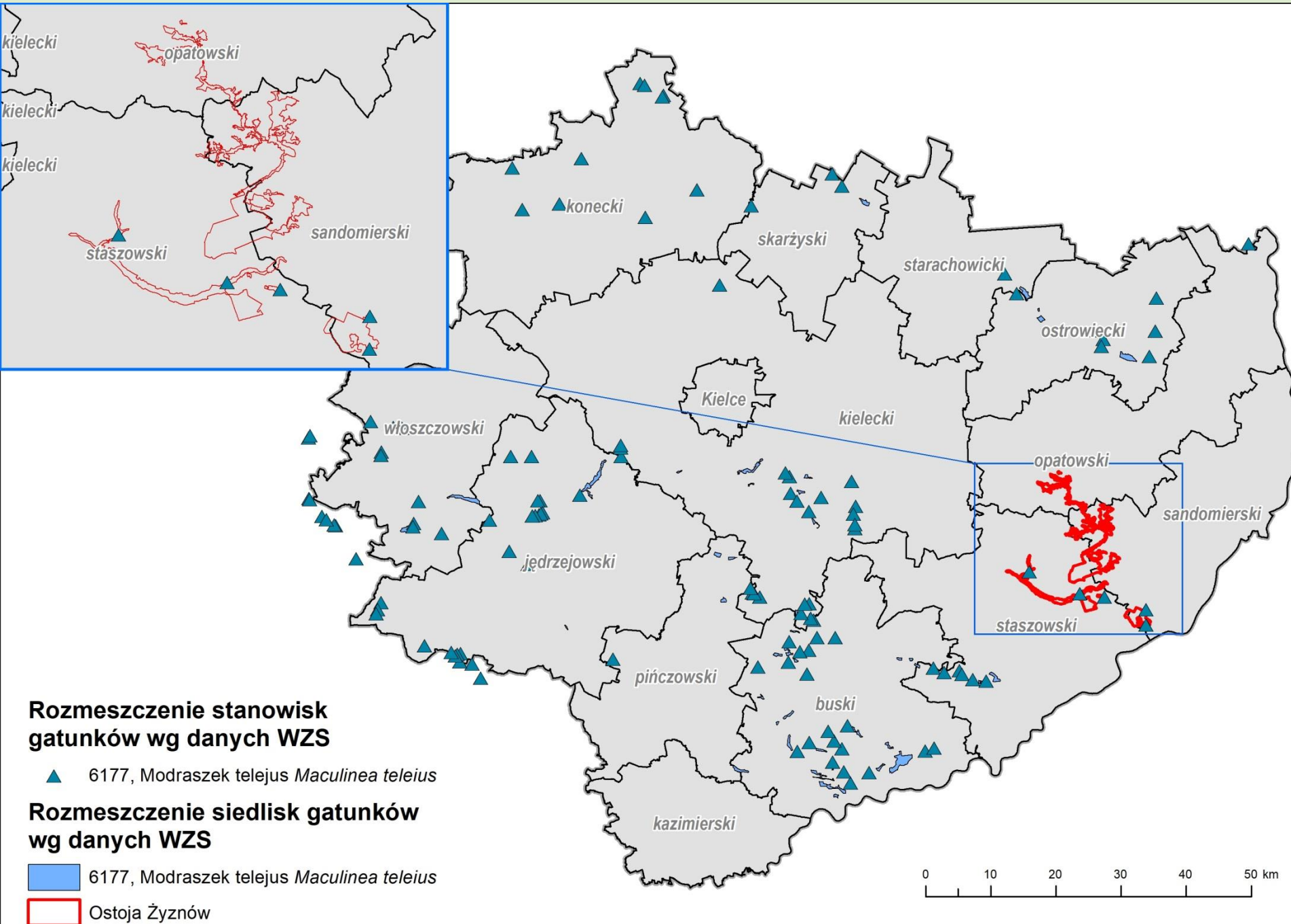
6177 modraszek telejus *Phengaris teleius*

Zasięg występowania
gatunku 6177 na terenie
Polski

Źródło: <https://natura2000.gdos.gov.pl>

6177 modraszek telejus *Phengaris teleius*

Rozmieszczenie stanowisk gatunku 6177 na terenie województwa świętokrzyskiego

Źródło:
Wojewódzki Zespół
Specjalistów

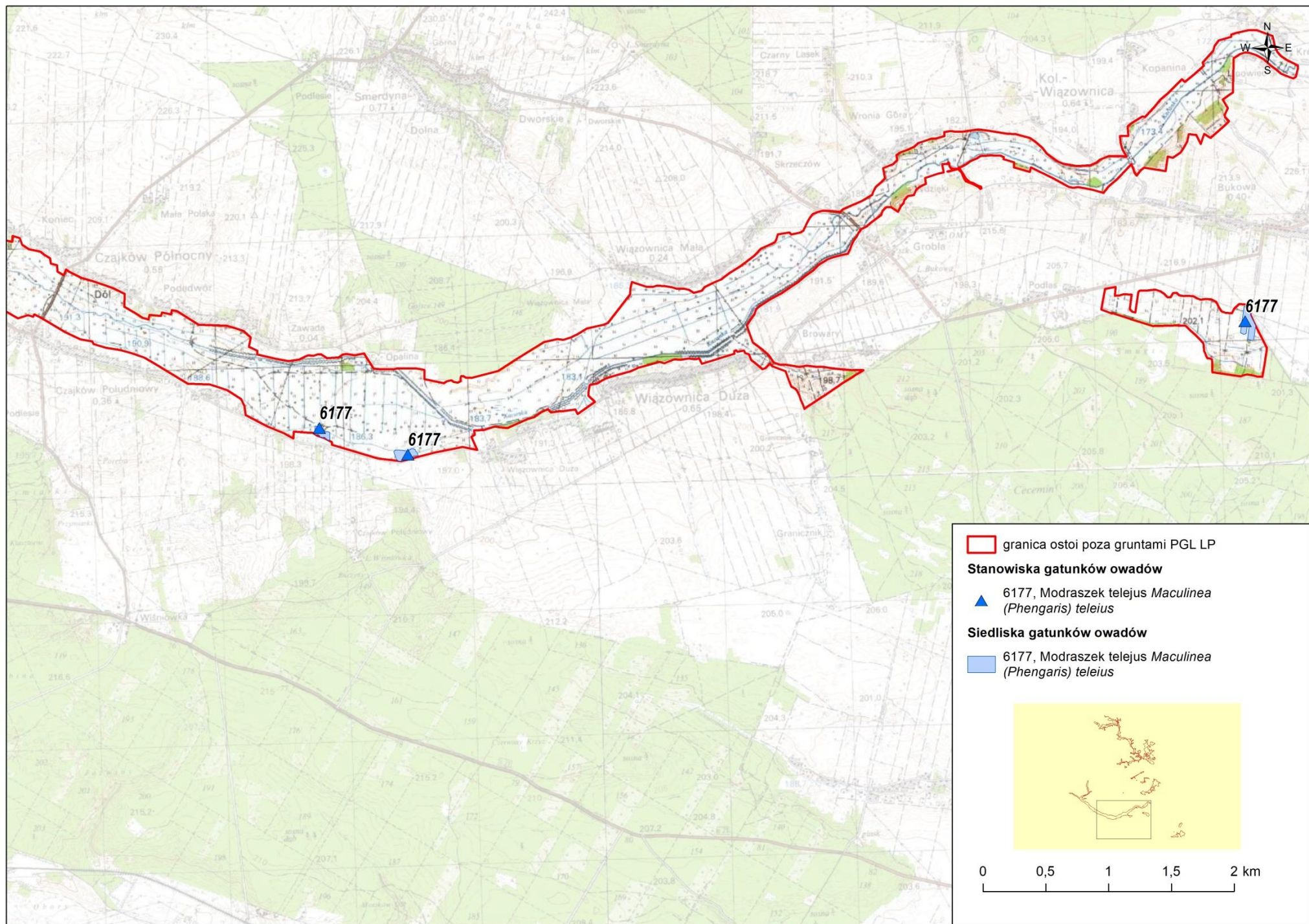
6177 modraszek telejus

Phengaris teleius

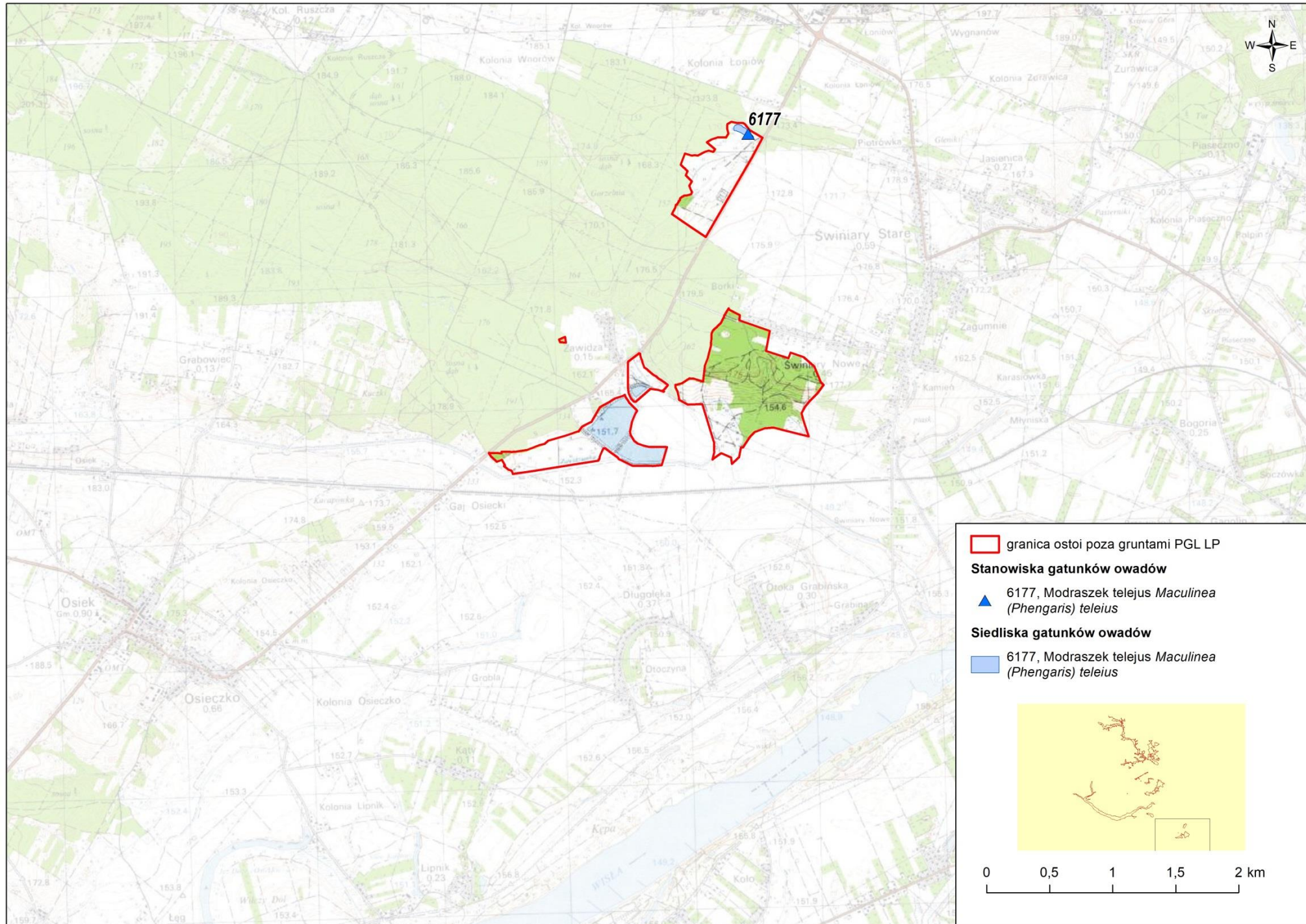
Na obszarze Natura 2000 Ostoja Żyznów stwierdzono modraszka telejusa *Phengaris teleius* na 4 stanowiskach

Źródło: <http://www.birdwatching.pl/galeria/kategoria/459-bezkregowce/zdjecie/134078>

Źródło: Opracowanie
 na podstawie badań
 terenowych w 2018-
 2020 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Czajków I stanowisko modraszka telejusa *Phengaris teleius*, (Fot. K. Werstak)

Czajków II stanowisko modraszka telejusa *Phengaris teleius*, (Fot. K. Werstak)

Bukowa stanowisko modraszka telejusa *Phengaris teleius*, (Fot. K. Werstak)

Łoniów stanowisko modraszka telejusa *Phengaris teleius*, (Fot. K. Werstak)

6177 modraszek telejus *Phengaris teleius*

Stan zachowania gatunku w obszarze

Stan zachowania w obszarze - niezadawalający (U1)

Stanowiska modraszka telejusa stwierdzono na podmokłych łąkach w obrębie doliny rzeki Kacanki, na łące w pobliżu wsi Bukowa oraz na zarastającej łące w pobliżu Łoniowa. Ocena populacji przypisana została do klasy (C). Aktualny stan populacji modraszka telejusa oceniono około 501-1000 osobników.

1032 skójka gruboskorupowa *Unio crassus*

1032 skójka gruboskorupowa *Unio crassus*

Charakterystyka

Duży małż słodkowodny (długość muszli do 70 mm, szerokość do 35 mm) o masywnej, brązowej, jajowatej muszli. U starszych osobników muszla zerodowana. Gatunek zasiedla strumienie i rzeki z czystą wodą i piaszczystym lub piaszczysto-żwirowym dnem. Najczęściej przebywa zagrzebany w osadach dennych, filtrując wodę za pomocą wystawionych ponad powierzchnię dna syfonów (Zajac 2004a).

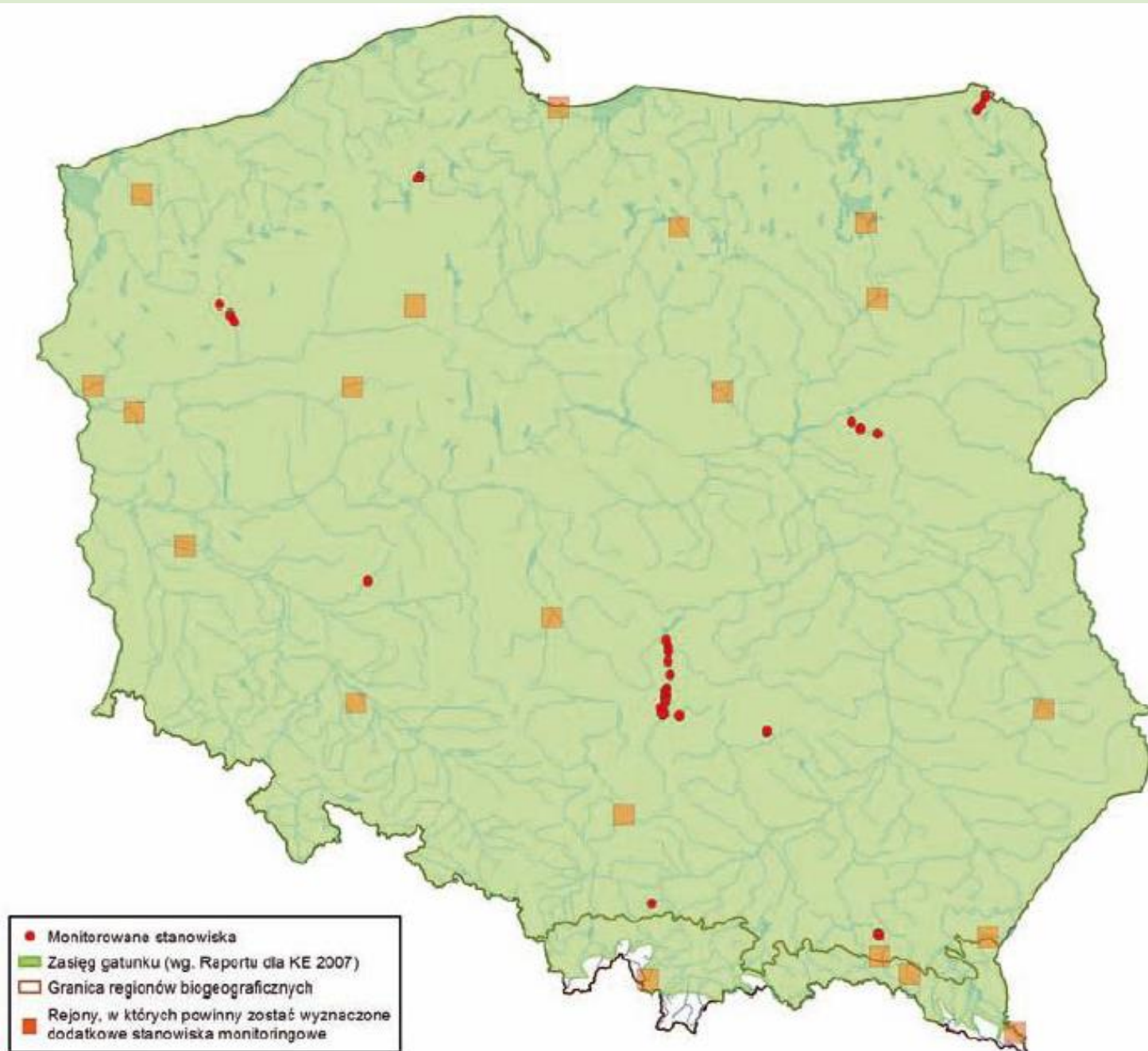
Według wniosków z Seminarium Biogeograficznego (marzec 2010) stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000 jest wystarczający. Wyniki Państwowego Monitoringu Środowiska, którym gatunek był objęty w latach 2006-2008, 2013-2014 oraz 2015-2018, wskazują na pogorszenie się stanu jego ochrony w skali kraju. Spośród monitorowanych rzek w regionie kontynentalnym w ostatnim etapie właściwy stan odnotowano tylko na 20% stanowisk, ocena ogólna pozostałych była niezadowalająca albo zła (GIOŚ).

Źródło: <https://www.ekologia.pl/wiedza/zwierzeta/skojka-gruboskorupowa>

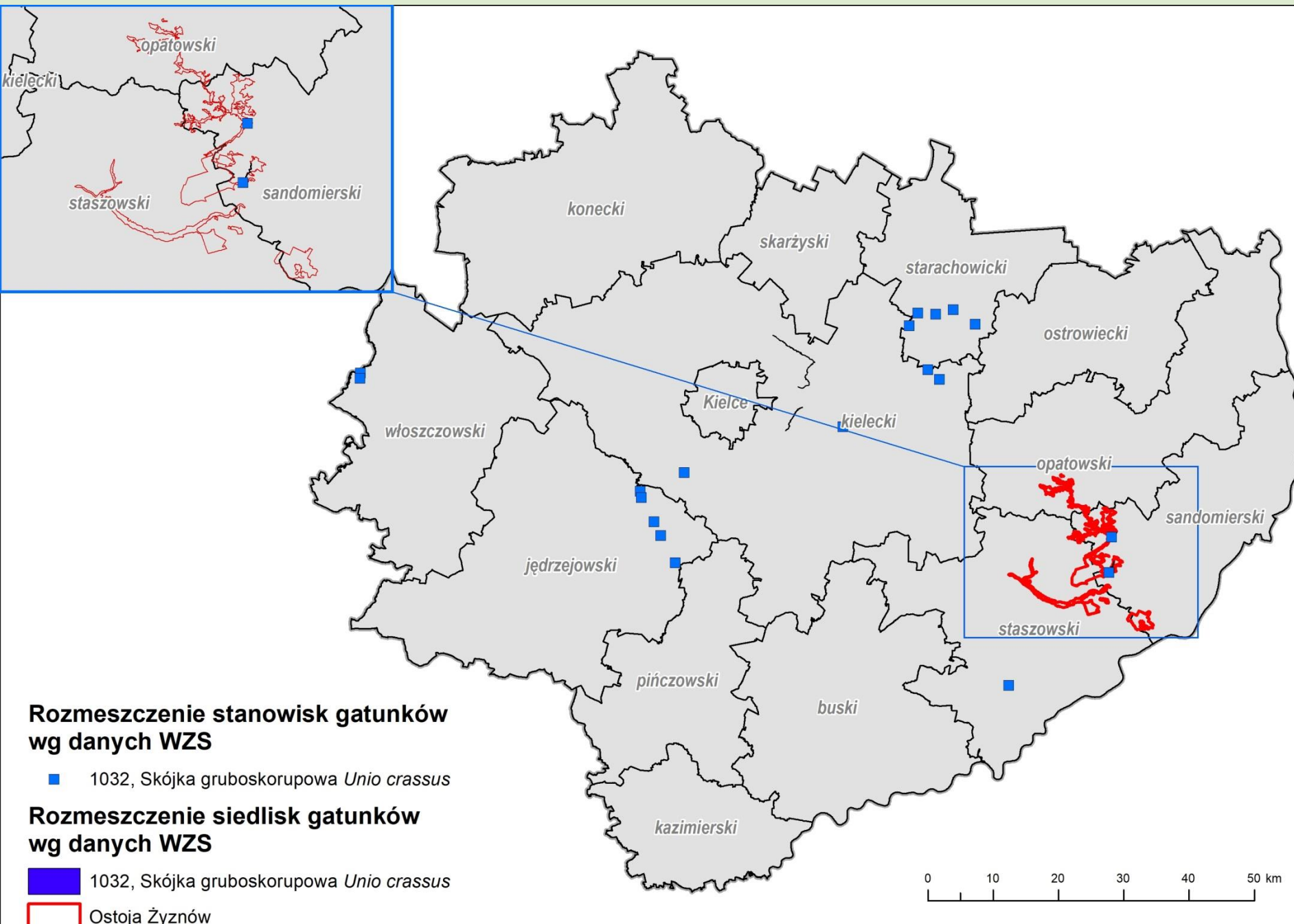
1032 skójka gruboskorupowa *Unio crassus*

Zasięg występowania
gatunku 1032 na terenie
Polski

Źródło: <https://natura2000.gdos.gov.pl>

1032 skójka gruboskorupowa *Unio crassus*

Rozmieszczenie stanowisk gatunku 1032 na terenie województwa świętokrzyskiego

Źródło:
Wojewódzki Zespół
Specjalistów

1032 skójka gruboskorupowa

Unio crassus

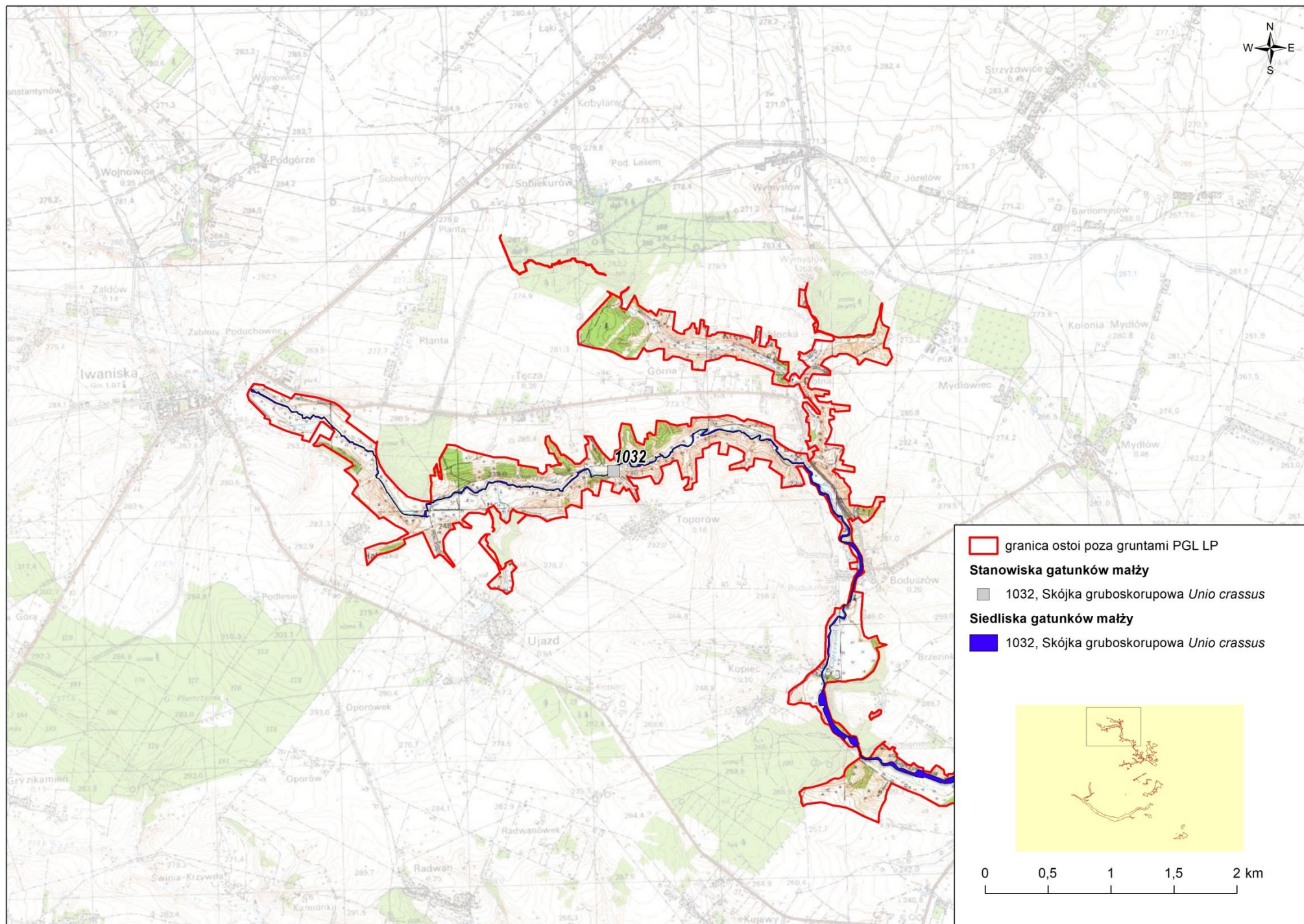
Na obszarze Natura 2000 Ostoja Żyżnów stwierdzono skójkę gruboskorupową *Unio crassus* na 5 stanowiskach

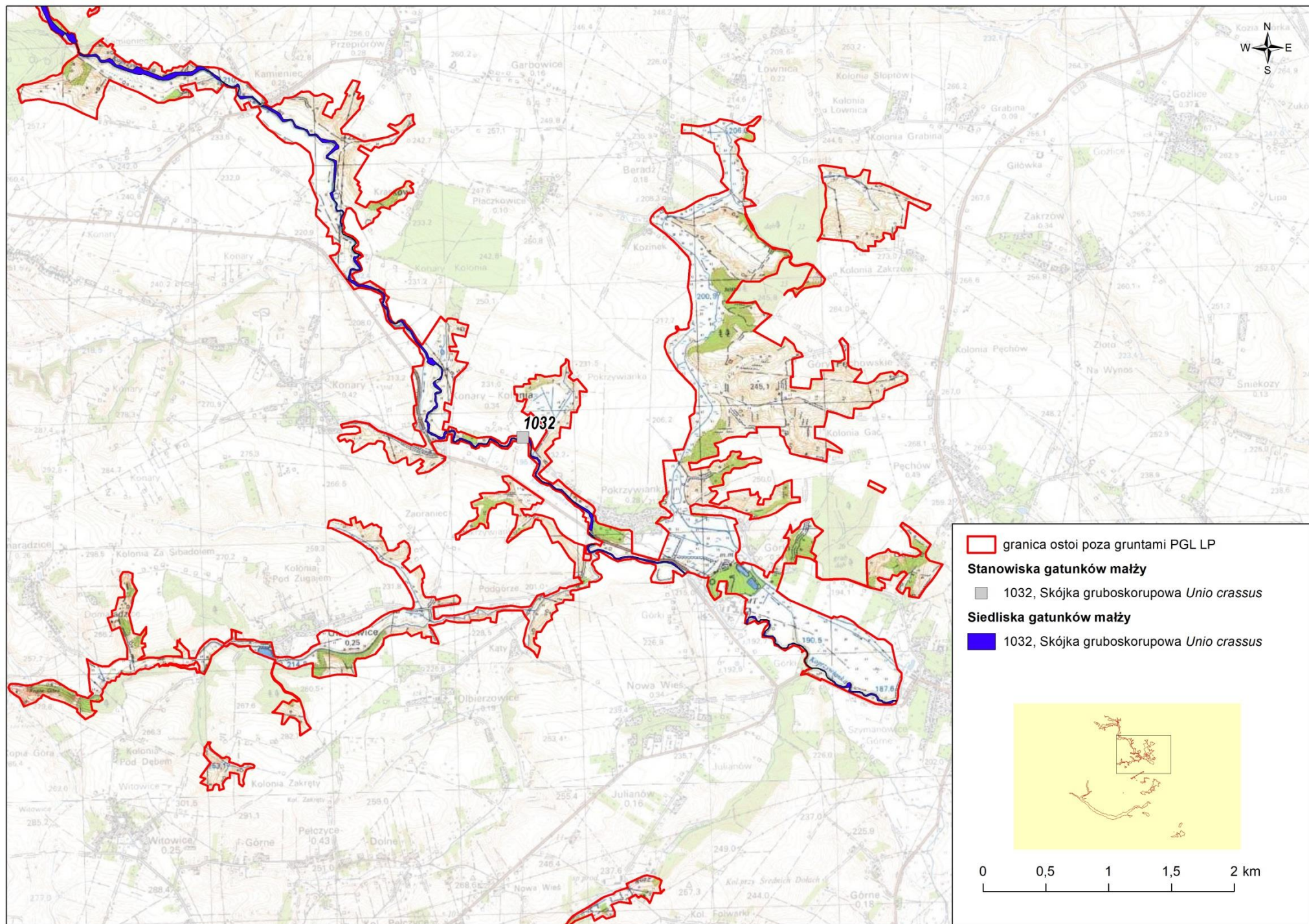
Fot. 1. Skójka gruboskorupowa *Unio crassus*
(© K. Zając)

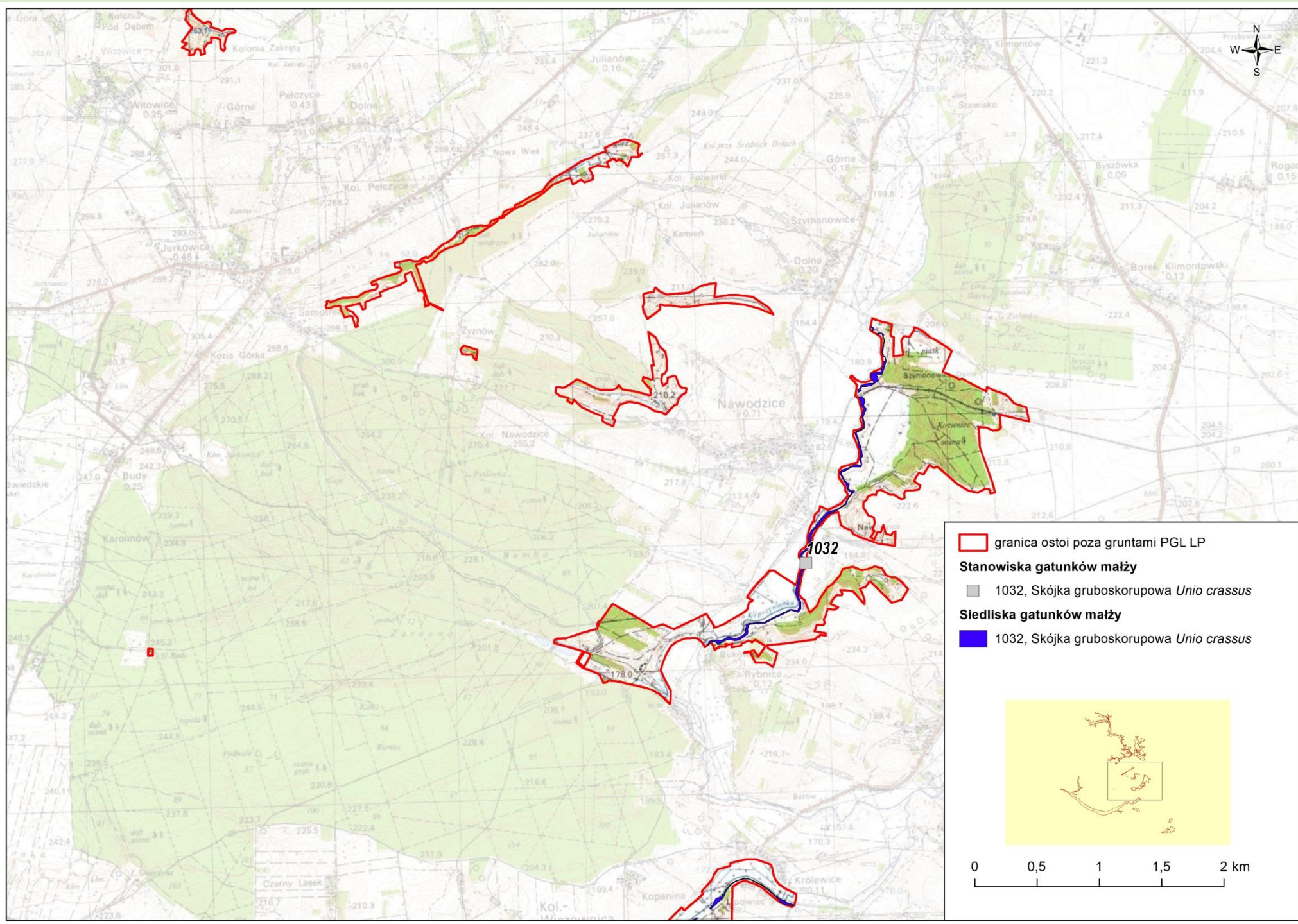
Fot. 2. Muszla skójki gruboskorupowej, widziana od góry,
z widocznym urzeźbieniem wierzchołka (© K. Zając)

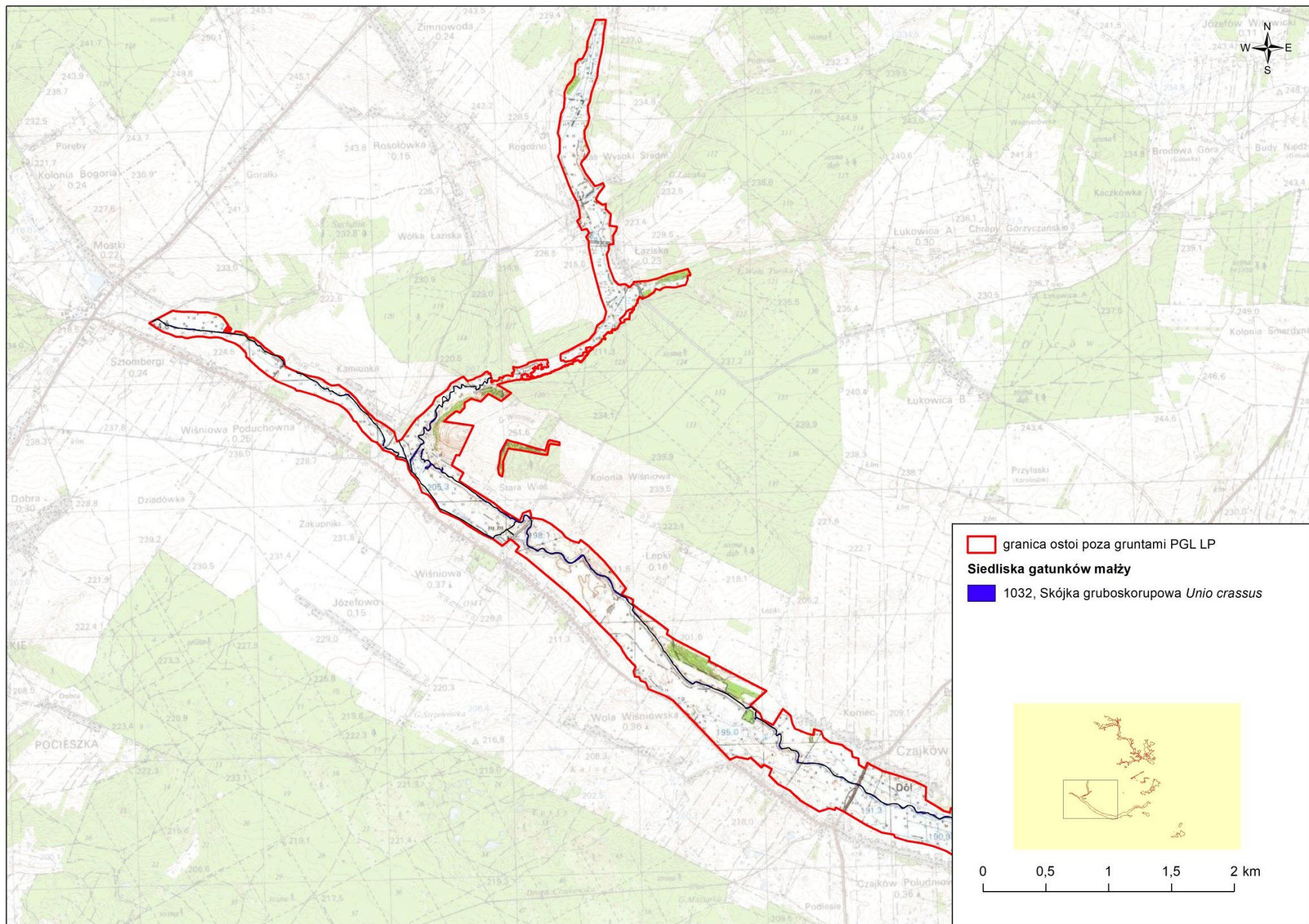
Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

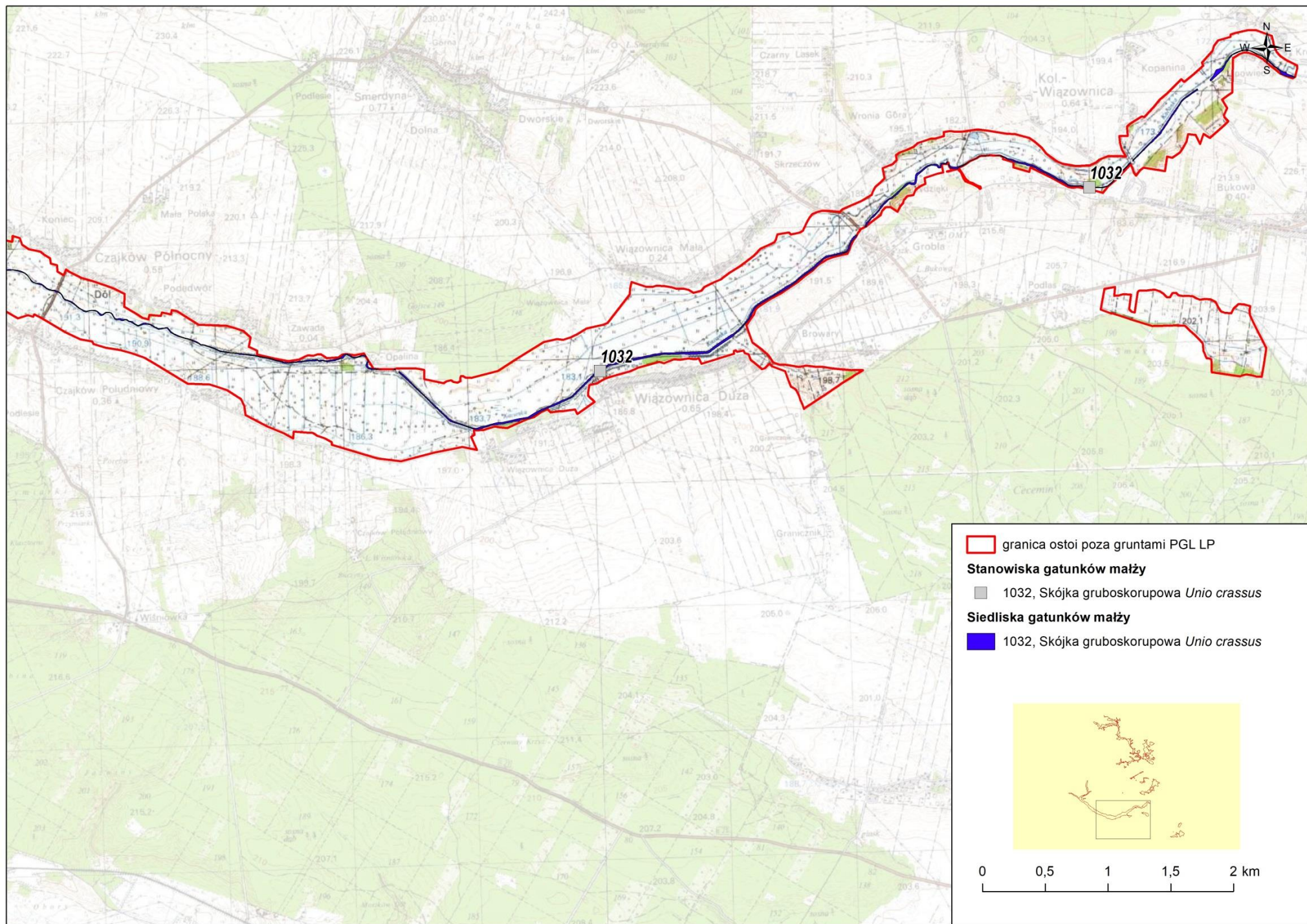

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Stanowisko skójki gruboskorupowej *Unio crassus* – k. Woli Konarskiej (Fot. J. Przybylska)

Stanowisko skójki gruboskorupowej *Unio crassus* – Kacanka k. Bukowej (Fot. J. Przybylska)

Stanowisko skójki gruboskorupowej *Unio crassus* – Kacanka k. Wiązownicy Dużej (Fot. J. Przybylska)

Stanowisko skójki gruboskorupowej *Unio crassus* – Koprzywianka k. Toporowa (Fot. J. Przybylska)

Stanowisko skójki gruboskorupowej *Unio crassus* w Koprzywiance k. Toporowa (Fot. J. Przybylska)

Stanowisko skójki gruboskorupowej *Unio crassus* – Koprzywianka k. Nawodzie (Fot. J. Przybylska)

1032 skójka gruboskorupowa *Unio crassus*

Stan zachowania gatunku w obszarze

Zgodnie z danymi zawartymi w SDF obszaru PLH260036, gatunek występuje tu powszechnie (kategoria C), jego populacja stanowi poniżej 2% populacji krajowej (C), stan zachowania gatunku w obszarze jest dobry (B), a jego lokalna populacja jest izolowana w stosunku do naturalnego zasięgu gatunku (A). Wartość obszaru dla ochrony skójki gruboskorupowej oceniono jako dobrą (B). W świetle obecnej wiedzy o stanie ochrony gatunku w obszarze oraz jego rozmieszczeniu na terenie Wyżyny Małopolskiej, zawarte w SDF obszaru oceny należy uznać za aktualne.

W punkcie 4.2 SDF wskazano, że gatunek zasiedla rzekę Koprzywiankę. W materiałach Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego stanowiska gatunku zaznaczono w Koprzywiance k. Klimontowa i Rybnicy. Piechocki (1987) podaje skójkę ze stanowiska k. Klimontowa oraz z położonego w dolnym biegu, poza granicami obszaru – k. Andruszkowic. W 2015 r. pojedynczego osobnika stwierdzono w dopływie Kacanki – Korzennej k. Łazisk (Kartoteka Przyrodnicza TBOP). Stanowiska gatunku w obszarze nie są objęte monitoringiem w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Przeprowadzona w latach 2019-2020 inwentaryzacja wskazuje na **niezadowalający (U1)** stan ochrony gatunku w obszarze. Z odcinków badanych szczegółowo zgodnie z metodyką przyjętą w Państwowym Monitoringu Środowiska, najliczniejszą populację, o prawidłowej strukturze wiekowej, stwierdzono w górnym biegu Koprzywianki k. Toporowa. Na wysokości Konar i Nawodziec gatunek nie tworzył tak licznych zgrupowań, jednak nadal był rozmieszczony równomiernie. W Kacance tylko w dolnym biegu rzeki stwierdzano stosunkowo liczne i równomierne występowanie skójki gruboskorupowej. W górnym biegu rzeki nie odnotowano obecności gatunku (nieliczne puste muszle), z kolei w środkowym występował on skrajnie nielicznie. Prawdopodobnie zarówno w górnym biegu Kacanki, jak i w Korzennej, gatunek występuje w tak dużym rozproszeniu, że znalezienie pojedynczych osobników ma charakter przypadkowy.

Rzeki Koprzywianka i Kacanka są siedliskiem osiadłej populacji skójki gruboskorupowej (typ: p). Prawdopodobnie bardzo nielicznie skójka zasiedla także Korzenną. Tak jak w przypadku innych gatunków bezkręgowców, szacowanie wielkości populacji w obszarze jest trudne i obarczone dużym błędem. Dane o liczebności gatunku uzyskane z odcinków badawczych PMŚ są zawyżone i nie powinny być ekstrapolowane na cały odcinek rzeki w obszarze, ponieważ zgodnie z metodyką próbkowanie wykonywane jest w miejscach o najbardziej odpowiednich dla gatunku parametrach siedliska. Uzyskane tą metodą dane wskazują na średnie zagęszczenie rzędu 5,8 osobników na metr bieżący rzeki i zasiedlenie ok. 80% odcinka Koprzywianki oraz średnie zagęszczenie 2,8 os./m i zasiedlenie ok. 50% długości Kacanki. W przeliczeniu na długość obydwu rzek w obszarze (ok. 19,5 km Kacanki i ok. 18,6 km Koprzywianki) daje to łączną wartość ok. 100 tys. os. Biorąc pod uwagę zastosowaną metodykę, znacznie bliższe stanowi faktycznemu będzie wyrażenie wielkości populacji w jednostce długości zasiedlonego cieku (length), wynoszącej w tym przypadku łącznie ok. 38 km.

1014 poczwarówka zwężona

Vertigo angustior

1014 poczwarówka zwężona *Vertigo angustior*

Charakterystyka

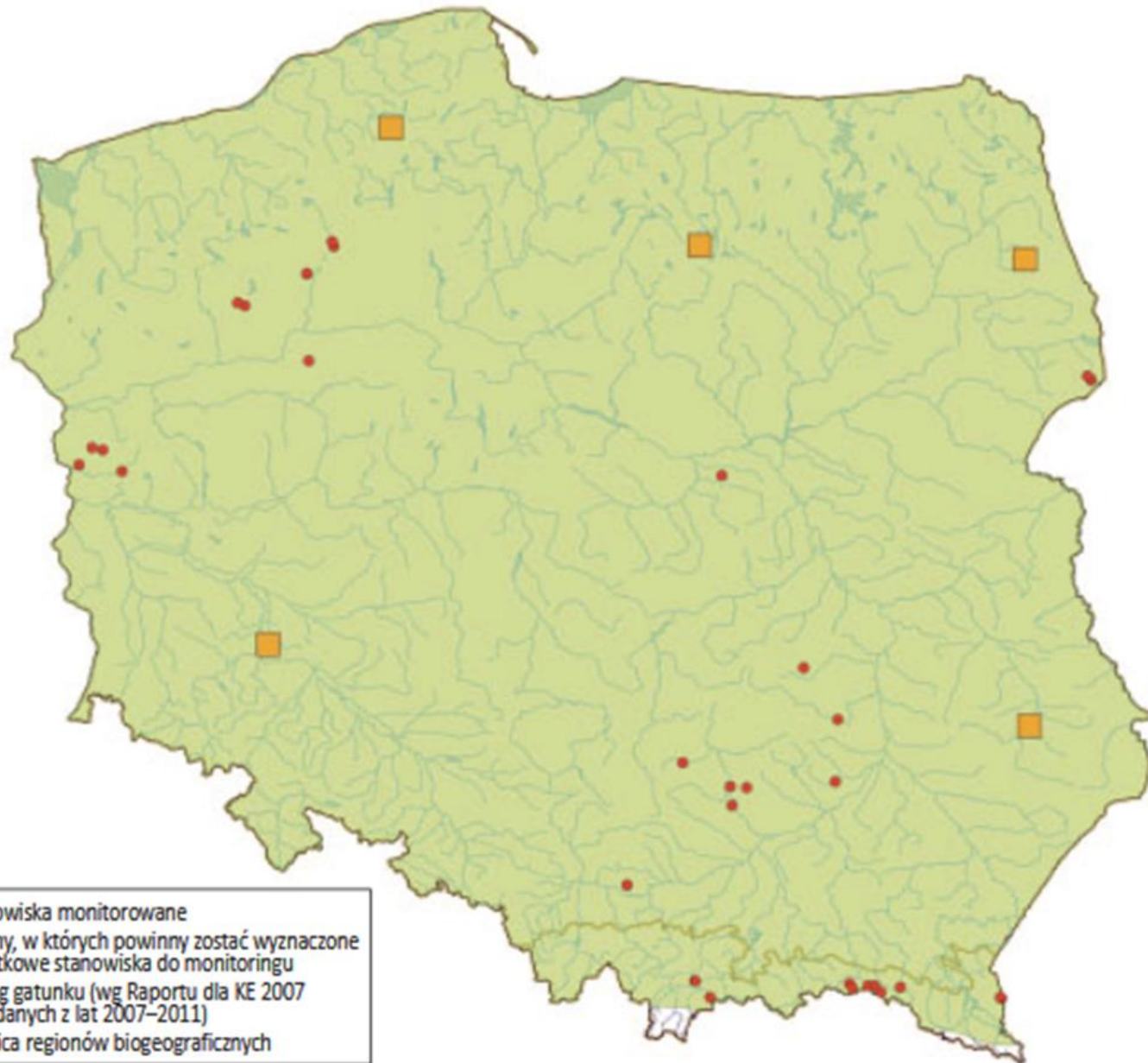
Jeden z najmniejszych ślimaków lądowych Europy, o lewoskrętnej muszli osiągającej do 1,9 mm długości i 1 mm szerokości. Muszla o kształcie wrzecionowatym, z zaostrzonym szczytem, otworem w kształcie serca, zaopatrzonym czterema zębami. Ubarwienie muszli od rogowo-żółtej do brązowej, z kolei ciało w różnych odcieniach szarego. Przebywa przy ziemi i u podstawy łodyg, zimą hibernuje wśród obumarłych szczątków roślinnych (Zajac 2004b). Jest gatunkiem wapieniolubnym, zasiedlającym otwarte siedliska wilgotne, głównie łąki turzycowe i obrzeża torfowisk alkalicznych. W Polsce stwierdzona jak dotąd na ponad stu stanowiskach (Książkiewicz 2019). Poczwarówka zwężona objęta jest w Polsce ścisłą ochroną gatunkową, zamieszczona w Polskiej czerwonej księdze zwierząt i na Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce z kategorią EN – silnie zagrożona.

Gatunek objęty był badaniami w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w latach 2009 oraz 2013-14. W skali kraju stan ochrony gatunku w regionie kontynentalnym oceniono jako właściwy tylko na 38% stanowisk, przy czym pomiędzy poszczególnymi etapami monitoringu na większości stanowisk pozostał bez zmian lub pogorszył się (GIOŚ).

Poczwarówka zwężona *Vertigo angustior* na stanowisku w Łaziskach, (Fot. J. Przybylska)

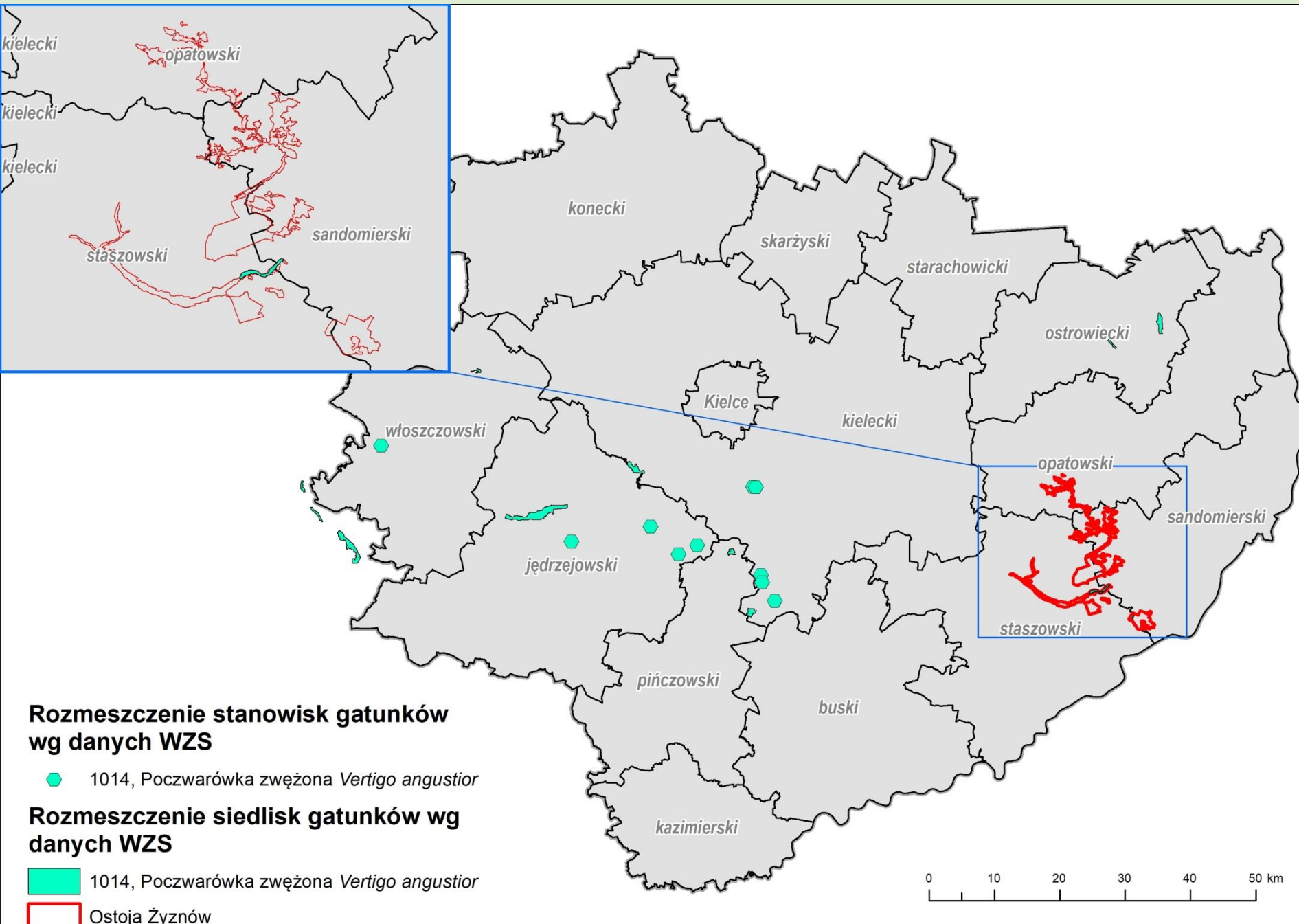
1014 poczwarówka zwężona *Vertigo angustior*

Zasięg występowania
gatunku 1014 na terenie
Polski

Źródło: <http://siedliska.gios.gov.pl>

1014 poczwarówka zwężona *Vertigo angustior*

Rozmieszczenie stanowisk gatunku 1014 na terenie województwa świętokrzyskiego

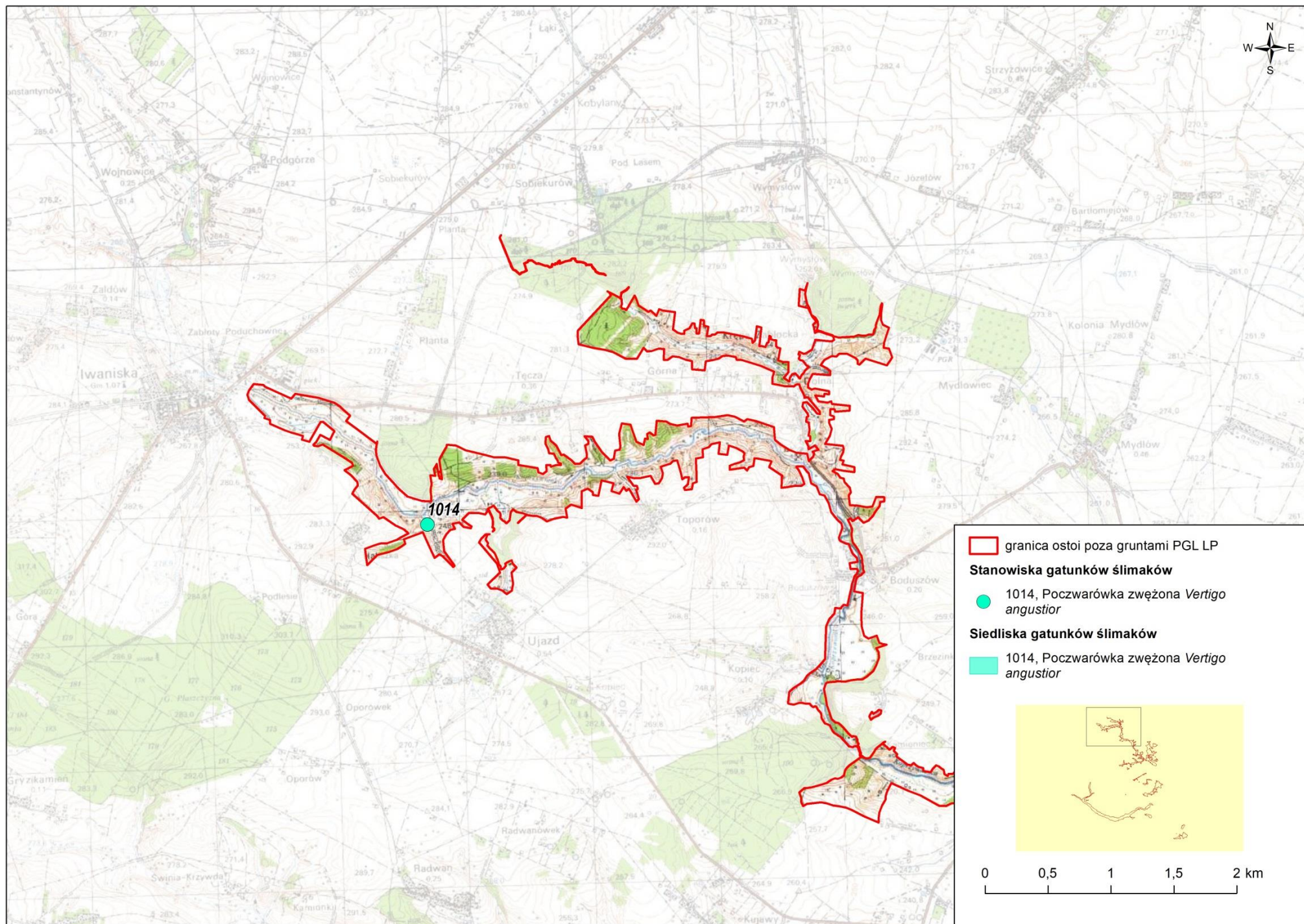
Źródło:
Wojewódzki Zespół
Specjalistów

1014 poczwarówka zwężona

Vertigo angustior

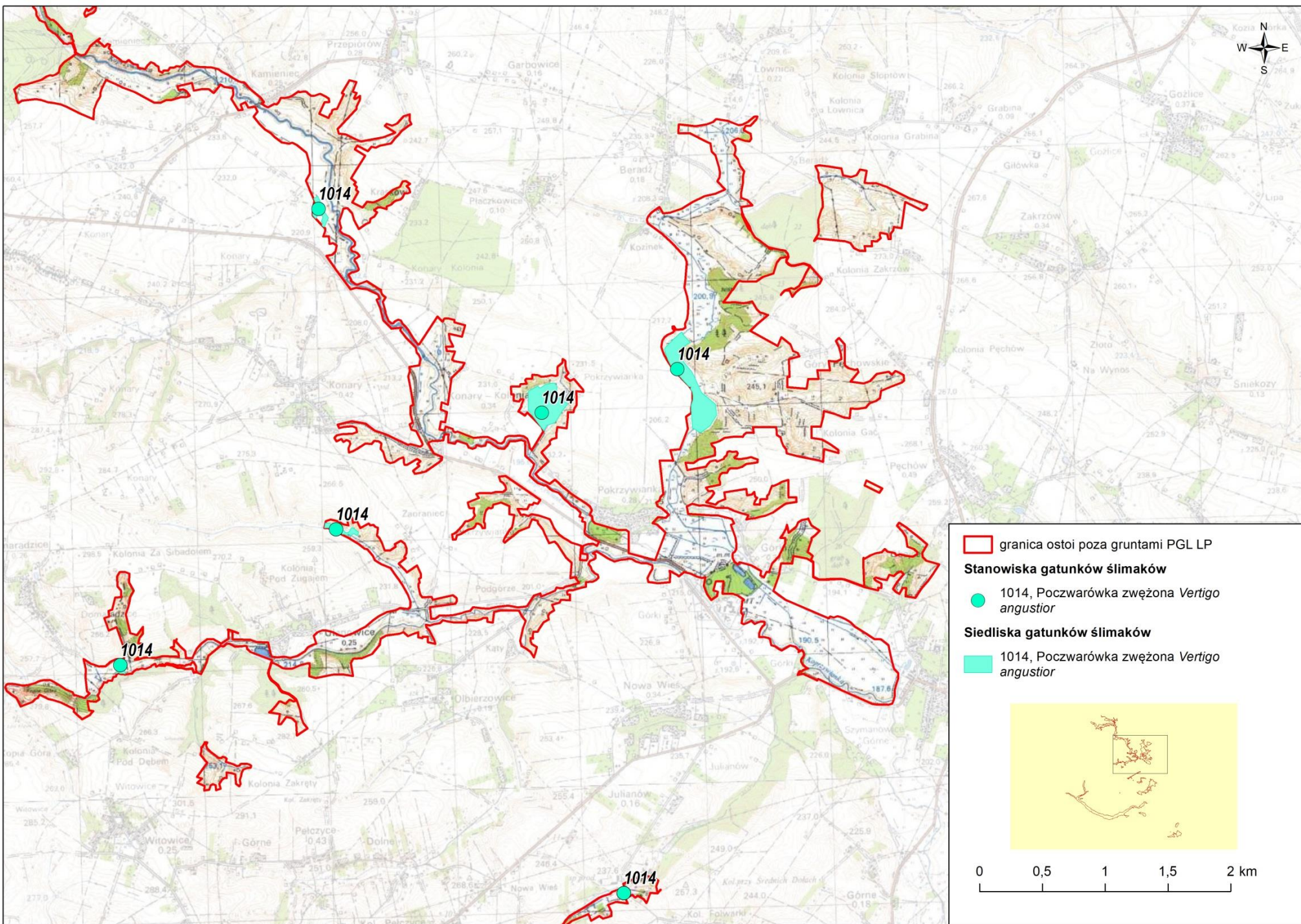
Na obszarze Natura 2000 Ostoja Żywnów stwierdzono poczwarówkę zwężoną *Vertigo angustior* na 14 stanowiskach

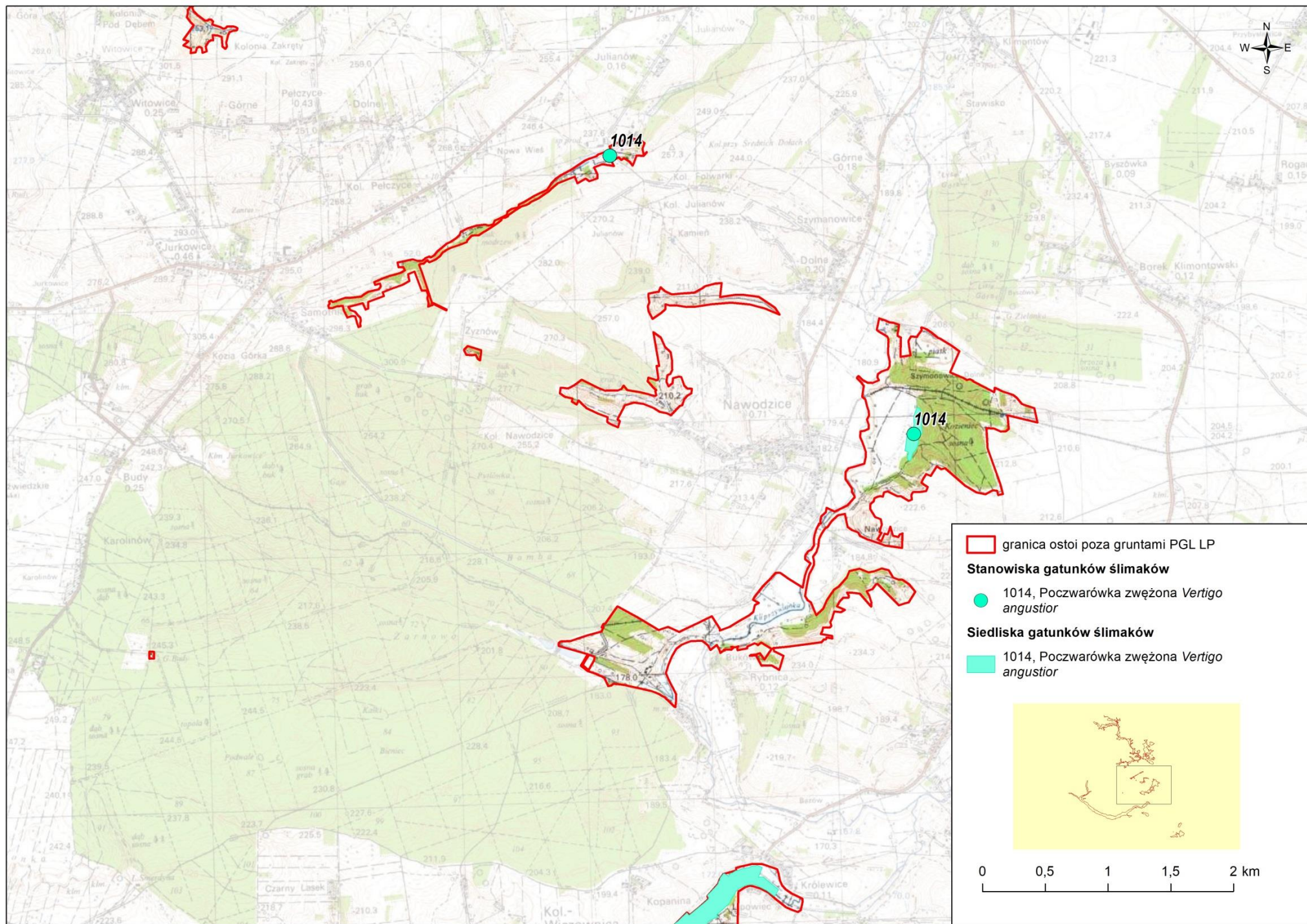

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

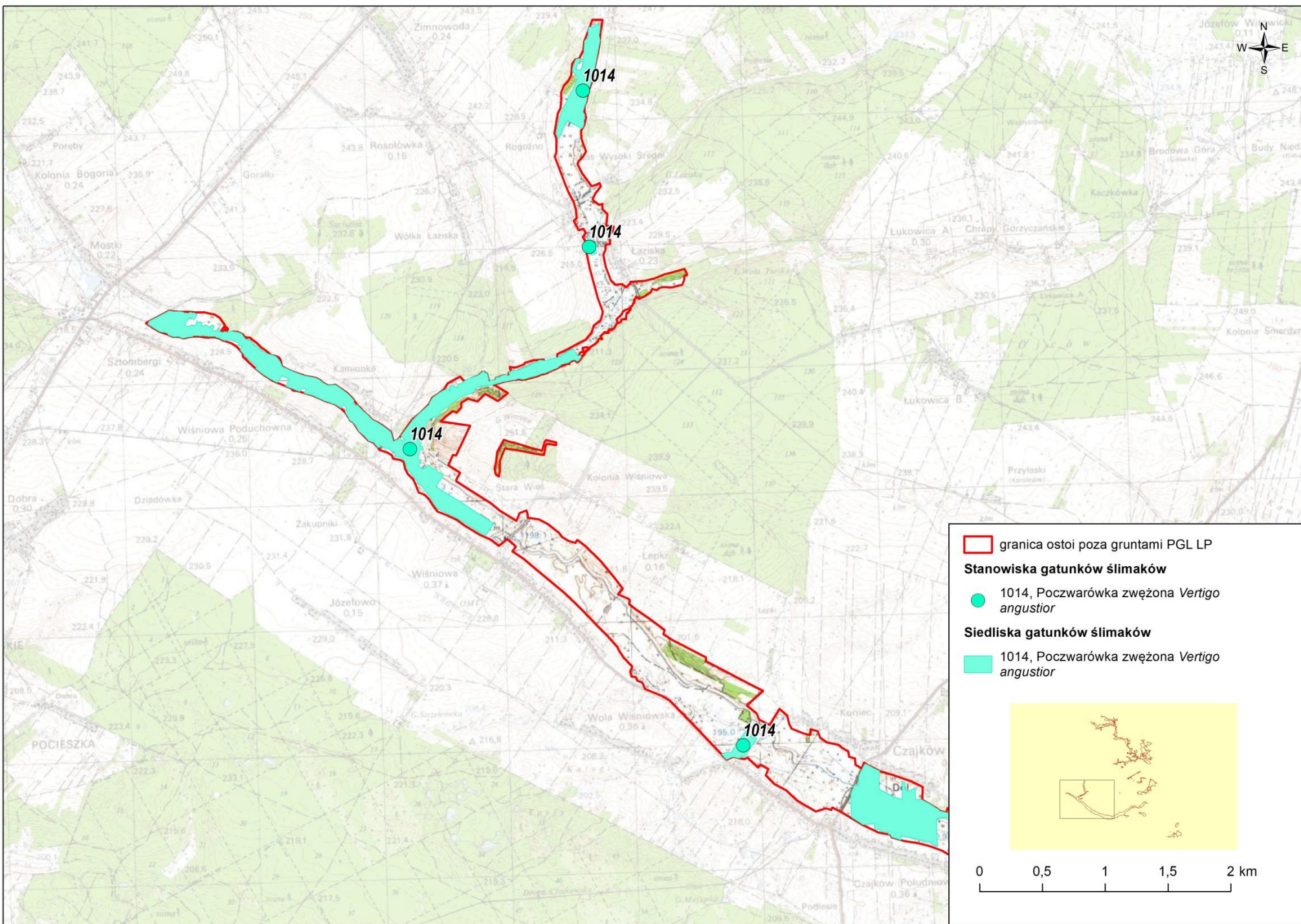

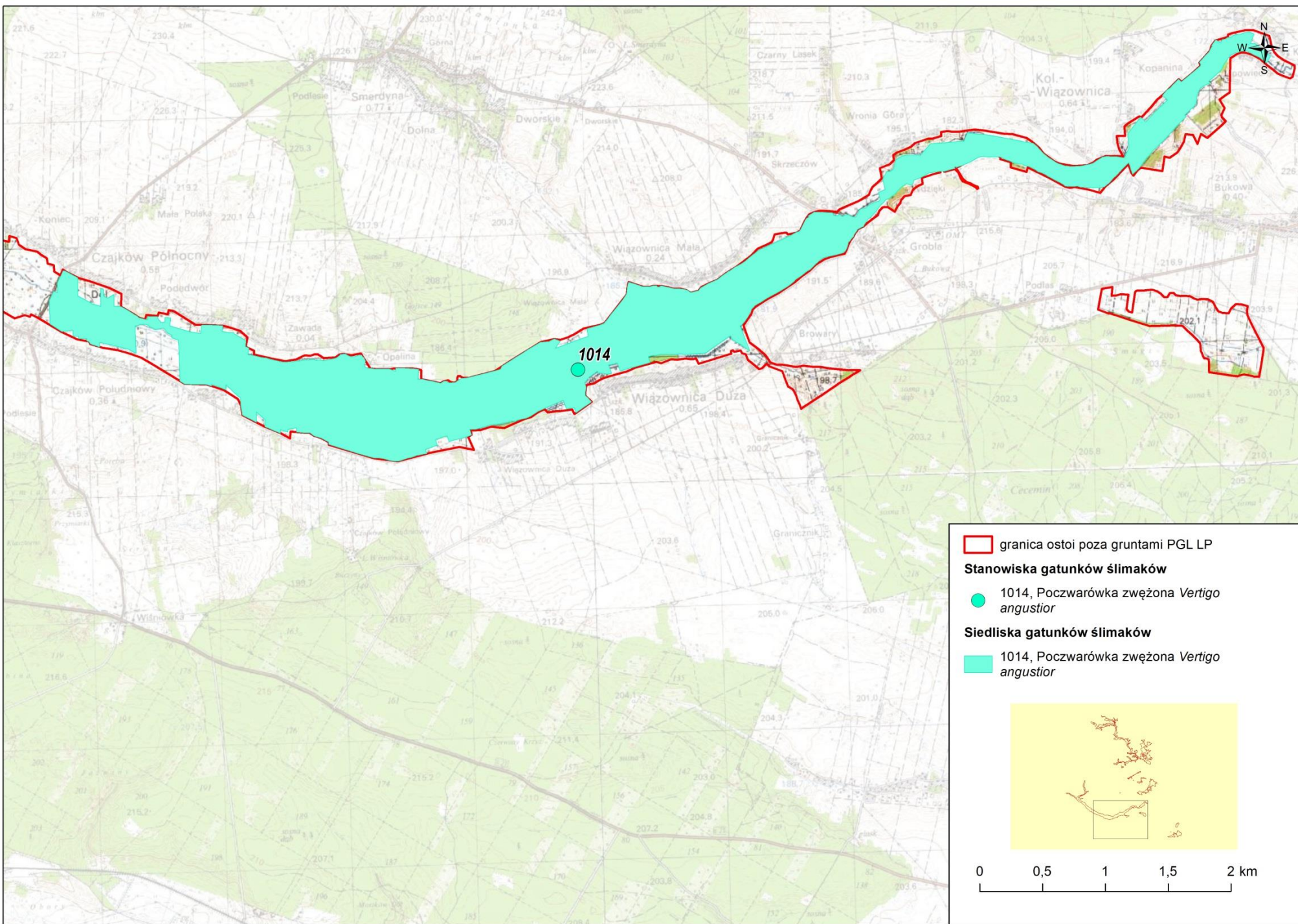
Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

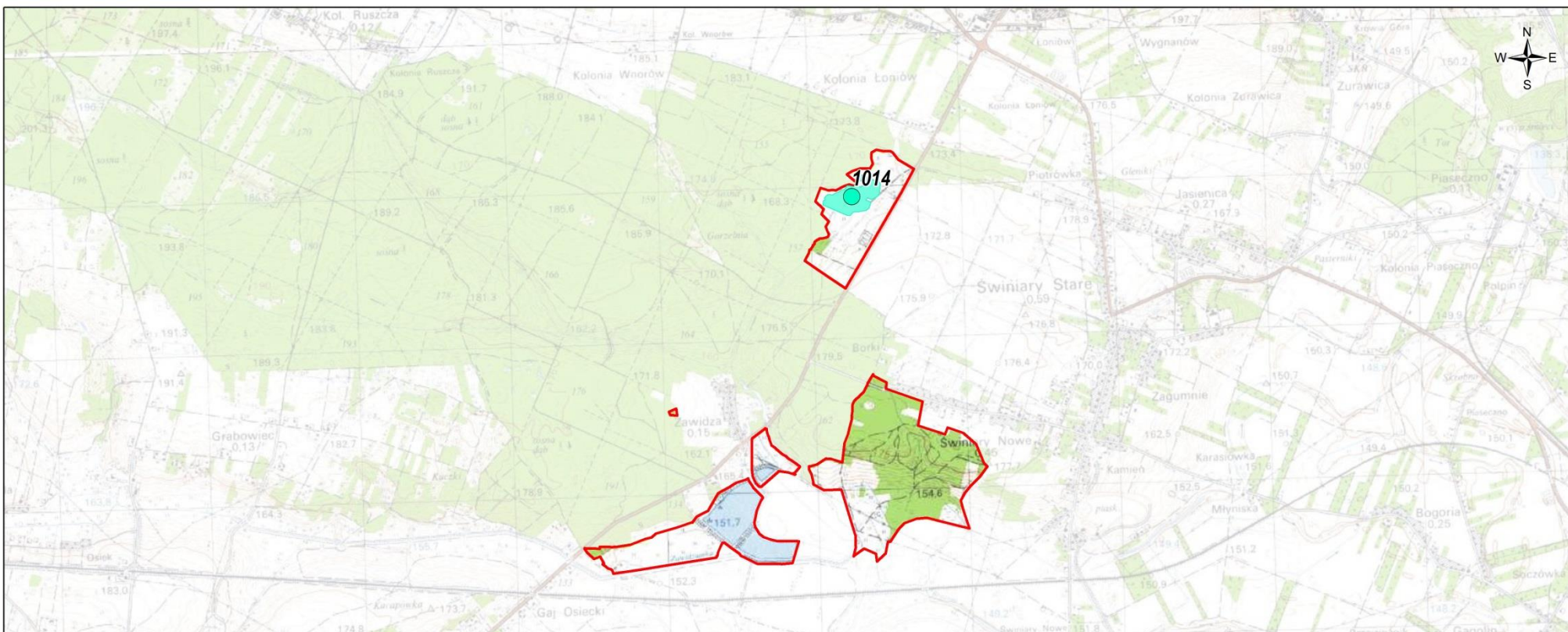
Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

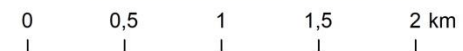
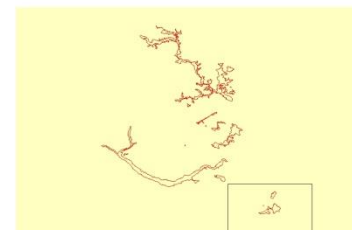
 granica ostoi poza gruntami PGL LP

Stanowiska gatunków ślimaków

 1014, Poczwarówka zwężona *Vertigo angustior*

Siedliska gatunków ślimaków

 1014, Poczwarówka zwężona *Vertigo angustior*

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

1014 poczwarówka zwężona *Vertigo angustior*

Stan zachowania gatunku w obszarze

Zgodnie z danymi zawartymi w SDF obszaru Ostoja Żyznów gatunek występuje tu powszechnie (kategoria C), jego populacja stanowi poniżej 2% populacji krajowej (C), stan zachowania gatunku w obszarze jest dobry (B), a jego lokalna populacja jest izolowana w stosunku do naturalnego zasięgu gatunku (A). Wartość obszaru dla ochrony poczwarówki zwężonej oceniono jako dobrą (B). W świetle obecnej wiedzy o stanie ochrony gatunku w obszarze oraz jego rozmieszczeniu na terenie Wyżyny Małopolskiej, zawarte w SDF obszaru oceny należy uznać za aktualne. W punkcie 4.2 SDF wskazano, że kluczowym siedliskiem gatunku są „bogate łąki nawęglanowe nad rzeką Kacanką”. W materiałach Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego stanowiska gatunku zaznaczono punktowo, k. Żyznowa, oraz dużym poligonem obejmującym całą dolinę Kacanki na odcinku od Wiązownicy do Królewic. Stanowisko k. Wiązownicy Kolonii objęte jest monitoringiem w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (GIOŚ). Zarówno w 2009 r., jak i w latach 2013/14, stan populacji, siedliska i perspektywy ochrony gatunku na omawianym stanowisku oceniono jako właściwe (FV).

W 2019 r. wykonano kompleksową inwentaryzację potencjalnych siedlisk gatunku w obszarze, potwierdzając znane stanowisko w dolinie Kacanki i znajdując go w nowych lokalizacjach w dolinie Koprzywianki i jej mniejszych dopływów oraz w dolinie Korzennej. Nie potwierdzono stanowiska k. Żyznowa, ze względu na brak potencjalnych siedlisk prawdopodobnie było ono błędnie zaznaczone. Łącznie gatunek stwierdzono na 14 stanowiskach, których powierzchnia mieściła się w przedziale od ok. 0,5 ha do ponad 370 ha. Wzrost liczby i powierzchni stanowisk w ciągu dekady należy wiązać ze zwiększeniem intensywności badań i lepszym rozpoznaniem rozmieszczenia gatunku, raczej niż z poprawą warunków siedliskowych. Najlepiej zachowany, największy płat dogodnych dla gatunku siedlisk zlokalizowany jest w dolinie Kacanki na odcinku między Czajkowem Północnym a Królewicami. Gatunek współwystępuje tu w mozaice mikrosiedlisk o zróżnicowanym stopniu wilgotności z poczwarówką jajowatą. W przypadku bezkręgowców, szczególnie tak niewielkich rozmiarów i osiagających znaczne zagęszczenia (do kilkuset os./m²), szacowanie liczebności populacji w obszarze jest obarczone dużym błędem. Dlatego też dla poczwarówek *Vertigo* spp. wielkość populacji wyrażana jest w m² powierzchni siedliska. W obszarze Ostoja Żyznów powierzchnię zasiedlonych płatów siedlisk poczwarówki zwężonej określono na 472,26 ha, tj. ok. 4 722 tys. m².

Ogółem w 2019 r. na 4 z 14 stwierdzonych w obszarze stanowisk stan ochrony gatunku oceniono jako właściwy (FV), na pozostałych 9 jako niezadowalający (U1) i na jednym jako zły (U2). Na niezadowalającą ocenę stanu ochrony gatunku w obszarze, poza negatywnymi zmianami obserwowanymi na poszczególnych stanowiskach, wpływają niekorzystne perspektywy ochrony, w tym zmiany klimatyczne, prowadzące do obniżenia poziomu wód gruntowych.

Stanowisko poczwarówki zwężonej *Vertigo angustior* - Kozinek, (Fot. J. Przybylska)

Stanowisko poczwarówki zwężonej *Vertigo angustior* - Nawodzice, (Fot. J. Przybylska)

Stanowisko poczwarówki zwężonej *Vertigo angustior* - Wiązownica, (Fot. J. Przybylska)

Stanowisko poczwarówki zwężonej *Vertigo angustior* - Krasków, (Fot. J. Przybylska)

Stanowisko poczwarówki zwężonej *Vertigo angustior* - Julianów, (Fot. J. Przybylska)

Stanowisko poczwarówki zwężonej *Vertigo angustior* - Rogoźno, (Fot. J. Przybylska)

Stanowisko poczwarówki zwężonej *Vertigo angustior* - Zawidza, (Fot. J. Przybylska)

**Gatunki zwierząt objęte zakresem
ekspertyzy-nowe przedmioty
ochrony**

1016 Poczwarówka jajowata
Vertigo moulinsiana

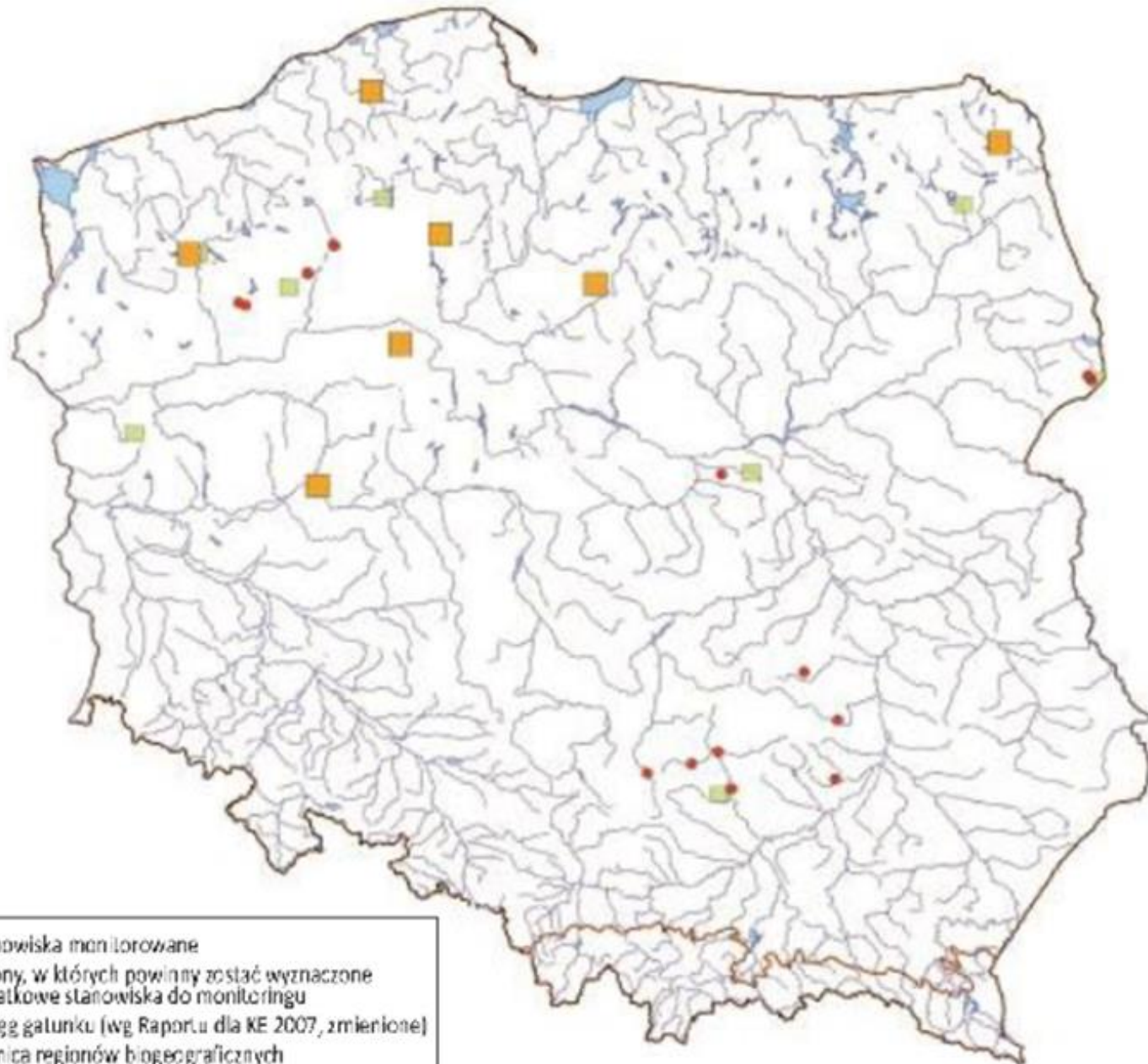
1016 Poczwarówka jajowata *Vertigo moulinsiana*

Charakterystyka

Jedna z największych poczwarówek, o owalnej, prawoskrętnej muszli osiągającej długość 2,7 mm i szerokość 1,6 mm. Ostatni skręt muszli najszerszy, otwór trójkątny, wydłużony, zaopatrzony 4-8 ząbkami. Ubarwienie muszli od rogowo-żółtego do brązowego, ciało jasnoszare z ciemniejszą głową. Gatunek związany z bogatymi w wapń, podmokłymi siedliskami – łąkami, turzycowiskami i torfowiskami wapiennymi. Preferuje wysoką roślinność, unika terenów zakrzaczonych czy użytkowanych rolniczo (Zajac 2004c). Jednym z najważniejszych czynników warunkujących jego występowanie jest wysoki poziom wód gruntowych, oscylujący w pobliżu powierzchni gruntu. Jak dotąd odnotowana była w Polsce na ponad 50 stanowiskach (Książkiewicz 2019). Poczwarówka jajowata objęta jest ścisłą ochroną gatunkową, zamieszczona w Polskiej czerwonej księdze zwierząt i na Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce z kategorią CR – krytycznie zagrożona.

Gatunek objęty był badaniami w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w latach 2009 oraz 2013-14. W skali kraju stan ochrony gatunku w regionie kontynentalnym oceniono jako właściwy tylko na 35% stanowisk, przy czym pomiędzy poszczególnymi etapami monitoringu na większości stanowisk pozostał bez zmian lub pogorszył się (GIOŚ).

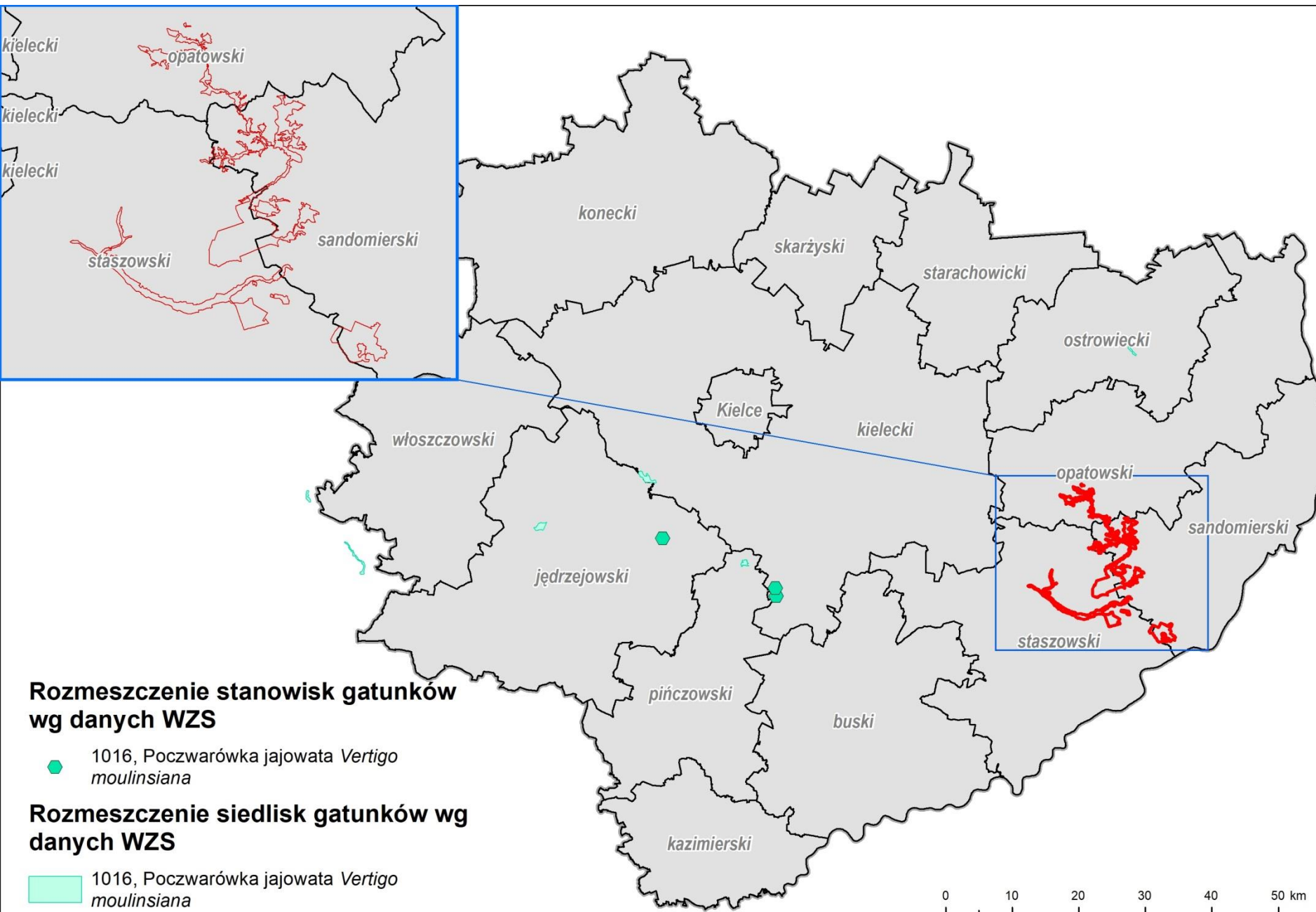
1016 Poczwarówka jajowata *Vertigo moulinsiana*

Zasięg występowania
poczwarówki jajowatej *Vertigo*
moulinsiana
na terenie Polski

Źródło: <http://siedliska.gios.gov.pl>

1016 Poczwarówka jajowata *Vertigo moulinsiana*

Rozmieszczenie gatunku 1016 na terenie województwa świętokrzyskiego

Źródło:
Wojewódzki Zespół
Specjalistyczny (WZS)

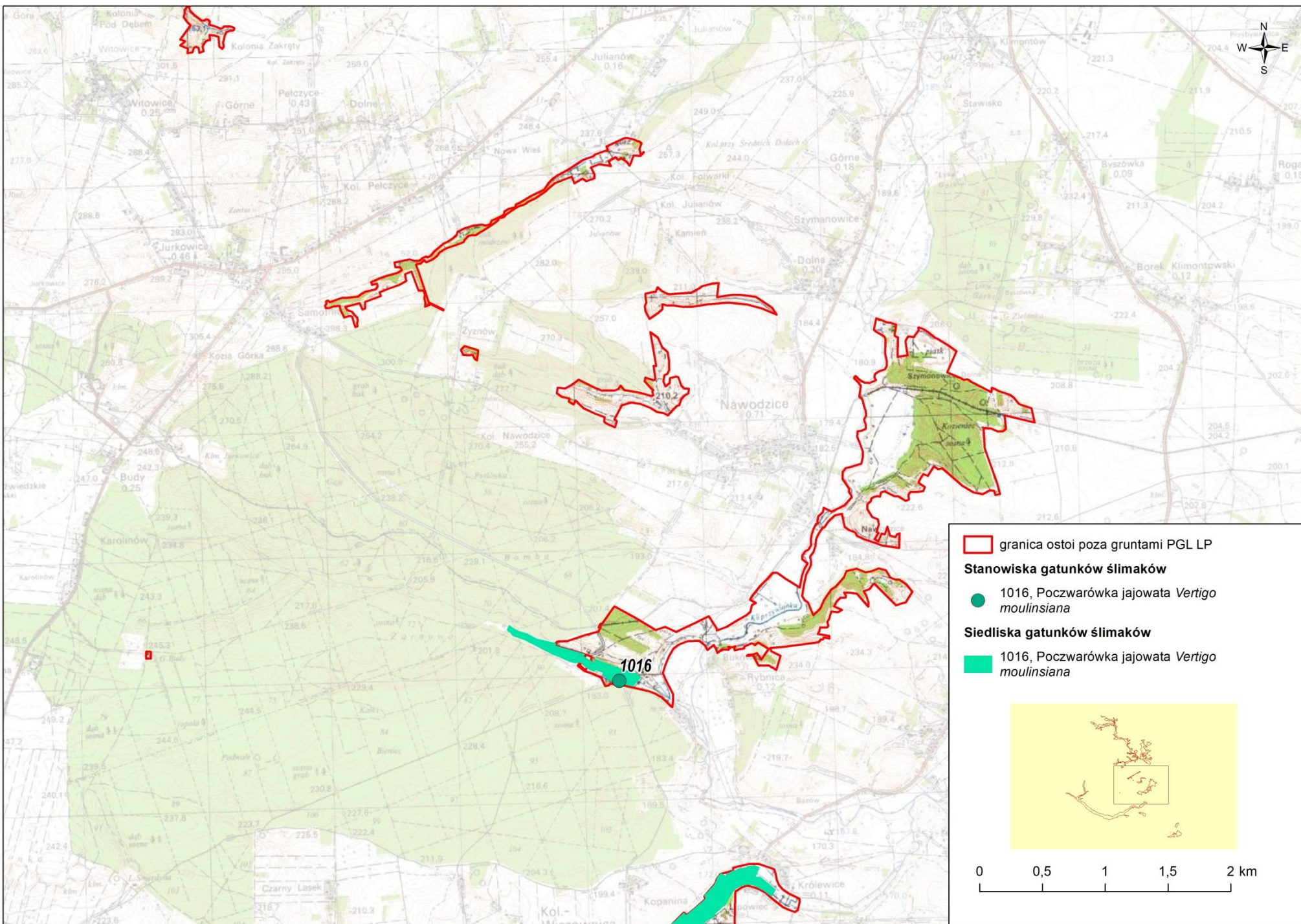
1016 Poczwarówka jajowata

Vertigo moulinsiana

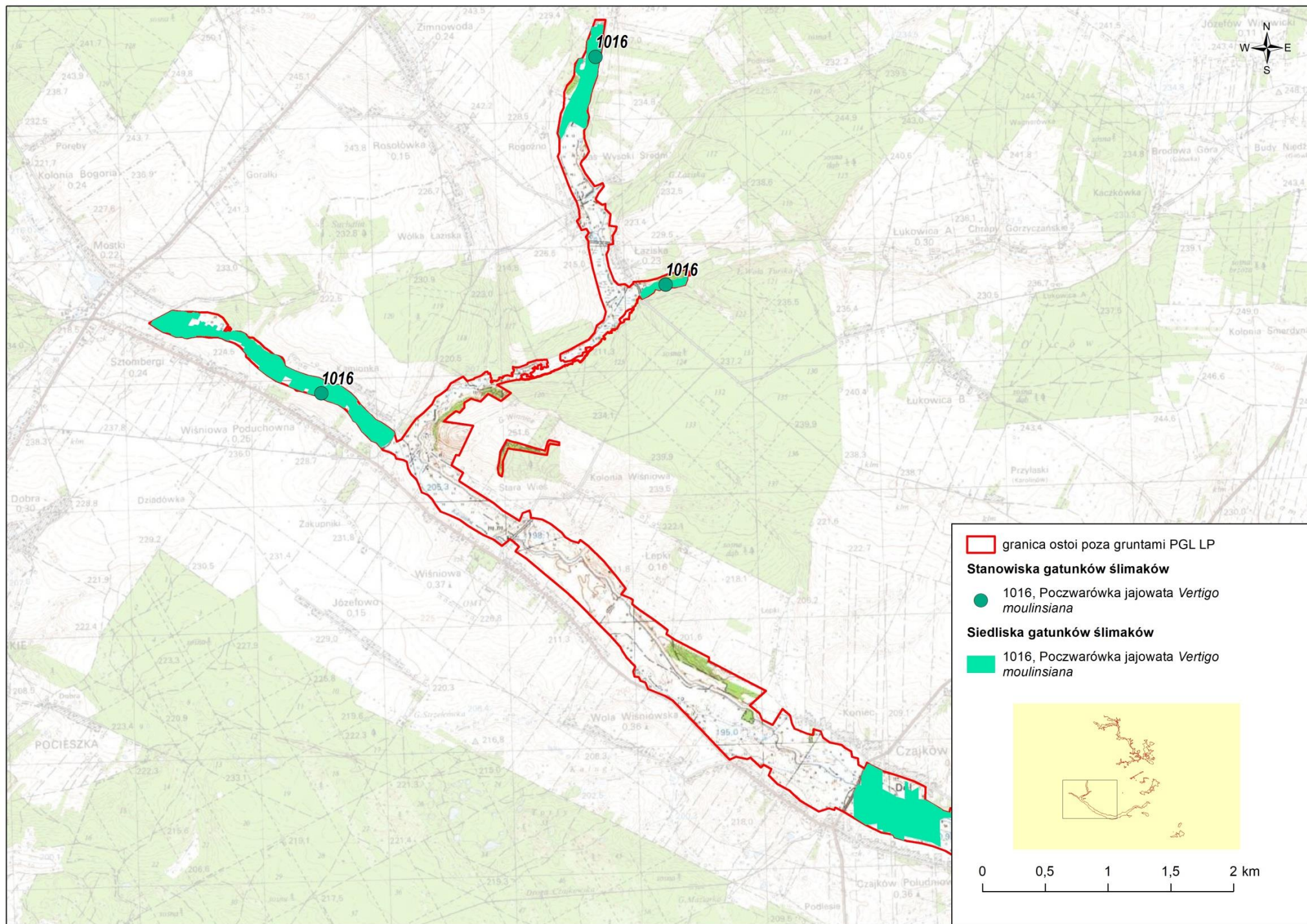
Na obszarze Natura 2000 Ostoja Żywnów stwierdzono poczwarówkę jajowatą *Vertigo moulinsiana* na 6 stanowiskach

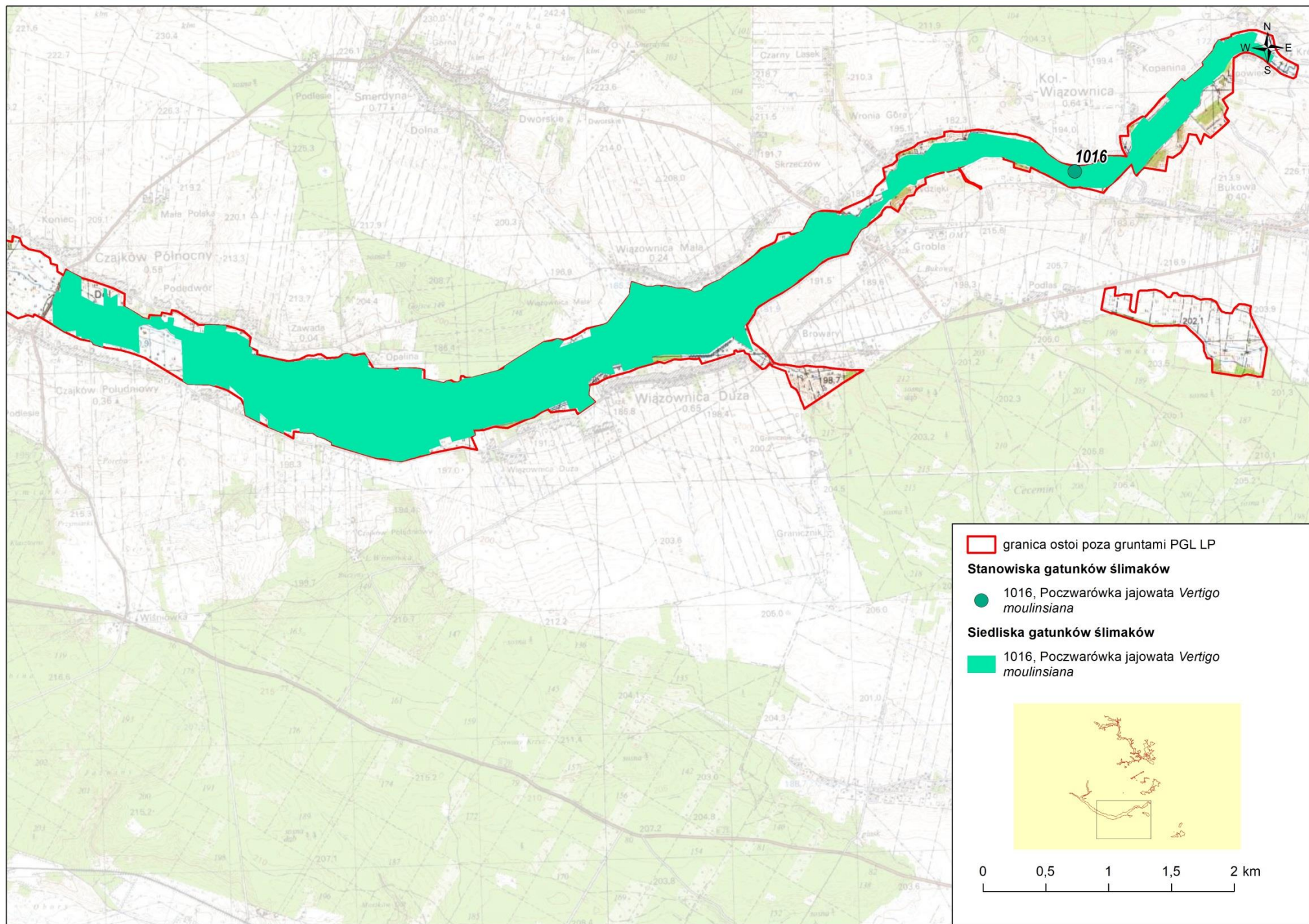
Poczwarówka jajowata *Vertigo moulinsiana*, (Fot. R. Maniarski)

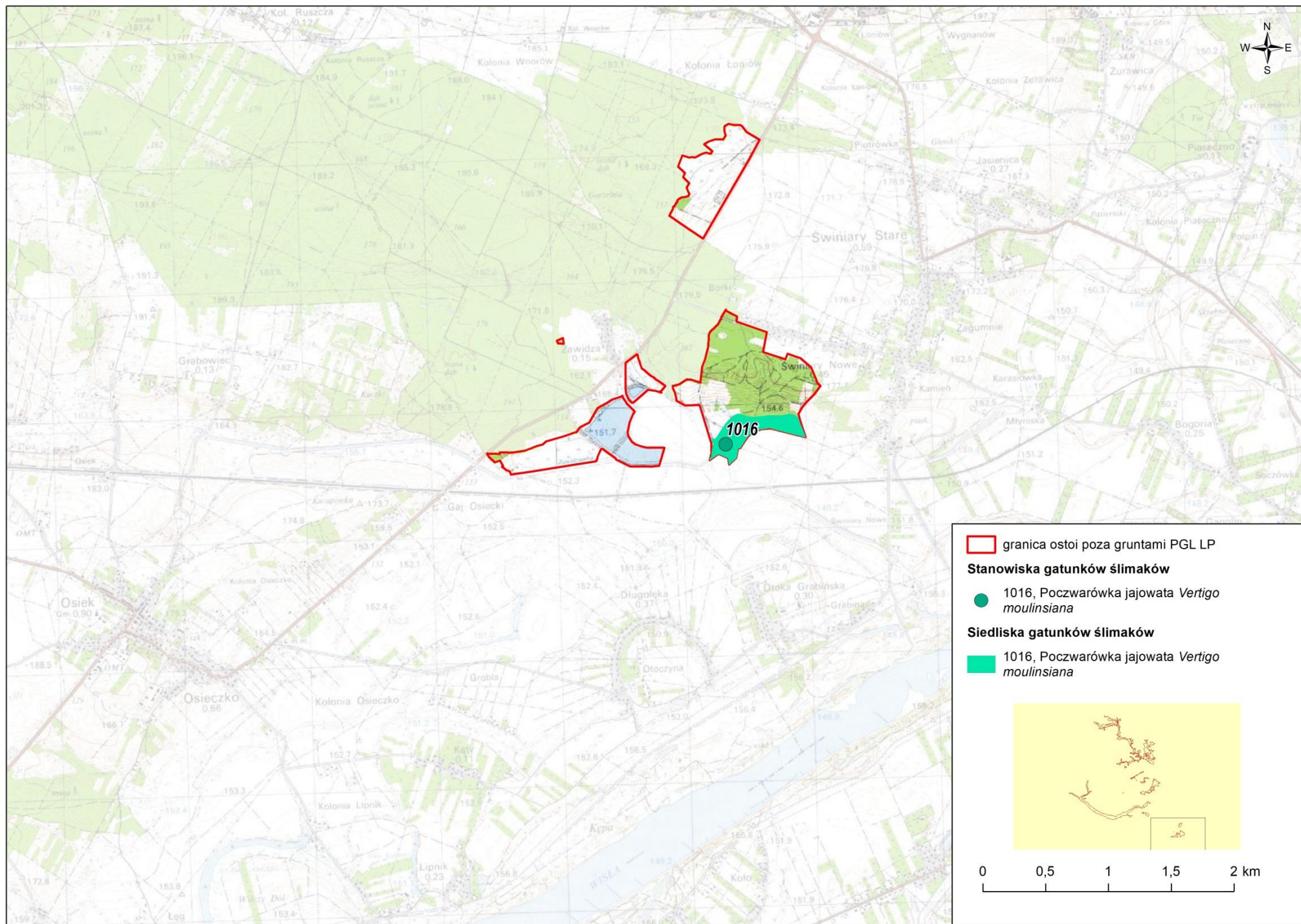
Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

1016 Poczwarówka jajowata *Vertigo moulinsiana*

Stan zachowania gatunku w obszarze

Gatunek nie był wykazywany w SDF obszarze, jednak jego występowanie potwierdzono na stanowisku k. Rybnicy, monitorowanym w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (GIOŚ). W kolejnych etapach monitoringu (lata 2009 i 2013/14) ocena populacji gatunku na stanowisku poprawiła się z niezadowolającej (U1) na właściwą (FV), z kolei stan jego siedliska i perspektywy ochrony uległy pogorszeniu (z FV na U1). Przyczyną obniżenia oceny było zarastanie siedliska, w wyniku którego zmniejszył się obszar zasiedlony przez gatunek. Ocena ogólna w obydwu etapach badań na opisywanym stanowisku była niezadowolająca (U1).

Przeprowadzona w latach 2019-2020 inwentaryzacja potencjalnych siedlisk pozwoliła na potwierdzenie obecności gatunku k. Rybnicy i wykrycie go na pięciu nowych stanowiskach – k. Zawidzy, w dolinie Korzennej i jej dopływu oraz w dolinie Kacanki. Na większości stanowisk, w tym w największym i najlepiej zachowanym płacie nad dolną Kacanką, stan ochrony gatunku oceniono jako **właściwy (FV)**, tylko na jednym stanowisku (Zawidza) jako niezadowalający (U1). Inwentaryzacja wskazuje na występowanie w obszarze Ostoja Żyźnów licznej populacji poczwarówki jajowatej, w związku z czym gatunek ten powinien być uwzględniony jako przedmiot ochrony w SDF obszaru. W przypadku bezkręgowców, szczególnie tak niewielkich rozmiarów i osiągających znaczne zagęszczenia (do kilkuset os./m²), szacowanie liczebności populacji w obszarze jest obarczone dużym błędem. Dlatego też dla poczwarówek *Vertigo* spp. wielkość populacji wyrażana jest w m² powierzchni siedliska. W obszarze Ostoja Żyźnów powierzchnię zasiedlonych płatów siedlisk poczwarówki jajowatej określono na 433,25 ha, tj. ok. 4 332 tys. m². Jej siedliska zajmują niespełna 10% całkowitej powierzchni obszaru, należy więc uznać gatunek za powszechny (kategoria liczebności: C). Populacja gatunku w obszarze jest osiadła (typ: p) i stanowi <2% populacji krajowej (ocena C). Stan zachowania gatunku w obszarze jest dobry (B), jego populacja występuje na płatach siedlisk w dolinach rzecznych, izolowanych od populacji stwierdzonych w innych zlewniach w obrębie Wyżyny Małopolskiej (izolacja: A). Ogólna ocena wartości obszaru dla ochrony gatunku jest dobra (B).

Stanowisko poczwarówki jajowatej *Vertigo moulinsiana* - Sztombergi, (Fot. J. Przybylska)

Stanowisko poczwarówki jajowatej *Vertigo moulinsiana* - Zawidza, (Fot. J. Przybylska)

Stanowisko poczwarówki jajowatej *Vertigo moulinsiana* - Rybnica, (Fot. J. Przybylska)

Stanowisko poczwarówki jajowatej *Vertigo moulinsiana* - Bukowa, (Fot. J. Przybylska)

Stanowisko poczwarówki jajowatej *Vertigo moulinsiana* - Łaziska, (Fot. J. Przybylska)

Stanowisko poczwarówki jajowatej *Vertigo moulinsiana* - Rogoźno, (Fot. J. Przybylska)

1098 Minogi czarnomorskie
Eudontomyzon spp.

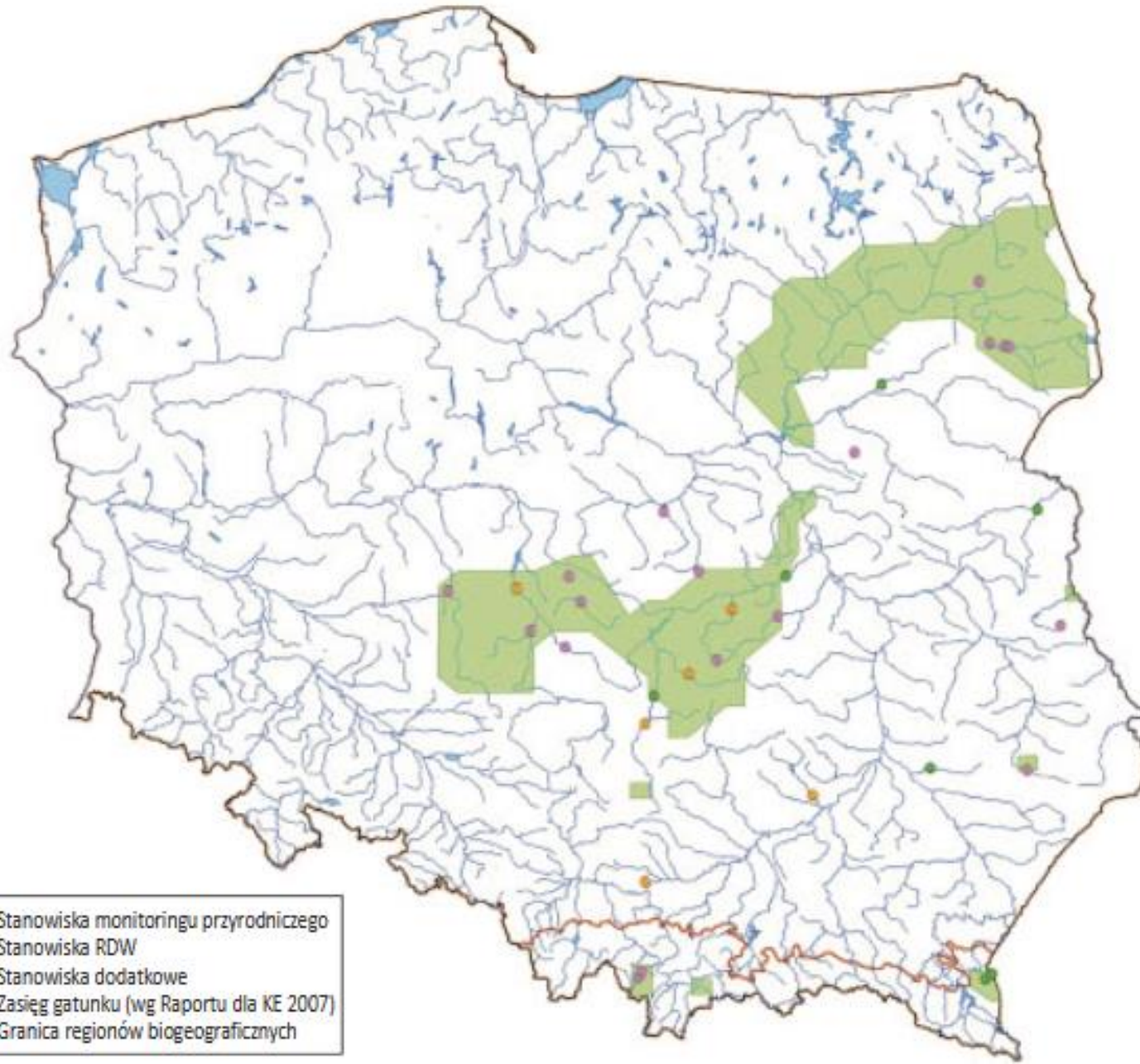
Minogi czarnomorskie *Eudontomyzon* spp., (fot. K. Tatoj)

1098 Minogi czarnomorskie *Eudontomyzon* spp.

Charakterystyka

Ciało minoga jest silnie wydłużone, cylindryczne, w części ogonowej bocznie spłaszczone. Larwy osiągają długość maksymalną do 230 mm, natomiast dorosłe – 22 mm. U dojrzałych osobników głowa zakończona jest przyssawką, z licznymi wyrostkami skórnymi, uzbrojoną w zęby, których wielkość i układ stanowią ważną cechę diagnostyczną. Po obu stronach odcinka głowowego znajduje się siedem owalnych otworów skrzelowych. Głowa larw zakończona jest trójkątnym otworem gębowym, a oczu ukryte pod skórą i niewidoczne. Z dwóch stykających się płetw grzbietowych druga jest wyraźnie wyższa i łączy się wąskim fałdem z płetwą ogonową.

1098 Minogi czarnomorskie *Eudontomyzon* spp.

Zasięg występowania
minogów czarnomorskich
Eudontomyzon spp.
na terenie Polski

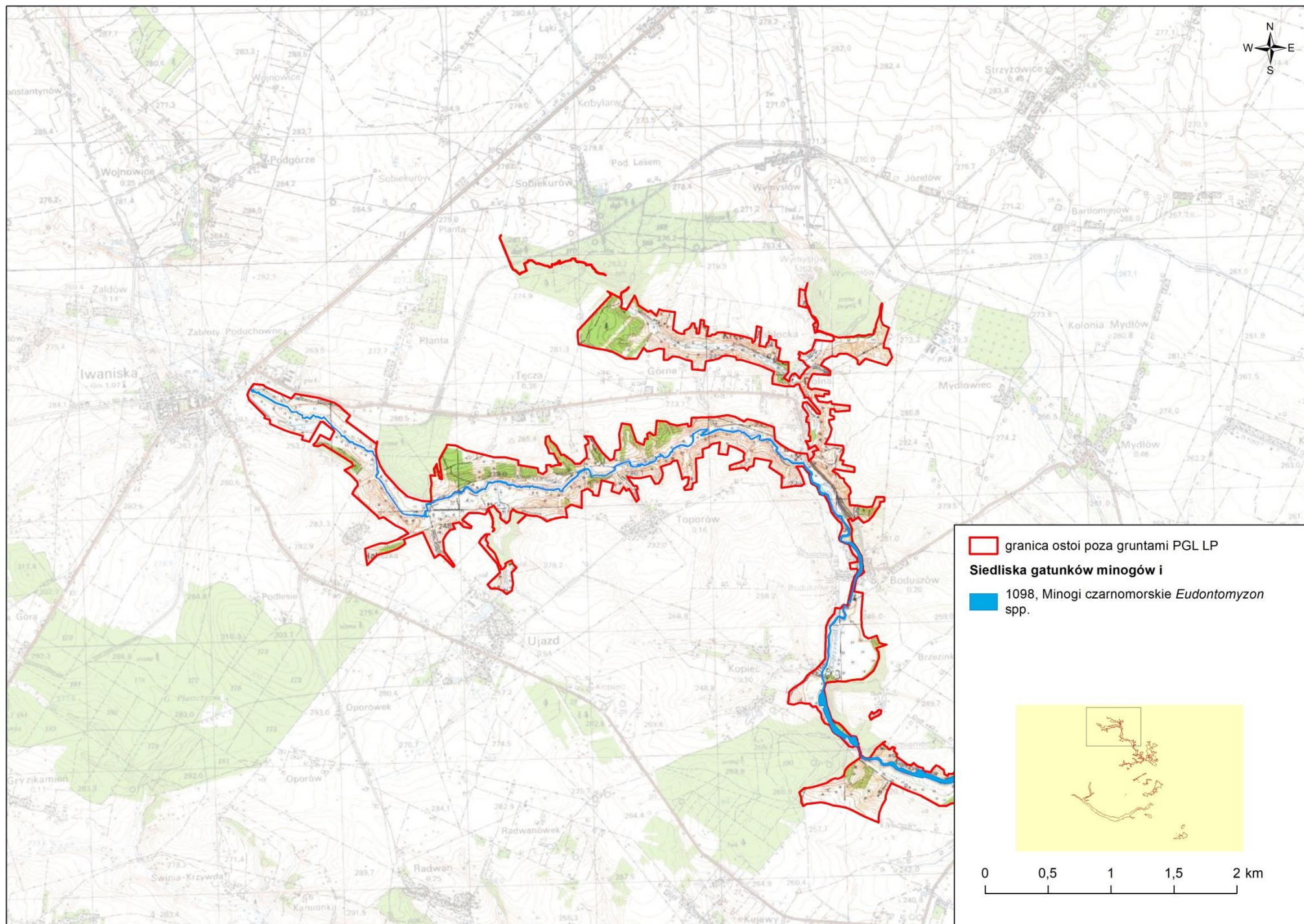
Źródło: <http://siedliska.gios.gov.pl>

1098 Minogi czarnomorskie *Eudontomyzon* spp.

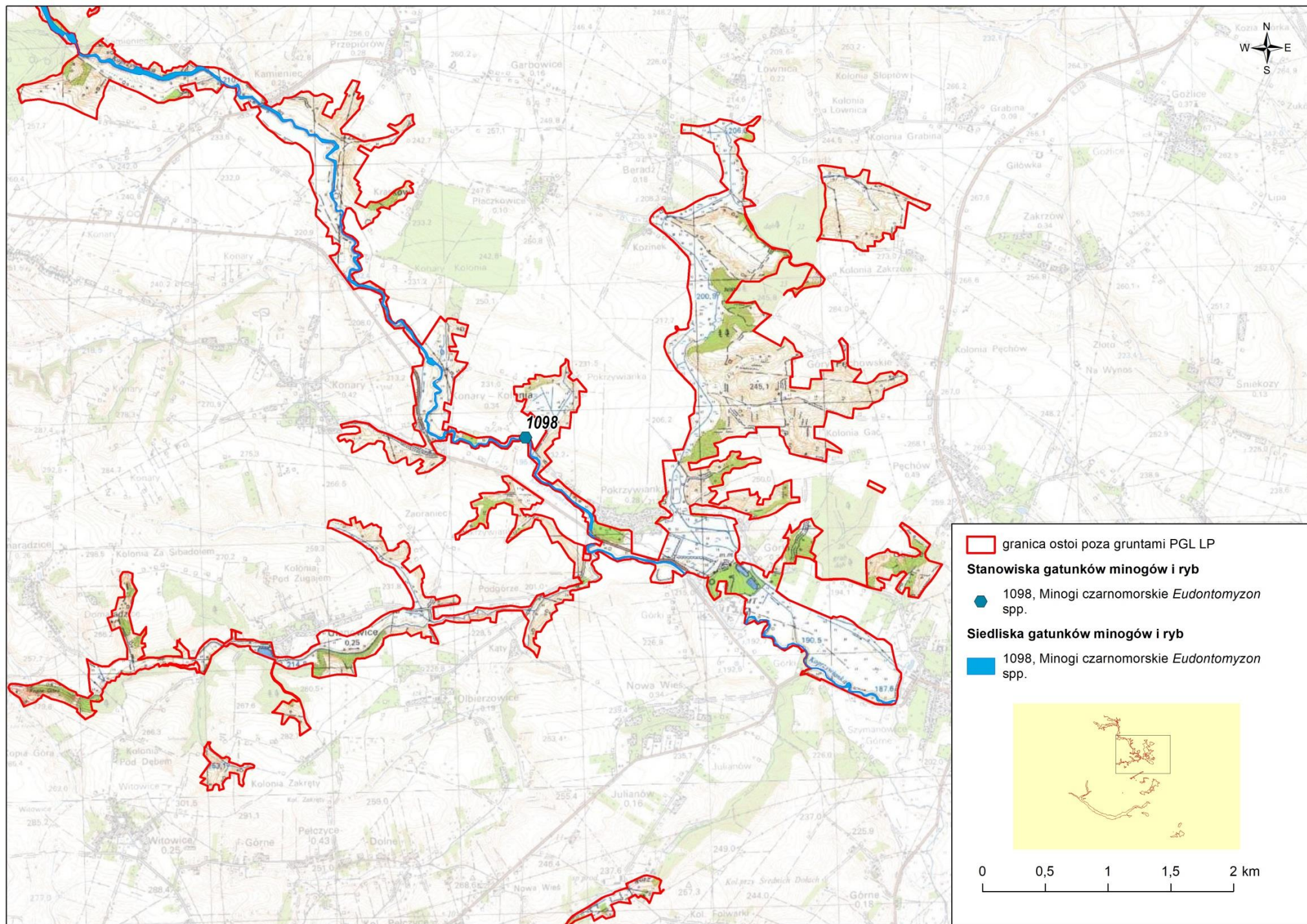
Na obszarze Natura 2000 Ostoja Żywnów stwierdzono minogi czarnomorskie *Eudontomyzon* spp. na 2 stanowiskach

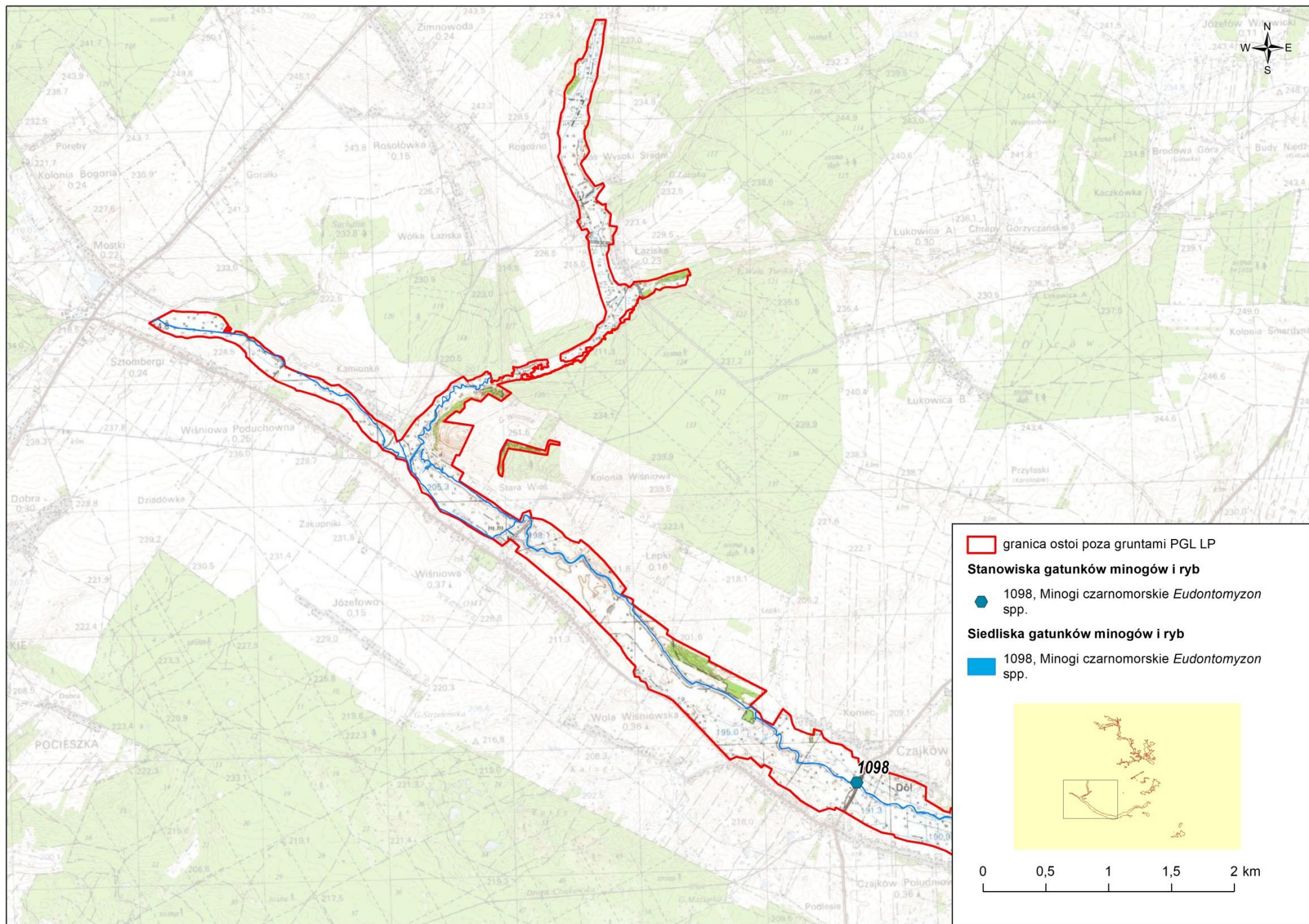
Minogi czarnomorskie *Eudontomyzon* spp., (fot. K. Tatoj)

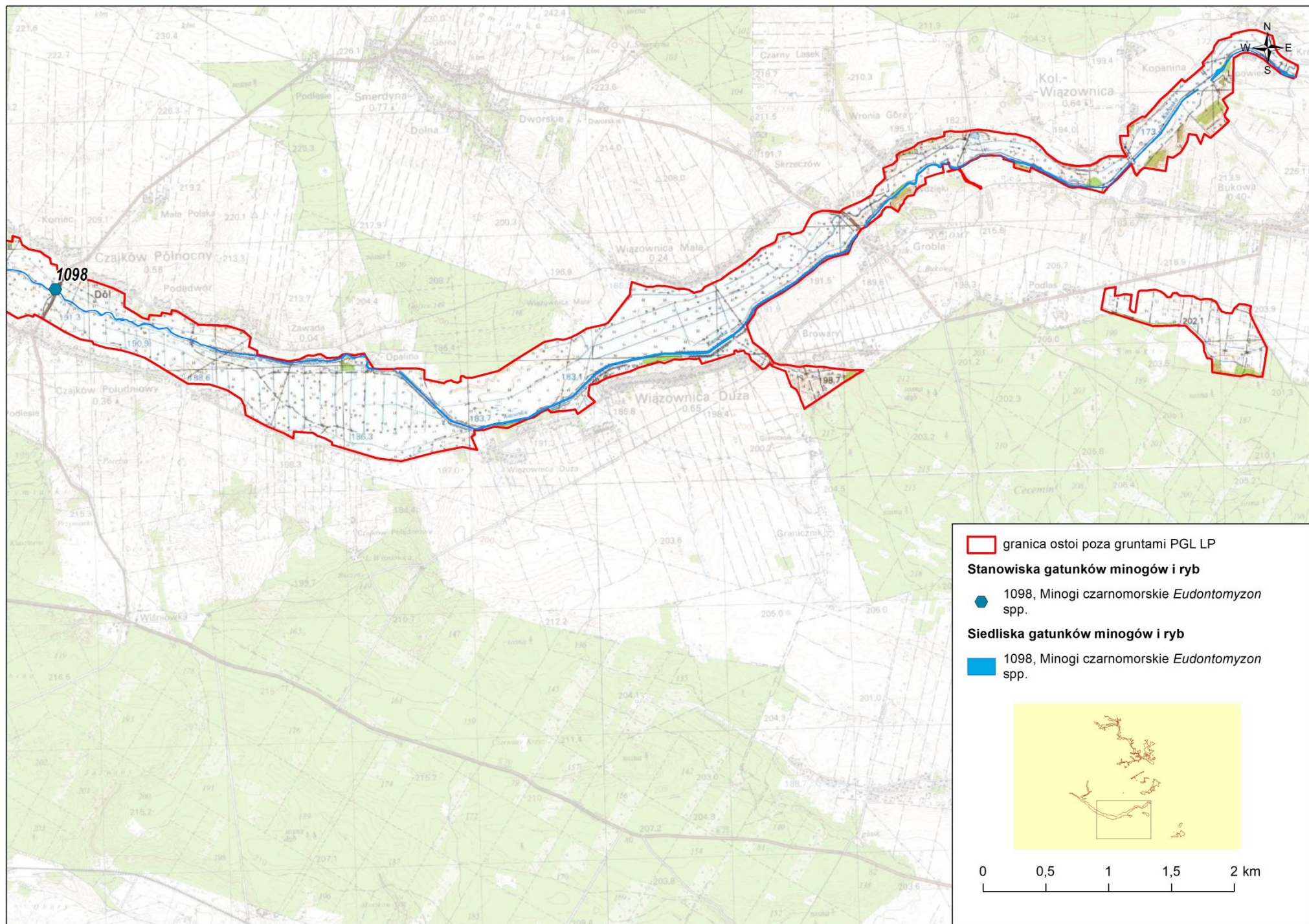
Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

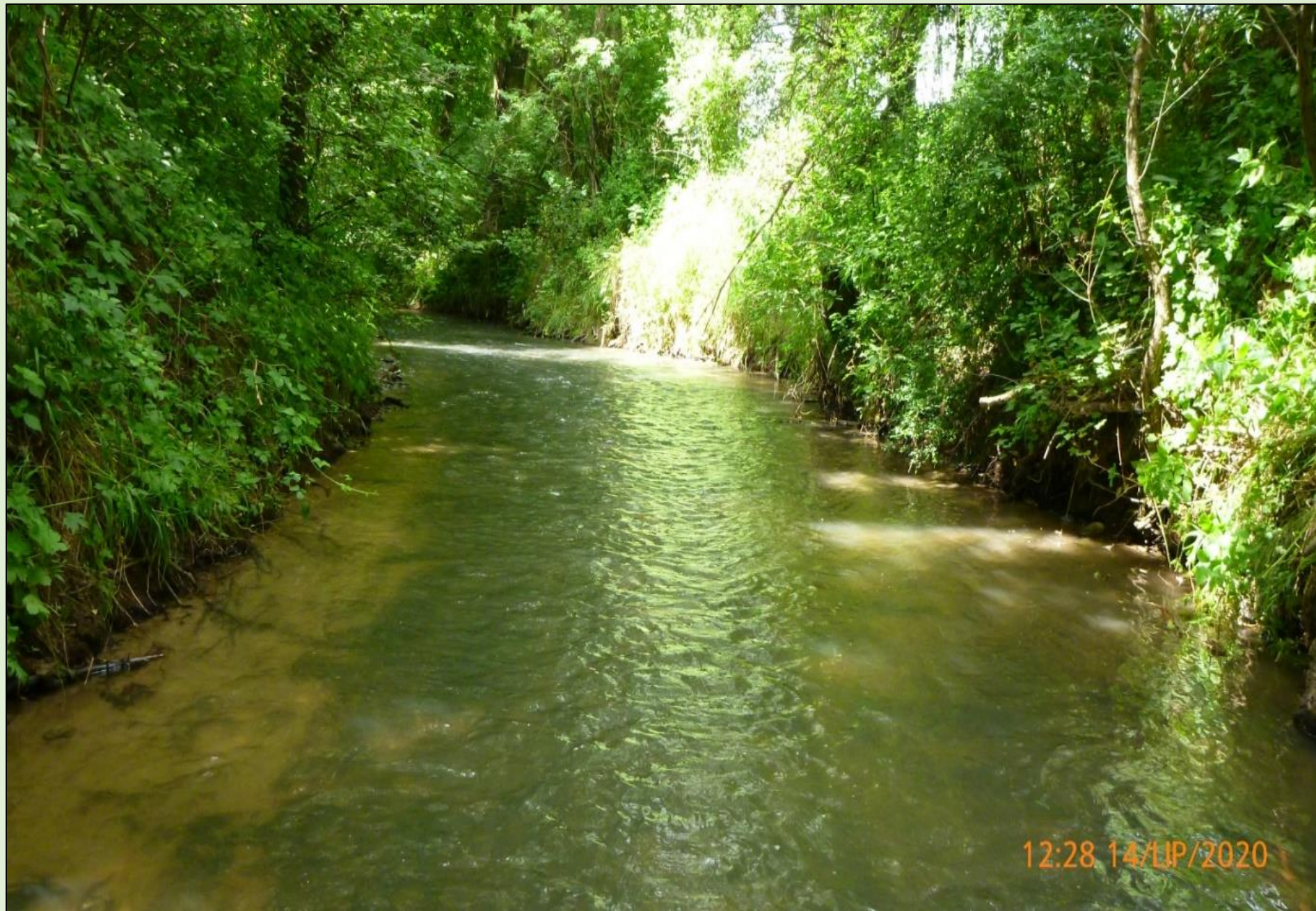

1098 Minogi czarnomorskie *Eudontomyzon* spp.

Stan zachowania gatunku w obszarze

Stan zachowania w obszarze – niezadowalający (U1)

W miarę dobrze zachowany w obszarze. W ramach inwentaryzacji przeprowadzonej w lipcu 2020 roku, stwierdzony na 2 stanowiskach badawczych. Niezbyt liczny (odłowiono łącznie 11 szt.), mimo obecności dużej ilości sprzyjających siedlisk. Liczebność min. 11, max. 0, izolacja C, typ populacji: p.

Stanowisko minogów czarnomorskich *Eudontomyzon* spp., (fot. K. Tatoj)

Minogi czarnomorskie *Eudontomyzon* spp., (fot. K. Tatoj)

Stanowisko minogów czarnomorskich *Eudontomyzon* spp., (fot. K. Tatoj)

5339 Rózanka
Rhodeus sericeus amarus

Fot. K. Tatój

5339 Różanka *Rhodeus sericeus amarus*

Charakterystyka

Różanka *Rhodeus amarus* jest jedną z najmniejszych ryb karpiowatych Europy, gdyż jej maksymalna długość całkowita nie przekracza 9 cm. Ciało różanki jest silnie bocznie spłaszczone i wygrzbiecone. Dobrze rozwinięta płetwa grzbietowa jest lekko zaokrąglona, natomiast odbytowa nieznacznie wcięta. Płetwa ogonowa osadzona jest na dobrze umięśnionym, wąskim trzonie ogona i również nieznacznie wcięta. Różanka jest gatunkiem krótkowiecznym. Najstarsze osobniki stwierdzone w populacjach Polski dożywają do szóstego roku życia. Różanka należy do ostrakofilnej grupy rozrodczej (Krizanowski 1949, Balon 1975), składając ikrę do wnętrza małży z rodziny skójkowatych *Unionidae* i wykazując wyraźne preferencje do skójek: malarskiej *Unio pictorum* i zaostrej *Unio tumidus* przed szczeżujami *Anodonta sp.* (Smith i in. 2004). Wykazano także zdolność do składania ikry na skrzelach skójki gruboskorupowej *Unio crassus* (Tatoj i in. 2017). W czasie sezonu rozrodczego, który trwa od końca kwietnia do początków lipca, samce ustanawiają terytoria, okupując obszar o średnicy ok. 60-80 cm z kilkoma małżami i przeganiając inne samce. Pod względem siedliskowym różanka jest jednym z najbardziej wyspecjalizowanych gatunków ryb. Wykazuje wąski zakres tolerancji wobec zmienności warunków ekologicznych (Grandmottet 1983). Różanka preferuje wody stojące lub wolno płynące, zasiedlając jeziora, stawy, starorzecza i kanały. Występuje również w dolnych i środkowych biegach dużych rzek. W wodach płynących ryba ta wybiera miejsca zarośnięte roślinnością zanurzoną, o dnie mulistym, wyraźnie utrzymując się bliżej brzegów (Copp, Jurajda 1993, Przybylski, Zięba 2000). Z powodu specyfiki rozrodu, obecność różanki ściśle związana jest z występowaniem małży z rodziny skójkowatych *Unionidae* (Przybylski 2012).

5339 Różanka *Rhodeus sericeus amarus*

Zasięg występowania
różanki 5339 *Rhodeus
sericeus amarus* na terenie
Polski

Źródło: <http://siedliska.gios.gov.pl>

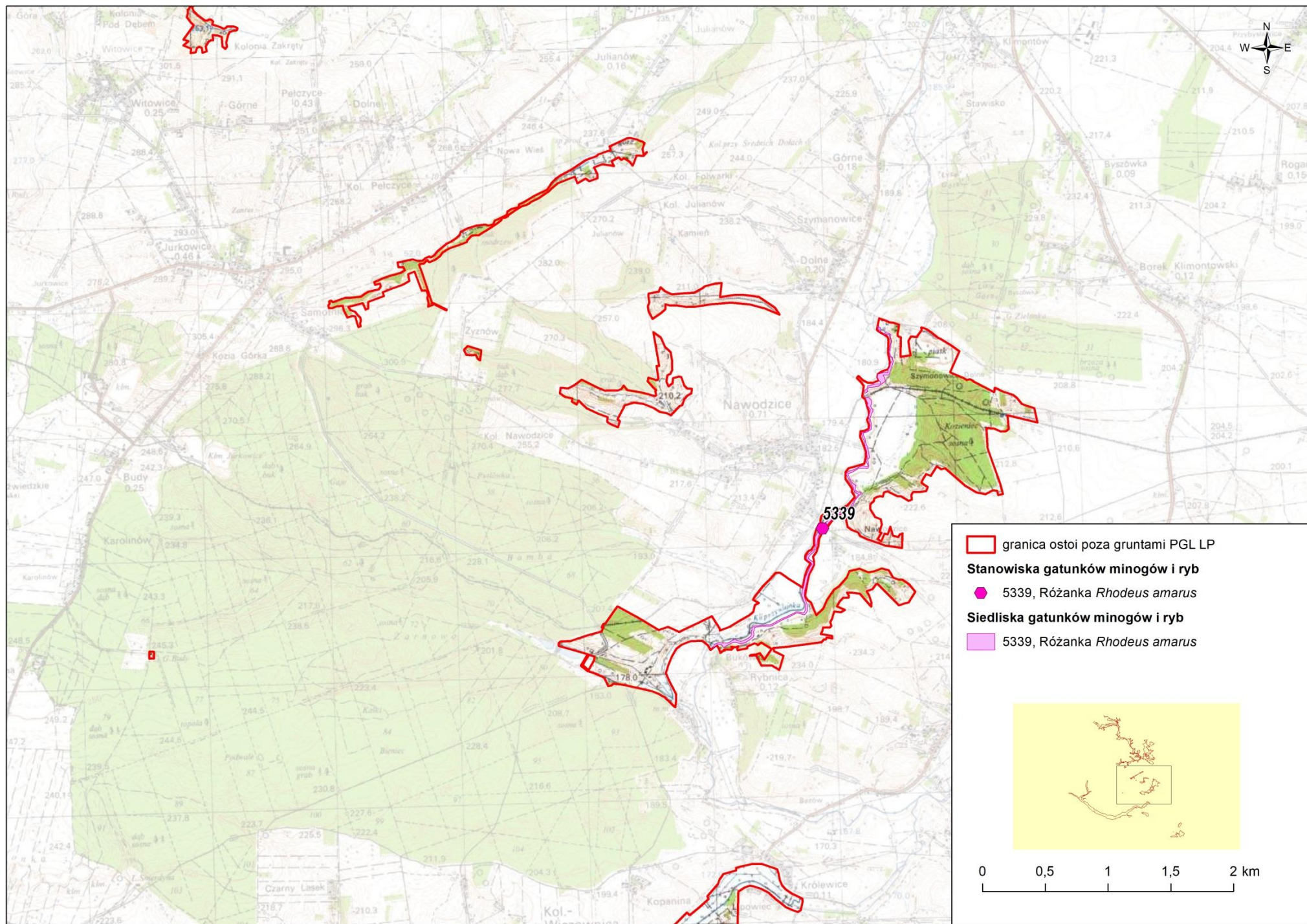
5339 Różanka
Rhodeus sericeus amarus

Na obszarze Natura 2000 Ostoja Żyżnów stwierdzono różankę *Rhodeus sericeus amarus* na jednym stanowisku

Różanka *Rhodeus amarus*, (fot. K. Tatoj)

Źródło: Opracowanie na podstawie badań terenowych w 2018-2020 r.

5339 Różanka *Rhodeus sericeus amarus*

Stan zachowania gatunku w obszarze

Stan zachowania w regionie kontynentalnym – zły (U2)

W wyniku przeprowadzonego w latach 2015-2016 monitoringu gatunku na całym obszarze kraju, stan ochrony różanki określono jako właściwy tylko na 10,7% stanowisk, ocenę U1 przyznano 38,2% stanowisk, a ocenę U2 51,4%. Sugerują jednak nieco lepszy stan siedlisk i perspektywy ochrony różanki na stanowiskach w sieci Natura 2000 niż na stanowiskach poza siecią (Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000). W trakcie badań odłowiono tylko jeden okaz gatunku. Wielkość populacji można określić na C - poniżej 2% populacji krajowej. Wskazane jest przeprowadzenie monitoringu gatunku za 3-5 lat. Pozwoli on zobaczyć trend w dynamice populacji. Liczebność min. 1, max. 0, izolacja C, typ populacji: p.

Stanowisko różanki *Rhodeus amarus*, (fot. K. Tatoj)

Literatura

1. Buszko J. 1997. Atlas rozmieszczenia motyli dziennych w Polsce 1986–1995. Turpress, Toruń. ss. 170.
2. Buszko J., 2004 a. Czerwończyk nieparek. W: Adamski P., Bartel R., Bereszyński A., Kepel A., Witkowski Z. (red.) Gatunki Zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 6, s. 54-55.
3. Buszko J. 2004b. Czerwończyk nieparek. W: Głowaciński Z., Nowacki J. (red.) Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkręgowce. IOP PAN, Kraków. S. 245-246.
4. Buszko J. 2004. Modraszek telejus. W: Adamski P., Bartel R., Bereszyński A., Kepel A., Witkowski Z. (red.). Gatunki Zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 6, s. 57-58.
5. Buszko J. 2004. Modraszek telejus. W: Głowaciński Z., Nowacki J. (red.) Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkręgowce. IOP PAN, Kraków.
6. Korzeniak J. 2012. Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*). [W:] W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa, s. 79-95.
7. Kotusz J. 2012. Głowacz białopłetwy *Cottus gobio* (Linnaeus, 1758) (1163). [W:] Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa, s. 171-186.
8. Kujawa-Pawlaczyk J. 2010. Ciepłolubne śródładowe murawy napiaskowe. [W:] W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część I. GIOŚ, Warszawa, s. 106-119.
9. Lipińska A., Książkiewicz Z., Zając K., Barga-Więcławska J. 2011a. Poczwarówka jajowata *Vertigo moulinsiana*. [W:] Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.) Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część II. GIOŚ, Warszawa, s. 463-481.
10. Lipińska A., Książkiewicz Z., Zając K., Barga-Więcławska J. 2011b. Poczwarówka zwężona *Vertigo angustior*. [W:] Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.) Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część II. GIOŚ, Warszawa, s. 482-503.
11. Michalska-Hejduk D., Kopec D. 2012. Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*). [W:] W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa, s. 40-52.
12. Mróz W., Bąba W. 2010. Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*). [W:] W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część I. GIOŚ, Warszawa, s. 119-130.
13. Pawlaczyk P. 2010. Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe). [W:] W. Mróz. (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część I. GIOŚ, Warszawa, s. 236-255.
14. Perzanowska J., Mróz W., Ogrodniczuk N. 2015. Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum* i *Tilio-Carpinetum*). [W:] W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część IV. GIOŚ, Warszawa, s. 273-290.
15. Sielezniew M. 2015. Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar* (1060). [W:] M. Makomaska-Juchiewicz, M. Bonk (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część IV. GIOŚ, Warszawa, s. 44–57.
16. Sielezniew M. 2015. Modraszek telejus *Phengaris (Maculinea) teleius* (Bergsträsser, 17779) (6177). [W:] Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część II. GIOŚ, Warszawa, s. 199-219.
17. Wilk-Woźniak E., Gąbka M., Pęczuła W., Burchardt L., Cerbin S., Glińska-Lewczuk K., Gołdyn R., Grabowska M., Karpowicz M., Klimaszyk P., Kołodziejczyk A., Kokociński M., Kraska M., Kuczyńska-Kippen N., Ligęza S., Messyasz B., Nagengast B., Ozimek T., Paczuska B., Pelechaty M., Pietryka M., Piotrowicz R., Pociecha A., Pikacz A., Richter D., Walusiak E., Żbikowski J. 2012. Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*. [W:] W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część II. GIOŚ, Warszawa, s. 130-150.
18. Zając K. 2004a. Skójka gruboskorupowa. W: Adamski P., Bartel R., Bereszyński A., Kepel A., Witkowski Z. (red.) Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 - podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa, T.6: 145-148.
19. Zając K. 2004b. Poczwarówka zwężona. W: Adamski P., Bartel R., Bereszyński A., Kepel A., Witkowski Z. (red.) Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 - podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa, T.6: 149-151.
20. Zając K. 2004c. Poczwarówka jajowata. W: Adamski P., Bartel R., Bereszyński A., Kepel A., Witkowski Z. (red.) Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 - podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa, T.6: 158-162.
21. GIOŚ. Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. Wyniki monitoringu: <http://siedliska.gios.gov.pl/pl/wyniki-monitoringu>.
22. Kartoteka Przyrodnicza Towarzystwa Badań i Ochrony Przyrody: <http://kartoteka.tbop.org.pl/user/login>